

Procés participatiu per la nova Llei de patrimoni cultural català

Informe final del procés

Índex

Índex.....	2
1. Context del procés i actuacions que es realitzen.....	3
2. Resultats del procés.....	8
Trobadres de debat.....	8
Portal Participa.....	17
3. Conclusions del procés.....	31
4. Annex: Informes de les trobades de debat.....	32

1. Context del procés i actuacions que es realitzen

La normativa vigent en matèria de patrimoni cultural a Catalunya és la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, que té per objecte la protecció, la conservació, l'acreixement, la investigació, la difusió i el foment del patrimoni cultural català.

L'actual llei estableix un concepte ampli de patrimoni cultural. Aquest engloba el patrimoni moble i immoble relacionats amb la història i la cultura de Catalunya que per llur valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic mereixen una protecció i una defensa especials. Així mateix, engloba els béns immaterials integrants de la cultura popular i tradicional.

Amb posterioritat a l'aprovació de la Llei 9/1993, els textos normatius i les declaracions dels organismes internacionals han fet aflorar una concepció del patrimoni cultural molt diferenciada de la que hi havia a l'any 1993.

El patrimoni s'ha diversificat i enriquit, amb un desenvolupament notable d'altres formes del patrimoni com el paisatgístic, l'industrial, el cinematogràfic, el subaquàtic, el memorial... que s'encabeixen, ara també, dins del concepte de patrimoni cultural.

La perspectiva tradicional centrada en la defensa del patrimoni cultural ha donat pas a una nova visió segons la qual se'l considera un factor clau tant per al desenvolupament local com per al benestar social. El patrimoni ha passat de ser un bé material o immaterial a conservar, principalment, a constituir un recurs i un factor de desenvolupament. Aquests valors s'han incorporat en el procés de patrimonialització dels béns i és un actiu per al desenvolupament territorial.

Tenint en compte tot això, l'any 2024 el Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i la millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- ➔ Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- ➔ Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- ➔ Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.
- ➔ La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Trobades de debat

Durant els mesos d'octubre i novembre s'han dut a terme dotze trobades, sis trobades territorials dirigides a la ciutadania general i organismes i sis trobades sectorials dirigides a professionals del sector patrimonial. El calendari de les trobades ha sigut el següent:

Trobades territorials		
Sessions dirigides a la ciutadania general i a organismes de nivell local, realitzades majoritàriament en format presencial i en horari de 17:30 h a 19:30 h.		
Trobada	Data i lloc	Benvinguda institucional i context tècnic a càrrec de:
Barcelona (I)	14 d'octubre de 2024. Palau Moja (carrer de la Portaferriça, 1. Barcelona).	Joaquim Borràs, director General de Patrimoni Cultural, i Jordi Domeque, cap del Servei de Gestió de la Direcció General del Patrimoni Cultural.
Tarragona	16 d'octubre de 2024. Serveis Territorials (carrer Major, 14. Tarragona).	Lurdes Malgrat, directora dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona.
Girona	21 d'octubre de 2024. Edifici Generalitat (plaça Pompeu Fabra, 1. Girona).	Isabel Bernal, directora dels Serveis Territorials de Cultura a Girona.
Terres de l'Ebre	23 d'octubre de 2024. Sessió realitzada en format virtual.	Marina Miquel, subdirectora de Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic.
Lleida	28 d'octubre de 2024. Arxiu Històric de Lleida (carrer Governador Montcada, s/n. Lleida).	Albert Turull, director dels Serveis Territorials de Cultura a Lleida.
Barcelona (II)	4 de novembre de 2024. Sessió realitzada en format virtual.	Joaquim Borràs, director General de Patrimoni Cultural, i Jordi Domeque, cap del Servei de Gestió de la Direcció General del Patrimoni Cultural.

Trobades sectorials

Sessions dirigides a professionals del sector, realitzades en format virtual i en horari de 10 h a 12 h.

Trobada	Data	Benvinguda institucional i context tècnic a càrrec de:
Patrimoni arquitectònic	5 de novembre de 2024	Marina Miquel, subdirectora de Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic.
Patrimoni arqueològic i paleontològic	7 de novembre de 2024	Maite Miró, cap del Servei del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic.
Patrimoni documental i bibliogràfic	19 de novembre de 2024	Pilar Cuerva, directora de l'Arxiu Nacional de Catalunya.
Museus i patrimoni moble	21 de novembre de 2024	Sònia Blasco, cap del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles.
Conservació i restauració en el patrimoni	26 de novembre de 2024	Mireia Mestre, directora del Centre de restauració de béns mobles, Agència catalana del Patrimoni Cultural.
Ús social i dinamització del patrimoni	28 de novembre de 2024	Jordi Domeque, cap del Servei de Gestió de la Direcció General del Patrimoni Cultural.

L'agenda de les trobades va ser la següent:

- ➔ [10:00 h - 10:05 h] Benvinguda a la sessió.
- ➔ [10:05 h - 10:15 h] Reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural -atalà:
 - D'on partim?
 - S'ha de fer algun canvi normatiu? De modificació o de nova Llei?
 - Objectius que es volen assolir.
- ➔ [10:15 h -10:20 h] Context del procés:
 - Calendari de les sessions de debat.
 - Material habilitant.
- ➔ [10:20 h – 11:55 h] Dinàmiques i debat:
 - [10:20 h - 11:15 h] Eixos 1 i 2. Pluja d'idees a partir de la reflexió individual, donant resposta a les preguntes per al debat i les inquietuds individuals respecte als àmbits a treballar. Debat col·lectiu entorn de les propostes per agrupar i clarificar les aportacions. Es duu a terme mitjançant notes adhesives i un mural en les sessions presencials, i mitjançant un formulari de Google Forms en les sessions virtuals.
 - [11:15 h – 11:55 h] Eix 3. Pluja d'idees a partir de la reflexió individual per cadascun dels reptes identificats, i altres reptes que identifiquin les persones participants. Debat col·lectiu per agrupar i clarificar les propostes. Es duu a terme mitjançant notes adhesives i un mural en les sessions presencials, i mitjançant un formulari de Google Forms en les sessions virtuals.

→ [10:55 h - 12:00 h] Presentació dels propers passos i tancament de la sessió.

Portal Participa

El portal de participació ciutadana de la Generalitat de Catalunya ha estat l'espai articulador del procés, on les persones interessades a participar en les sessions obertes a la ciutadania podien formalitzar-hi la seva inscripció i consultar la documentació de referència vinculada al procés participatiu.

A més, a través de l'apartat "Proposa!" d'aquest portal es podia participar en el debat en línia fent aportacions sobre els tres eixos esmentats durant tot el procés participatiu. El període per realitzar aportacions va ser del 2 d'octubre al 29 de novembre de 2024.

Un cop realitzades les sessions de debat, els informes de resultats estaven disponibles al Portal Participa.

2. Resultats del procés

Trobades de debat

Assistència i participació

Trobada	Nombre de participants	Nombre d'aportacions
Barcelona (I)	23, 6 dones (26%) i 17 homes (74%)	20
Tarragona	10, 1 dones (10%) i 9 homes (90%)	27
Girona	30, 19 dones (63%) i 11 homes (37%)	51
Terres de l'Ebre	13, 5 dones (38%) i 8 homes (62%)	21
Lleida	25, 10 dones (40%) i 15 homes (60%)	27
Barcelona (II)	21, 14 dones (67%) i 7 homes (33%)	15
Patrimoni arquitectònic	19, 12 dones (63%) i 7 homes (37%)	12
Patrimoni arqueològic i paleontològic	17, 6 dones (35%) i 11 homes (65%)	11
Patrimoni documental i bibliogràfic	35, 20 dones (57%) i 15 homes (43%)	8
Museus i patrimoni moble	9, 6 dones (67%) i 3 homes (33%)	6
Conservació i restauració en el patrimoni	12, 10 dones (83%) i 2 homes (17%)	10
Ús social i dinamització del patrimoni	13, 9 dones (69%) i 4 homes (31%)	10
TOTAL	227, 118 dones (52%) i 109 homes (48%)	218

En total, s'han recollit 218 aportacions al debat en les trobades. Aquestes aportacions s'han refós per evitar reiteracions i s'han concretat en les 102 propostes exposades a continuació:

Eix 1. Què és el patrimoni?

35 propostes

Definició de *patrimoni*

1. Incorporar una definició de *patrimoni* que no defineixi un text que pugui limitar la seva interpretació i actualització, sinó definir quins són els criteris que defineixen què s'hauria de considerar patrimoni. Algun d'aquests criteris pot ser el temps, però cal incorporar-hi l'ús del patrimoni així com avançar cap a la seva concepció holística.
2. No vincular el patrimoni exclusivament a criteris temporals rígids, sinó a valors culturals, socials i emocionals, especialment en un context de constant canvi. El patrimoni contemporani, incloent-hi elements de recent creació amb valor social o memorial, hauria d'integrar-se dins la legislació patrimonial de manera diferenciada, respectant altres processos com els etnològics o industrials.
3. Incorporar també el que s'anomena patrimoni de proximitat o bé quotidià, per donar valor a elements que expliquen la història de la nostra societat. En aquest àmbit hi ha elements que són de tipus material i altres de tipus immaterial, i es fa difícil poder-los entendre per separat.
4. Donar un valor al patrimoni de les persones migrades, com a part de la societat que participen i nodreixen la cultura del nostre país. Parlar de patrimoni de Catalunya en lloc de patrimoni català ens permetrà plantejar un model més inclusiu.
5. Crear una definició del patrimoni que sigui prou flexible per actualitzar-se i respondre als canvis de context i realitat. Caldria que la definició diferenciés clarament entre llegat, tradició i patrimoni, tot fent èmfasi en l'element comunitari del patrimoni i la seva difusió en l'educació.
6. Avançar cap a un sistema legislatiu que reculli tot el patrimoni de forma global (vinculant drets culturals, patrimoni material i immaterial) per permetre una millor entesa, protecció i difusió del patrimoni.
7. Marcar uns criteris generals que permetin definir què és i què no és patrimoni, per tal de crear una definició flexible que es pugui adaptar als canvis temporals i contextuals i que entengui el patrimoni com una construcció social.
8. Incorporar el patrimoni material i immaterial, el patrimoni digital, el patrimoni musical, el patrimoni industrial, el patrimoni cinematogràfic i de filmoteca, entre d'altres.
9. Incloure en la definició de *patrimoni cultural català* tant béns materials com immaterials que representen la identitat, història i tradicions de Catalunya. Aquest conjunt inclou monuments, jaciments arqueològics, expressions artístiques, llengua, festes, gastronomia, etc.
10. Incorporar en la definició la importància de la identitat del lloc, la coherència dels entorns, entendre el patrimoni més enllà dels elements singulars i identificar allò que ens identifica.
11. Incloure la comprensió i divulgació del patrimoni des de la perspectiva dels itineraris, que incorporin així paisatge, ecologia i memorial.
12. Recollir el patrimoni anònim: tots els elements que expliquen el patrimoni arquitectònic que no són el bé immoble en si, si no el seu context històric, els fets que hi succeïren, les persones que hi van viure, etc.
13. Protegir el patrimoni musical d'una forma més comprensiva i divulgativa. La música no és només el paper, fins ara només s'està conservant el paper dels arxius i els instruments.

14. Tenir en compte el patrimoni cultural català que es troba fora de les fronteres del territori català. Potser no pot ser objecte de protecció d'una forma directa, però també caldria incorporar-lo en la interpretació global del patrimoni.
15. Revisar què és el que inclou cadascuna de les categories actuals de patrimoni (moble, immoble i immaterial) per definir-les millor.
16. Incorporar una definició de *patrimoni* en la línia d'organismes internacionals, com la que contempla la UNESCO, però adaptada a la realitat del patrimoni cultural català (per exemple, incorporant la importància de la llengua catalana).
17. Reconèixer el paper del patrimoni i la cultura com a eixos articuladors de la salut.
18. Reconèixer el patrimoni universitari i científic, generat per universitats i institucions com col·legis professionals.
19. Incorporar el feminisme com a eina interpretativa en el patrimoni cultural per donar veu a les experiències femenines, i incloure la participació de grups vinculats a la cultura en la formulació de la Llei.
20. Considerar el patrimoni com un dret humà, reconeixent-lo com a part de la identitat, memòria col·lectiva i cohesió social, amb una definició inclusiva que respongui a la diversitat de la societat catalana i la seva evolució.
21. Articular mecanismes per revisar el que es considera patrimoni, adaptant les proteccions i possibilitant que alguns béns puguin perdre aquesta condició quan sigui necessari per garantir la sostenibilitat de la protecció patrimonial a llarg termini.
22. Entendre el patrimoni cultural com allò creat o vinculat a la influència cultural catalana, amb una rellevància especial per a la conservació-restauració vinculada al territori. Cal que la definició de *patrimoni* inclogui també els Països Catalans, ampliant així la seva visió.

Intervencions en el patrimoni

23. Evitar la museïtzació del patrimoni. El patrimoni és dinàmic i caldria mantenir-lo viu (p. ex: els paisatges de conreu poden ser patrimoni, però també haurien de respondre a les necessitats de les persones que els conreen). El paisatge rural no es pot entendre com una fotografia, és variable i caldria protegir-lo tenint-ho en compte.
24. Protegir les arts i oficis que conformen el patrimoni arquitectònic i constructiu (reparació i restauració de rajoles, pintures a la calç...).
25. Establir criteris d'intervenció en la conservació i restauració dels BCIN i del patrimoni mundial.
26. Definir i aclarir què s'entén per BCIN, BCIL i béns restants. Establir criteris clars sobre qui valora i com es valora aquesta catalogació.
27. Establir mecanismes de protecció específics per al patrimoni digital que tinguin en compte el traspàs de formats. Caldria regular formats estàndard per a poder conservar el patrimoni digital, i assegurar que es compleixen tant en col·leccions públiques com privades.
28. Revisar les figures de classificació i protecció de béns culturals, tant mobles com immobles, per garantir que siguin aplicables a tot tipus de patrimoni. La llei hauria de ser flexible i clara, amb criteris amplis però interpretables, per evitar buits legals. A més, caldria harmonitzar la llei de patrimoni amb altres normatives com les de paisatge i museus, establint criteris específics per a la protecció de béns immobles i mobles.

29. Incorporar l'educació patrimonial com un element central de la nova Llei, superant els paradigmes de difusió establerts en lleis anteriors. Aquesta educació hauria de ser vista com una eina per a la transmissió de sabers i la creació de vincles entre les comunitats, amb una implicació activa de la ciutadania en la presa de decisions sobre el patrimoni.

Qüestions específiques per sectors

30. Coordinar millor la protecció patrimonial amb la planificació urbanística, inspirant-se en models d'altres països i afavorint una convergència entre arquitectura i urbanisme per a una gestió integrada i sostenible del patrimoni.
31. Establir criteris per als casos en què els elements patrimonials es poden protegir pel seu valor material i immaterial. Hi ha elements que no es poden protegir pel seu valor arquitectònic pel fet que s'hi han fet alteracions, però el seu valor immaterial segueix intacte.
32. Respectar sistemes estètics que permetin crear conjunts harmònics en la nova arquitectura. Establir criteris d'intervenció més concrets per limitar l'excessiva llibertat d'alguns arquitectes en intervencions que afecten el patrimoni.
33. Millorar la protecció del patrimoni paleontològic i bioarqueològic amb mesures de conservació preventiva, protocols específics de mostreig i estabilitat tèrmica, i que la bioarqueologia sigui reconeguda dins la legislació patrimonial.
34. Regular de manera més exhaustiva la conservació i restauració del patrimoni, incloent-hi activitats com l'examen, la documentació, i la cura preventiva dels béns. Cal que aquestes tasques siguin realitzades per professionals amb titulació reglada.
35. Donar més reconeixement al patrimoni subterrani, especialment en els municipis. Aquest reconeixement podria afavorir la seva preservació i dinamització, tenint en compte els seus valors socials i la seva rellevància en la mitigació del canvi climàtic, com la gestió de l'aigua i la sequera.

Eix 2. Competències i coordinació entre agents

42 propostes

Competències

36. Establir un sistema de competències que aporti més claredat en les seves atribucions i que eviti duplicitats i incoherències. Cal que aquest sistema estableixi jerarquies clares entre agents, per tal d'agilitzar i facilitar el procés de presa de decisions.
37. Regular el catàleg com un mecanisme clau i essencial de què haurien de disposar tots els ajuntaments.
38. Agilitzar els procediments de declaració de BCIN i BCIL per tal d'assegurar la seva eficàcia com a instruments de protecció.
39. Resoldre ineficiències del sistema actual d'incentius a la declaració de BCIL, com per exemple, les limitacions en l'aplicació de la reducció de l'IBI que es troben algunes administracions locals.
40. Legislar una protecció dels béns catalogats que en promogui i faciliti l'ús, ja que els béns en ús tenen una major preservació i socialització.
41. Dotar de més definició el sistema de BCIL perquè els ajuntaments puguin fer-ne una millor aplicació, ja que actualment hi ha un gran marge d'indefinició que pot afavorir els ajuntaments grans que tenen més recursos, però perjudica els ajuntaments més petits.
42. Identificar el tipus de perfil professional que fa les acceptacions dels BCIL o BCIN perquè siguin experts en patrimoni acreditats.
43. Revisar la composició de la Comissió de Patrimoni per a fer-la més representativa, així com establir mecanismes perquè les seves decisions puguin ser apel·lables i així les persones sol·licitants puguin obtenir respostes i raonament a les decisions que pren aquest organisme.
44. Crear mecanismes mitjançant els quals la Generalitat pugui intervenir a favor de la protecció i conservació del patrimoni en els casos en què les administracions locals prioritzen l'urbanisme.
45. Revisar la configuració del règim sancionador així com dotar de recursos els cossos de seguretat que protegeixen el patrimoni per a fer més efectiva la seva tasca. Es podria donar autoritat als agents rurals perquè poguessin actuar en l'àmbit de la protecció del patrimoni.
46. Garantir la representativitat en els espais de presa de decisions perquè així les decisions que es prenguin entorn del patrimoni tinguin en compte les especificitats de l'àmbit rural.
47. Reconèixer el rol fonamental del sector educatiu i divulgatiu en la difusió i els usos del patrimoni i donar l'entitat necessària a la Llei per a poder dur a terme aquesta tasca plenament.
48. Canviar el paper fiscalitzador i sancionador per una administració més amable amb qui ostenta la propietat dels béns patrimonials, per tal de donar facilitats per conservar-los i adaptar-los als nous usos.
49. Crear instruments fiscals que permetin gravar tributs per tal de finançar la conservació del patrimoni.
50. Augmentar el nombre de tècnics de patrimoni territorials, i definir-ne els criteris d'actuació.
51. Incorporar perfils professionals que sàpiguen abordar temes específics especialitzats, com la arqueologia subaquàtica o la geofísica a les administracions públiques.

52. Incorporar arquitectes i arqueòlegs municipals en els municipis històrics, i que aquells municipis que siguin suficientment grans es facin càrrec del seu patrimoni.
53. Promoure formació específica per als agents implicats en la gestió patrimonial i una distribució més clara de competències per als ens locals per millorar la seva capacitat de gestió i legitimar les seves accions.
54. Reconèixer explícitament la figura del conservador-restaurador per garantir una aplicació correcta del seu rol en els projectes de conservació-restauració.
55. Assegurar que la figura del conservador-restaurador estigui present en diversos equipaments culturals i territorials per abordar adequadament les tasques de conservació.
56. Crear noves figures professionals que actuïn com a connectors entre les comunitats i els professionals del patrimoni, promovent una visió més inclusiva i innovadora.
57. Regular un rol més actiu i clar per als ajuntaments en la gestió i protecció del patrimoni, amb recursos adequats i una millor definició de les competències per evitar la duplicació d'esforços.

Coordinació entre agents

58. Transversalitzar la cura i concepció del patrimoni perquè no només es protegeixi des de l'àmbit cultural sinó que altres departaments entenguin les seves implicacions.
59. Regular sistemes de protecció públicoprivats o privats que permetin facilitar la protecció del patrimoni en aquells casos en què no escaigui la protecció del sistema públic, com el mecenatge o el patrocini.
60. Potenciar l'aplicació dels mecanismes de protecció existents mitjançant el reforç dels drets i deures que generen en la persona o agent que n'insta la declaració.
61. Incorporar la visió del món rural als processos de definició de les competències i mecanismes de protecció del patrimoni per a poder-ne atendre les necessitats i limitacions específiques.
62. Reforçar la col·laboració entre les administracions públiques i els actors privats propietaris de patrimoni, així com la col·laboració entre diferents sectors professionals.
63. Crear mecanismes per fer arribar el patrimoni a una diversitat més gran de persones, especialment les persones joves i/o persones migrades, fent ús de la capacitat del patrimoni d'articular i cohesionar el territori i les societats.
64. Establir mecanismes de coordinació i optimització amb els recursos disponibles als territoris (p. ex., en comptes de disposar de tres arqueòlegs a la Direcció General de Patrimoni a Tarragona, establir mecanismes de coordinació amb l'equip d'arqueòlegs de la URV).
65. Formalitzar la relació entre les persones docents i els centres de recursos pedagògics, així com dotar-los de les competències necessàries per crear recursos didàctics sobre patrimoni i difondre'ls.
66. Crear mecanismes d'acció ràpida per flexibilitzar la planificació urbana; si hi ha una troballa de béns patrimonials, caldria traspasar el pla a un altre lloc de manera ràpida i efectiva per protegir el patrimoni.
67. Descentralitzar els equipaments nacionals perquè no necessàriament hagin d'estar a Barcelona.
68. Potenciar la figura de la cessió d'ús en el patrimoni eclesiàstic davant el deteriorament d'aquest patrimoni i la manca de donacions de béns patrimonials a l'administració pública.

69. Crear un catàleg exhaustiu dels béns patrimonials existents, emprant les noves tecnologies per tal d'aconseguir-ho. La manca de coneixement dels béns patrimonials existents n'impedeix la conservació, i això genera preocupació a la ciutadania i al sector. Caldria que les administracions públiques locals i les associacions tinguessin accés a aquests mapes per a poder evitar conflictes d'interessos entre els sectors d'urbanisme i patrimoni (si ja es coneix on hi ha béns patrimonials, els plans urbanístics s'hi poden adaptar més fàcilment).
70. Vincular un pressupost adequat als instruments de protecció del patrimoni per garantir la seva correcta execució, incloent-hi la restauració i el manteniment a llarg termini dels béns.
71. Crear una "comissió pont" formal que integri departaments com Cultura, Patrimoni, Urbanisme, Turisme i Educació per assegurar una visió completa i coherent en la protecció del patrimoni.
72. Fer públiques les decisions i criteris de les comissions de patrimoni, inspirant-se en països on aquestes comissions són obertes al públic, per incrementar la transparència i la implicació ciutadana en la protecció del patrimoni cultural.
73. Delegar la gestió de béns no classificats com a BCIN o BCIL als municipis, permetent que aquests recursos tinguin una atenció més personalitzada i pràctica i alleugerir les tasques de les comissions de patrimoni.
74. Simplificar i agilitzar els procediments per evitar una burocratització excessiva, i potenciar la coordinació entre diferents nivells d'administració, acadèmics i centres de recerca, utilitzant mecanismes de consulta i assessorament per fer-los més representatius i efectius.
75. Contemplar la protecció del patrimoni cultural com un dret fonamental de les persones, essencial per al benestar de la societat. Cal vetllar per un clima d'intercooperació administrativa, transferint certes funcions de la Generalitat als ajuntaments, per agilitzar processos i aprofitar millor els recursos municipals, que tenen una capacitat superior en molts casos.
76. Millorar la formació dels professionals del patrimoni, adaptant els currículums a les necessitats reals del sector i establint protocols clars per garantir la qualitat tècnica. A més, caldria més coordinació entre els agents implicats, creant espais de diàleg i revisant els sistemes de comissions per evitar l'ancoratge institucional i permetre que els agents locals assumeixin més responsabilitats.
77. Treballar en col·laboració amb altres professionals per garantir la incorporació de la visió del conservador-restaurador en els projectes, però sense sobrecarregar-lo de responsabilitats.

Eix 3. Reptes actuals i com abordar-los

25 propostes

Emergència climàtica i digitalització

78. Fer una gestió coherent del territori per la crisi climàtica, prioritzant les energies renovables en zones no patrimonials i establint criteris flexibles per la instal·lació de mesures d'eficiència energètica en edificis històrics.
79. Incloure mecanismes per mitigar l'impacte de l'emergència climàtica, com la compensació econòmica als propietaris d'edificis patrimonials que no poden instal·lar plaques solars per mantenir la integritat dels seus béns.
80. Establir plans de contingència amb estratègies clares per protegir els béns culturals davant fenòmens extrems com inundacions o variacions de temperatura. Així mateix, es destaca la necessitat de més inversions en protecció i formació tècnica per afrontar aquests reptes.
81. Posar en valor els elements patrimonials dels espais públics i evitar que es deteriorin per ser considerats quotidians, alhora que es protegeixin els formats de digitalització per evitar la pèrdua futura de dades.
82. Planificar adequadament els repositoris digitals, amb dotació de recursos i formació del personal. També caldria millorar la coordinació amb altres departaments per afrontar els costos elevats i l'impacte mediambiental de la digitalització, establint mecanismes de control i inspecció per garantir-ne l'eficàcia.

Instruments de protecció i règim sancionador

83. Concretar i ampliar la protecció d'un "tercer mecanisme". El bloc "altres béns integrants del patrimoni català" no dona actualment prou protecció per a completar el sistema de protecció amb el BCIN i BCIL.
84. Establir mecanismes de gestió i finançament específics per garantir la correcta aplicació de les declaracions de BCIN i BCIL, atès que actualment hi ha casos en què generen unes obligacions respecte a la protecció dels béns que la persona o agent impulsor no pot afrontar econòmicament.
85. Crear mecanismes de protecció per als patrimonis desprotegits, com el de la Guerra Civil, amb un suport més actiu de les administracions locals i catàlegs detallats de béns patrimonials per garantir-ne la localització i la protecció adequada.
86. Preservar els espais patrimonials i valorar l'ús continuat d'aquests béns, com en el cas de les farmàcies històriques. Cal un enfocament que preservi l'ús patrimonial o, si això no és viable, que en reconegui el valor simbòlic i identitari.
87. Crear noves ajudes per a les persones propietàries de béns patrimonials lligades a una contraprestació relacionada amb la conservació dels béns. Tendir cap a fórmules que permetin que el patrimoni sigui autosostenible.
88. Definir clarament les categories de béns catalogats, els procediments de declaració de BCIL i un règim sancionador coherent, posant èmfasi en la conscienciació abans que en les mesures punitives.

Visibilització i accessibilitat del patrimoni

89. Promoure més inclusió del patrimoni en el sistema educatiu per facilitar-ne la difusió i divulgació.
90. Trobar l'equilibri entre la preservació i conservació del patrimoni i la seva divulgació i participació, perquè la preservació sigui prou flexible per permetre'n la divulgació, però que la divulgació sigui prou respectuosa per a una correcta preservació.
91. Promoure un sentiment de responsabilitat cultural compartida, amb la idea de generar responsabilitat a l'hora de divulgar i donar a conèixer el patrimoni català de manera més activa.
92. Fomentar l'ús dels itineraris culturals com a eina de difusió del patrimoni.
93. Coordinar la divulgació del patrimoni, per exemple, a la televisió, per a adequar els missatges que s'estan transmetent i que es faci de manera responsable i adequada.
94. Potenciar el patrimoni en l'educació formal i superior, facilitant recursos als municipis i promovent treballs acadèmics relacionats amb el patrimoni per fomentar-ne la comprensió des de joves.
95. Millorar la visibilitat de la tasca dels conservadors-restauradors, dotant aquesta figura de més recursos humans i econòmics i destacant la seva contribució a la conservació del patrimoni.
96. Promoure la difusió del patrimoni com a element que reforça la cohesió social, donant suport a les entitats locals i a l'educació formal per visibilitzar-ne el valor.
97. Garantir l'accessibilitat física i digital al patrimoni, amb un catàleg exhaustiu del patrimoni català accessible en línia. Assegurar l'accessibilitat per a persones amb dificultats de mobilitat i la creació de mecanismes per retornar el patrimoni local després de restauracions.
98. Revisar la relació amb el patrimoni eclesiàstic, amb un enfocament en garantir l'accés públic i garantir la coherència en la inversió pública i les obligacions derivades d'aquesta protecció.
99. Reforçar la implicació de la ciutadania en entitats i projectes relacionats amb el patrimoni com a via de socialització i benestar emocional, reforçant el seu paper en la salvaguarda cultural.

Prospecció proactiva, compres i detecció de falsificacions

100. Establir regulacions clares per evitar falsificacions històriques i manipulacions que distorsionin la veritat del patrimoni. Les reconstruccions, si són necessàries, haurien de ser mínimes i ben documentades, amb una distinció clara entre els elements originals i els reconstruïts per mantenir la integritat històrica.

Altres reptes identificats

101. Establir criteris d'esporga per tal de preservar els béns patrimonials més representatius. Per exemple, en el patrimoni paleontològic hi ha una gran quantitat de jaciments que es fan malbé a causa del canvi climàtic, i és inviable mantenir-los tots, així que cal establir criteris de selecció per tal de conservar els que siguin realment representatius.
102. Mantenir i conservar l'artesanía que permet conservar el patrimoni, i protegir també el valor immaterial de la memòria de les persones artesanes.

Portal Participa

Participació

La participació al Portal es va poder realitzar des del 2 d'octubre fins al 29 de novembre de 2024. Durant aquest temps, 20 usuaris diferents han fet un total de 77 propostes. Aquestes 77 propostes s'han revisat per tal de descartar aquelles que no queden dins l'abast d'aquest procés participatiu i agrupar les que eren molt similars. El document de les propostes rebudes recull totes aquestes aportacions i la resposta que s'hi ha donat. D'aquest procés n'han resultat les 64 propostes següents:

Eix 1. Què és el patrimoni?

16 propostes

103. Senzillesa és eficàcia

Fugir de la inflació patrimonial també està relacionat amb fer una llei amb un articulat el més senzill possible, evitant redundàncies i, per tant, possibles incoherències. El patrimoni cultural material i l'immaterial, per molt relacionats que estiguin, no deixen de ser dues realitats diferents en la seva natura, en l'abast de la protecció que és factible aplicar, etc.

104. Caldria catalogar els jardins pertanyents a un BCIN amb la catalogació independent de Jardí Històric

Crec que la nova llei ha de declarar de manera automàtica, els jardins que formen part d'un BCIN — en les seves diferents classificacions — com a jardins històrics, de manera independent. Actualment, no tenen cap reconeixement específic i estan invisibilitzats. És un fet incomprensible que aquests jardins gaudeixin, a vegades, de menys protecció efectiva que l'entorn dels mateixos BCIN, que sol estar detallada i específicament descrita, quan els jardins són elements constituents del mateix bé.

105. Definir clarament el que és patrimoni paleontològic

Degut a l'abast, origen, naturalesa, etc., no totes les restes i floraments paleontològics han de ser definits com a patrimoni cultural, d'acord amb IGME o UNESCO. Es proposa definir com a patrimoni el que tingui unes propietats singulars o d'interès científic, museístic o social especial. Exemples com la Llei de patrimoni cultural de València (Llei 4/1998 article 58.2) o la llei que defineix els *Sites of Special Scientific Interest* (SSSI), la *Wildlife and Countryside Act* 1981 del Regne Unit (article 28).

106. Patrimoni ambiental

El patrimoni arquitectònic no pot ser un conjunt de punts aïllats, cal incorporar el patrimoni anònim que contextualitza i enllaça els diferents béns catalogats, fent-los més visibles i simbòlics. Aquest patrimoni és el teixit urbà, el parcel·lari, les façanes...

Aquest patrimoni anònim parla de formes de viure, de subsistència, d'una relació territori-persones. És una arquitectura arrelada al lloc. Caldria incloure-hi tot el que fa referència al Pla Nacional d'arquitectura tradicional del Ministeri de Cultura.

107. Diferència entre restes arqueològiques i paleontològiques. Vertebrats i invertebrats

El patrimoni paleontològic català hauria d'estar clarament diferenciat del patrimoni arqueològic. No té gaire sentit que se li doni la mateixa importància a una resta romana, per posar un exemple, com a una àmfora o a un bust d'August, que a un simple nummulit o petxineta que serà trepitjada pel primer tractor que passi per allí. Sense desmerèixer la importància absoluta dels invertebrats en la paleontologia, caldria diferenciar el grau de protecció dels jaciments i els afloraments amb invertebrats.

108. El patrimoni literari tangible i intangible com a patrimoni cultural

El patrimoni literari té un aspecte tangible conformat pels documents d'un escriptor i pels espais físics on l'escriptor ha viscut i treballat, però també pels paisatges que l'han inspirat o ha descrit. Entrem aquí en el vessant més intangible del patrimoni literari: els llocs i itineraris vinculats a la literatura. El patrimoni literari aporta identitat i valor a un territori. Cal que sigui protegit i difós i que les entitats que el projecten tinguin el suport necessari.

109. Entorns de protecció per als BCIN i BCIL

Cal reflexionar sobre la introducció dels entorns de protecció també en els BCIL. Referent a això, tant per als BCIN com per als BCIL, pot ser útil regular amb més detall i concreció què és l'entorn de protecció i quines en són les normes. Es pot prendre d'exemple també els *abords des monuments historiques* (entorns de protecció) de França.

110. Reconeixement patrimonial de les mines d'aigua com a ecohidrotecnologies ancestrals. Un sistema tradicional de captació d'aigua

Es manifesta la necessitat que les mines d'aigua tinguin reconeixement patrimonial, atesos els valors polièdrics observats en estudis. Representen un important patrimoni cultural de gran valor:

- Patrimoni material: tècniques constructives, materialitat pròpia, resiliència, adaptabilitat, potencial d'establir nous usos per mitigar el canvi climàtic.
- Patrimoni immaterial: coneixement de la tècnica i l'enginyeria sostenible. Transport d'aigua per gravetat sense ús d'energia.

111. Separar clarament patrimoni paleontològic d'arqueològic en el redactat de la llei

Patrimoni paleontològic no és el mateix que arqueològic, ja que tenen uns orígens i propietats culturals diferents, per això s'ha de separar i diferenciar clarament per evitar confusions i que tinguin

un cos normatiu propi. Així ho recullen institucions com l'Institut Geològic i Miner d'Espanya (IGME), l'Il·lustre Col·legi Oficial de Geòlegs (ICOG), i regulació internacional del Regne Unit, els Estats Units,, Austràlia, la majoria ls països de la UE... inclús algunes comunitats autònomes d'Espanya.

112. El patrimoni musical també és patrimoni

Ni ens els àmbits ni en els eixos hi veig res que em faci pensar que es tindrà en compte el ric i negligit patrimoni musical català en aquesta llei. No es pot aplicar a les partitures la lògica de descripció i conservació dels arxius. Cal anar més enllà des d'una lògica de recuperació musical integral: conservació, edició, publicació, enregistrament i interpretació.

Això ha d'implicar el món dels arxius, de l'acadèmia (musicòlegs i músics), la indústria editorial i les sales.

113. Cap a una llei del patrimoni cultural que integri el paisatge cultural

La nova llei de patrimoni cultural de Catalunya hauria de concebre's des d'una perspectiva transversal que integri la diversitat del territori i posi en especial èmfasi el paisatge cultural com a pilar fonamental del patrimoni.

114. Patrimoni arqueològic subaquàtic

Dedicar un espai al patrimoni cultural subaquàtic, amb especial atenció a l'arqueològic. Incorporar les disposicions de la convenció sobre la protecció d'aquest patrimoni de la UNESCO de l'any 2001. Es pot prendre com a referent l'article 102 de la llei 2/2016, del patrimoni cultural de Galícia.

115. Superar el marc de la llei estatal i el continuisme

Com a reflexió general, crec que és fonamental que, en l'elaboració de la nova llei, se superi en nombrosos casos el marc de la llei estatal de 1985, respectant-lo lògicament com a normativa bàsica però anant més enllà en molts aspectes, inspirant-se en exemples europeus d'èxit com França o el Regne Unit. En definitiva, que la nova llei no sigui una norma més de desenvolupament amb algunes novetats incorporades a tall de titular, sinó un revulsiu en la gestió del patrimoni cultural català.

116. Considerem que cada categoria de béns és específica i no els podem tractar de forma homogènia.

Perquè la seva protecció tingui èxit, creiem recomanable establir criteris específics per a cada categoria de béns, assegurant que les intervencions en construccions tradicionals es realitzin amb tècniques i materials coherents amb el seu context històric i territorial. Desenvolupar manuals d'intervenció per a construccions tradicionals que detallin els mètodes i materials apropiats, amb la participació d'artesans i experts locals.

117. Patrimoni cultural universitari

Cal incorporar el patrimoni universitari com una nova categoria reconeguda a la llei, amb totes les seves singularitats. El patrimoni cultural universitari traspasa la consideració del bé merament material: és material, immaterial, moble, immoble, natural, oral, etc. Defensem la proposta des de la UB, on preservem i gestionem col·leccions patrimonials de totes les categories reconegudes (bibliogràfic, documental, arquitectònic, artístic, científic, botànic, zoològic, etc.): patrimoni total.

118. Patrimoni paleontològic: és cultural o natural?

El patrimoni paleontològic immoble hauria de considerar-se patrimoni natural tal com diu la UNESCO, i seguint en el document del Procés Participatiu (p. 2), i gestionat per la Llei de patrimoni natural i biodiversitat (Llei 42/2007). Els fòssils són patrimoni natural com els minerals, els humans no han intervingut en la seva formació. Caldria redefinir el patrimoni paleontològic immoble català, catalogant aquells jaciments de fòssils amb importància patrimonial, i protegir-los adequadament.

Eix 2. Competències i coordinació entre agents

18 propostes

119. Obligacions de conservació mancomunades

Opció que les obligacions de protecció que corresponen a cada municipi puguin ser mancomunades amb altres municipis o en àmbits territorials administratius superiors (comarques, vegueries...).

120. Declaracions responsables

Podrien substituir-se les autoritzacions patrimonials prèvies per declaracions responsables en intervencions menors, o preveure fins i tot exempcions d'autorització per a intervencions que no afectin els valors del bé, com a desbrossaments de vegetació, neteges, etc. En nom de la claredat podrien inserir-se un o diversos annexos a la llei amb les intervencions que necessitin autorització, declaració prèvia o que estiguin exemptes de totes dues per no afectar en cap cas als valors protegits.

121. Reconeixement per als propietaris de béns culturals

Poden explorar-se, més enllà de les ajudes econòmiques, mecanismes per a reconèixer la labor dels propietaris de béns culturals com a guardians o tutors dels béns que tenen càrrec seu. El reconeixement podria ser merament honorífic (p. ex, títol de guardià/conservador) o incloure algunes funcions addicionals de col·laboració amb l'administració en matèria de vigilància, promocionar l'accés a materials/recursos relacionats amb les bones pràctiques en matèria de patrimoni, etc.

122. Paper de les entitats *patrimonialistes*

Caldria recollir un registre d'entitats patrimonialistes, que es podria basar en les que són membres de la CCEPC o de l'IRMU i donar-los un paper consultiu en cada àmbit de l'administració (Ajuntament, Generalitat) a qui correspongui.

123. Conservació del patrimoni cultural català propietat de l'Església catòlica

Proposo que en els BCIL o BCIN de pobles petits, hi hagi una responsabilitat conjunta entre els ajuntaments i la parròquia en la seva conservació, amb el suport de Cultura. Em baso en el deteriorament a que s'arriba, després de molts anys de no haver-se fet les necessàries intervencions tant de l'edifici com dels béns mobles que allotja. És el cas de l'església gòtica de Guimerà... Podem revisar l'article 4 de la llei per implicar ajuntament i parròquia, en la conservació? Si no actuem en serem responsables.

124. Arxius municipals i/o territorials

Obligació dels municipis amb un cert nombre d'habitants a tenir un arxiu municipal dotat amb el pressupost i el personal necessari per a complir les seves funcions de promoció del patrimoni documental, de manera que sigui accessible a tota la ciutadania, com a dret d'accedir als materials

arxivats. L'opció dels municipis amb nombre inferior d'habitants a dipositar el seu patrimoni documental en un arxiu d'àmbit territorial o sectorial superior depenent de la Generalitat.

125. Procés de sol·licitud de BCIN

Caldria indicar que els ajuntaments poden tramitar la sol·licitud de BCIN enviant un requeriment a la Generalitat, que hauria de tenir establert un termini màxim de resposta.

126. Patrimoni paleontològic

Augmentar l'inventari d'espais d'interès paleontològic mitjançant la col·laboració entre paleontòlegs i aficionats. Implicació i bona comunicació entre el Departament de Cultura, ajuntaments, museus, empreses, ciutadania i professionals, amb l'objectiu de beneficiar la ciència i la cultura. Aplicar figures de protecció i senyalització adients com a eines per a conservar el patrimoni per a les generacions futures.

127. Entitats col·laboradores de l'administració

Alguns governs autonòmics han previst la figura de les entitats col·laboradores de l'administració (ECA), com a encarregades d'elaborar informes, reservant la revisió i resolució dels procediments a l'administració. Això agilitza els tràmits alliberant mitjans humans i materials per a altres funcions importants, com la difusió i coneixement del patrimoni cultural i la supervisió i millora dels seus instruments de gestió, així com la important funció inspectora.

Podria permetre's que les ECA actuïn en l'emissió d'informes en matèria d'avaluació ambiental, en matèria arqueològica, en matèria d'autorització d'intervencions en béns del patrimoni cultural, en les sol·licituds de declaració de BCIN/BCIL o en l'elaboració de l'Inventari del Patrimoni Cultural Català, reservant-se sempre la verificació dels mateixos i la resolució del procediment a l'administració. Aquesta pot establir criteris únics a seguir per les ECA per a aquest fi.

128. Plans de protecció del patrimoni dels ens locals

Establir l'obligatorietat que tots els municipis amb un cert nombre d'habitants tinguin un Pla especial de protecció del patrimoni i un catàleg de les peces sotmeses al Pla especial. Aquesta obligació municipal es faria extensiva als municipis que tenen algun bé cultural d'interès nacional o local.

129. Limitar l'abast de les intervencions paleontològiques amb autorització

Definir clarament el que són intervencions paleontològiques que requereixen autorització per part de l'administració com aquelles que requereixen de metodologia arqueològica en afloraments singulars o d'especial interès científic, com poden ser coves o jaciments molt limitats en superfície. Per exemple com la llei de patrimoni cultural de València (Llei 4/1998, article 59.2), que limita la definició

d'intervencions com prospeccions o excavacions en superfície només quan es tracta d'elements singulars.

130. Definir l'entitat responsable de declaració de singularitat de patrimoni paleontològic

Definir l'entitat o les entitats encarregades de determinar les peces o afloraments que hagin de tenir la consideració de patrimoni paleontològic per la seva singularitat o especial interès científic. Pot ser la mateixa Direcció de Patrimoni, el Consell Nacional de Patrimoni Paleontològic, l'ICGC o de forma mancomunada. La declaració ha d'estar raonada a partir de paràmetres d'interès científic, social, museístic, etc.

131. Patrimoni de l'Alt Pirineu i l'Aran

Alt Pirineu i Aran. Competències laborals: falten agents amb titulació superior i màster d'especialització; en falten perquè no hi ha recursos econòmics per contractar-los, el sector està precaritzat a causa de les temporades turístiques. Agents haurien de treballar en recerca, difusió i accessibilitat i en tasques per sota del seu perfil. Intrusisme laboral promocionat per la institució.

Reptes Patrimoni Mundial + conjunt de la Vall d'Aran i les Valls d'Àneu + Catedral de la Seu d'Urgell. Disposar de recursos.

132. Simplificació administrativa

Haurien de descartar-se els informes redundants, per exemple, els que hagi d'emetre un servei perifèric (normalment delegació provincial) i després confirmar el servei central (Departament de Cultura). Aquests informes no solen estar regulats en les normatives de patrimoni però sí que poden existir i allarguen innecessàriament els tràmits. Si no es poden eliminar, haurien de reservar-se per als casos més especials com les declaracions de BCIN.

133. Funció inspectora y règim sancionador

La regulació proposada de les ECA alliberaria mitjans humans i materials per a l'acompliment de la important funció inspectora. Llavors, podria valorar-se la creació d'un cos específic d'inspectors del patrimoni cultural català, sense necessitat d'augment de personal funcionari, els quals podrien tenir també una funció d'acompanyament i seguiment quan es detectin incompliments lleus de la normativa reguladora.

134. Manteniment de peces catalogades en mans privades

Els propietaris haurien de presentar, cada cinc anys, un pressupost de conservació del bé catalogat, establint-se conjuntament entre la propietat i l'administració un percentatge de participació en el cost econòmic del pressupost que finalment seria aprovat per l'administració corresponent.

L'incompliment greu de les obligacions de manteniment per part dels propietaris podria donar lloc en darrer terme a l'obertura d'un procediment d'expropiació.

135. Comissions de patrimoni territorials

L'existència d'una comissió de patrimoni que vetlli i fiscalitzi la protecció del patrimoni cultural material, immaterial, documental i paisatgístic de cada àmbit territorial, en la qual participin amb veu i vot les entitats de protecció del patrimoni de l'àmbit territorial respectiu.

136. Cos d'inspectors del patrimoni cultural català

La creació d'un cos d'inspectors del patrimoni cultural català, prou dotat en personal i recursos, dedicat específicament a la tutela i vigilància d'aquest, pot ser una bona mesura. Podrien establir-se les seves funcions i caràcter d'agents de l'autoritat en l'acompliment de les seves funcions i la col·laboració amb els diferents cossos de policia.

Eix 3. Reptes actuals i com abordar-los

30 propostes

137. Inventariat o protecció específica per a les masies

Crear un sistema per a l'inventariat de les masies com a element patrimonial propi o específic del patrimoni cultural català. Pot establir-se un mecanisme de protecció bàsica mitjançant declaració genèrica o inclusió expressa en el concepte de patrimoni cultural.

138. Més mesures de protecció

Cal fomentar projectes educatius que impliquin a la població local i la seva participació en la protecció del patrimoni. Un finançament adequat ajudaria a la conservació, mentre que les noves tecnologies en facilitarien la digitalització, documentació i accés. Desenvolupar models de turisme sostenible que respectin la capacitat de càrrega dels llocs culturals garantiria la seva preservació. També és important implementar sistemes de monitoratge preventiu que detectin riscos de degradació.

139. Crear un inventari de peces i afloraments paleontològics singulars

L'actual inventari és de difusió. Proposem crear un inventari propi del patrimoni paleontològic que inclogui només les peces i afloraments que hagin de ser considerats singulars. Un exemple és l'inventari anglès de llocs considerats d'interès científic especial (*sites of special scientific interest* o SSSI). Aquest inventari es diferenciaria de qualsevol altre inventari que no tingui la mateixa categoria de protecció.

140. Entorns de les peces protegides

Els plans especials de patrimoni i els catàlegs de les peces protegides han d'incloure dins la protecció l'entorn suficient de cada peça a fi de no malmetre'l fins al punt de deixar sense sentit la protecció de la mateixa peça.

141. Qui t'ha vist i qui et veu... Paleontologia, que es deia l'any 1991

Incidències

Es poden presentar diverses incidències, relacionades amb les altes i baixes dels exemplars:

Donacions. Gran part dels fons dels nostres museus de paleontologia provenen de donacions de col·leccions privades. La donació és una aportació definitiva i gratuïta d'un exemplar o col·lecció. No totes les donacions són acceptables, ja que no és útil emmagatzemar molts fòssils de localitat vaga o desconeguda.

Rebutjar un donatiu és qüestió de tacte, i s'ha de fer sense ferir la susceptibilitat del donant; si és acceptada, és imprescindible la signatura del donant en un document que expressi inequívocament la propietat dels objectes, per tal d'evitar ulteriors reclamacions i imprevistos.

S'ha d'enviar una carta d'agraïment al donant i arxivar-ne una còpia. Durant un temps, si s'exposa la donació, és aconsellable fer-ho per separat, amb el nom del donant ben visible, cosa que, a més de justa, pot afavorir noves donacions.

Això ho signaven Antoni Abad, Jordi Agustí, Julio Gómez-Alba, Carles López, Jaume Gallemí, Alícia Masriera, Josep Serra, J. V. Santafè, Lluís Via.

A: Paleontologia, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura (1991).

142. Esporgació de béns culturals protegits

L'esporgació de béns culturals ja protegits només hauria de plantejar-se en els casos en els quals els béns hagin sofert una degradació objectiva en els valors que van motivar la declaració. No crec que sigui raonable "reconsiderar" les declaracions de manera sistemàtica o procedir a reclassificacions quan l'objecte de la declaració no hagi sofert una degradació substancial. Establir mesures per a evitar menyscapes intencionats per a aquest efecte. Hauria de ser un mecanisme excepcional.

Això sense perjudici de la possibilitat d'esporgar béns genèricament protegits, com els castells, escuts, etc. per la LPHE, quan objectivament l'objecte de la protecció no reuneixi valors suficients. Si els béns de l'IPC segueixen sense tenir un règim de protecció propi també pot plantejar-se la seva depuració de l'inventari, però en els BCIN i BCIL ja singularment declarats hauria de ser un mecanisme més excepcional en virtut del principi de no regressió.

143. Conservació de les actuals categories de protecció

La conservació de les actuals categories de protecció (BCIN i BCIL), a més dels béns inclosos en l'Inventari que de moment només és una figura de reconeixement, salvant alguns retocs menors com la possible redundància BCIL/bé catalogat, pot donar continuïtat i estabilitat en la protecció dels béns encara que s'introdueixin canvis en els règims de protecció. Un canvi eventual en les categories deuria en qualsevol cas estudiar-se amb molta cura.

144. Publicitat del patrimoni cultural protegit

Hauria d'establir-se una disposició que assegurï la publicitat del patrimoni cultural protegit, regulant per exemple els continguts mínims d'un portal informatiu sobre els béns del patrimoni cultural i preveient la inscripció sistemàtica dels diferents nivells de protecció en el Registre de la Propietat perquè els propietaris i tercers interessats siguin conscients del règim aplicable.

145. Els criteris per implementar energies renovables en el patrimoni cultural

Garantir que la instal·lació d'energies renovables en béns patrimonials sigui respectuosa amb l'estètica i els materials originals, mitjançant estudis específics. Impulsar projectes pilot que integrin tecnologies renovables de manera discreta i harmoniosa amb l'arquitectura tradicional, per fer-los replicables en altres intervencions.

146. Arqueofurtivisme

Cal insistir un cop més en la necessitat de regular l'arqueofurtivisme, tant en la llei com en el seu desenvolupament reglamentari. Des de l'obligatorietat d'incoar expedient i el seguiment dels procediments judicials, tant administratius com penals, fins a l'aplicació de mesures preventives i resolutives, d'acord amb el seguit de propostes aportades el mes de gener d'enguany.

147. Silenci administratiu

Podria establir-se el silenci administratiu positiu en diversos tràmits, com en l'autorització d'intervencions i, molt notablement, en les sol·licituds de declaració de BCIN o BC, amb la finalitat que s'apliqui provisionalment el règim de protecció previst fins a la resolució expressa de l'expedient.

148. Fugir de la inflació patrimonial

Tot i que és necessari ampliar la protecció de moltes categories de béns materials rellevants, cal evitar caure en una inflació que devalui les figures de protecció. Això és especialment cert en relació amb el patrimoni immaterial declarat BIC, fenomen que està ocorrent en algunes comunitats autònomes. "Si tot és patrimonialitzable, res tindrà valor patrimonial". En aquest sentit cal tenir en compte aquest article d'un antropòleg a *ELDiario.es*: <https://t.ly/bF6Wd>

149. És necessària la protecció d'altres classes de béns o formes de patrimoni que corren el risc a desaparèixer, per això considerem oportú

Reconèixer els oficis tradicionals, mitjançant un marc normatiu específic que garanteixi la continuïtat. Incloure els espais de treball associats als oficis (molins, masies, eres, tallers, forns) com a béns protegits pel seu valor històric, cultural i etnològic. Promoure la preservació de tècniques constructives locals, com la pedra seca, a través de programes de divulgació i suport institucional.

150. Els principals riscos que pateix el patrimoni cultural català

La pèrdua de coneixements no escrits vinculats als oficis tradicionals, la substitució de tècniques i materials autòctons per processos industrialitzats i les intervencions inadequades. Proposem: crear programes específics de formació en oficis tradicionals. Incentivar l'ús de tècniques i materials tradicionals locals en projectes de restauració i rehabilitació, assegurant la continuïtat dels mètodes constructius propis del territori. Implementar mecanismes de supervisió i requisits més exigents.

151. Per als béns mobles s'haurien d'establir criteris d'intervenció específics, com per exemple:

Identificar i preservar eines tradicionals de construcció com a part essencial del patrimoni immaterial. Impulsar la creació de tallers demostratius on es restaurin béns mobles associats als oficis tradicionals, com portes, bigues o ferramentes.

152. Simplificació dels instruments de gestió i protecció

És fonamental que els instruments de gestió i protecció siguin intel·ligibles per la ciutadania: existeix una redundància entre BCIL/bé catalogat. D'altra banda, hauria d'unificar-se l'Inventari del Patrimoni Cultural Català fusionant els subinventaris actualment existents, sense perjudici d'establir-se categories o seccions dins d'aquest. També hauria d'actualitzar-se el visor per a incloure totes les capes de protecció en un mateix lloc, extrem que es podria preveure en la norma.

153. Allotjament de recerques en format web

Donar allotjament permanent a webs sobre recerques de patrimoni que actualment estan publicades a la xarxa de forma particular i es poden perdre si l'autor desapareix o no pot mantenir la custòdia. Això permetria donar longevitat a recerques que tard o d'hora desapareixeran si depenen d'una custòdia personal i agrupar-les en un entorn públic que doni garanties de pervivència i de la qualitat del contingut.

154. Els detectoristes podrien provocar una alteració del nostre patrimoni, seria important

Regular aquesta activitat per assegurar que no interfereixi en la preservació dels jaciments associats a l'arquitectura tradicional, especialment en espais rurals amb murs de pedra seca o construccions històriques.

155. El patrimoni cultural català també pot contribuir en la lluita contra el canvi climàtic amb aquestes mesures

Promoure l'ús de materials locals i sostenibles en la restauració, reduint la petjada ecològica del transport i la producció industrial. Fomentar la reutilització d'elements constructius tradicionals com una forma de construcció circular i sostenible.

156. Ús de la intel·ligència artificial

Podria preveure's l'ús de la intel·ligència artificial aplicada al patrimoni, ja sigui per a detectar les diferents amenaces que pugui sofrir, analitzar i sistematitzar la situació actual dels béns, també dins de la funció inspectora, i per a l'agilitació de tràmits i la redacció d'informes. És una tecnologia encara incipient que probablement cobrarà una gran importància en els pròxims anys.

157. Creació de logotip i marca del patrimoni cultural català

Creació d'un logotip per al patrimoni cultural català mitjançant concurs, igual que ha succeït en països com França amb el logotip Monument Historique: https://t.ly/_M_ug (/link?external_url=https%3A%2F%2Ft.ly%2F_M_ug) (URL curta Ministeri de Cultura de França). Pot ser únic per a tots els béns i/o amb diferenciació segons BCIN/BCIL/bé inventariat, i després regular el seu ús per reglament com a França: <https://t.ly/7XrN9> (/link?external_url=https%3A%2F%2Ft.ly%2F7XrN9) (URL curta reglament d'ús de la marca i logotip Monument Historique a França).

158. Pensem que l'espoli és una amenaça del patrimoni cultural català, per evitar-lo es podria

Incrementar les sancions per espoli de materials tradicionals de construcció i establir un sistema de vigilància per protegir elements arquitectònics valuosos. Crear una base de dades pública dels elements protegits per evitar-ne la venda il·legal.

159. Declaracions genèriques

Declaració genèrica de determinades tipologies de béns especialment rellevants com BCIN/*BCIL. Veure els exemples de la Llei de patrimoni cultural valencià (D.A. 5a), la Llei de patrimoni cultural de la Comunitat de Madrid (DA, 3a) i la Llei de patrimoni cultural de la Regió de Múrcia (DT, 1a).

Poden preveure's mecanismes per a l'expurgació de determinats béns + sense prejudicar de la declaració individualitzada si és el cas per a delimitar àmbit, entorn de protecció, criteris, etc.

160. Reptes del patrimoni

Cal veure el patrimoni com un valor afegit i com una cosa positiva. Per això cal sensibilitzar. Qui ho coneix, s'ho estima i en té cura per a les generacions futures. No podem només legislar i protegir sense una política de pedagogia, sensibilització i de forment que l'acompanyi perquè sinó només es veu com una càrrega i la gent només busca maneres de saltar-se la llei. És vital fer entrar el patrimoni a les escoles com a eina d'arrelament, d'identitat, de sociabilització i d'integració.

161. Patrimoni + salut + eficiència energètica

Cal analitzar el patrimoni arquitectònic des d'una altra òptica que l'obra nova. Els edificis tradicionals construïts amb materials com la tàpia tenen un comportament molt diferent. No es pot aplicar el codi tècnic de l'edificació directament.

La tàpia és un alt regulador de la temperatura amb la inèrcia tèrmica, regulador de la humitat, un filtre netejador de l'aire similar al filtre de carboni, un alt aïllament acústic. Malgrat tot, diàriament s'enderroquen cases de tàpia o es troben en desús.

162. Donacions i col·leccions privades

Partint de la premissa que "el que està a casa no existeix per la ciència", hauria de quedar molt ben definit els processos de donació d'exemplars per estudi i/o col·leccions rellevants, en especial pel que fa a col·leccions d'INVERTEBRATS. En el cas de Catalunya, gran part de les publicacions científiques sobre invertebrats fòssils, es fan a partir d'espècimens aportats per particulars i en menor grau sobre material dels fons dels museus.

163. Socialitzar el patrimoni paleontològic

Actualment hi ha una restricció excessiva de l'accés als recursos paleontològics naturals i recel d'algunes entitats al fet que pugui arribar de forma normal, gestionada i pedagògica a la societat. Proposem socialitzar els recursos paleontològics i protegir aquells que per la seva naturalesa o singularitat han de ser considerats patrimoni cultural. La resta ha de ser accessible de forma gestionada per a dinamitzar l'economia i turisme local i incrementar el coneixement i passió per la paleontologia.

164. Per al patrocini i el mecenatge del patrimoni cultural seria necessària la creació de mesures específiques

Crear incentius fiscals per a les empreses i particulars que financin projectes de restauració amb tècniques tradicionals. Establir un programa de "mecenatge per la tradició" que connecti patrocinadors amb projectes de recuperació d'arquitectura i oficis tradicionals. Assegurar que els pressupostos dels projectes de restauració s'adaptin als costos reals.

165. Creiem que s'haurien de prendre noves mesures dins les sancions actuals, per tant, proposem:

Actualitzar les sancions relacionades amb la destrucció o alteració d'elements arquitectònics tradicionals, introduint mesures alternatives com la col·laboració en projectes de restauració. Incorporar multes més elevades per a infraccions greus i programes educatius obligatoris per als infractors.

166. Subvencions per a la conservació i restauració

La nova llei hauria d'incloure una o diverses disposicions per a regular la concessió sistemàtica de subvencions per a la conservació i restauració del patrimoni cultural català dirigida especialment a particulars. Els models de FR o LUX poden ser presos com a ex.: percentatges sobre el cost total de l'obra (intervenció i direcció facultativa) segons el nivell de protecció del bé, sense convocatòries ni dependències de crèdits, sol·licitables durant tot l'any.

3. Conclusions del procés

Entre les trobades de debat i les aportacions al Portal Participa, aquest procés participatiu ha recollit 166 propostes de contingut per a la nova Llei del patrimoni cultural català. A la taula següent es pot observar el nombre de propostes segons l'eix al qual fan referència i si provenen de les trobades de debat o del Portal Participa:

	Eix 1. Què és el patrimoni?	Eix 2. Competències i coordinació entre agents	Eix 3. Reptes actuals i com abordar-los	Total
Trobades de debat	35	42	25	102
Portal Participa	16	18	30	64
Total	51	60	55	166

Tal com es pot observar, l'eix amb més propostes recollides és l'eix 2. Competències i coordinació entre agents, tot i que tots tres eixos estan força equilibrats pel que fa al nombre de propostes.

Les trobades de debat amb més participació han estat la dedicada al patrimoni documental i bibliogràfic (35 participants), seguida de la sessió celebrada a Girona (30 participants) i a Lleida (25 participants). La sessió amb més aportacions recollides és, amb diferència, la que va tenir lloc a Girona (51 aportacions), seguida de Tarragona i Lleida (27 aportacions cadascuna).

Tot i que a algunes trobades hi ha hagut poca paritat pel que fa al gènere de les persones participants, el resultat global és equitatiu en aquest aspecte, amb un 52% de dones i un 48% d'homes assistents.

Futurament, les propostes recollides en aquest procés participatiu es valoraran per a la seva possible incorporació en l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural, seguint el procediment de tramitació parlamentària escaient.

4. Annex: informes de les trobades de debat

Document de resultats del debat territorial a Barcelona (I)

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la primera sessió de debat territorial, celebrada a Barcelona.

Data, horari i ubicació

14 d'octubre de 2024 de 17.30h a 19.30h al Palau Moja, carrer de la Portaferriça, 1 de Barcelona.

Agenda de la sessió

17.30 h a 17.45 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

17.45 h a 17.50 h: Context del procés participatiu

17.50 h a 18.45 h: Dinàmica 1: debat entorn als eixos 1 i 2

18.45 h a 19.25 h: Dinàmica 2: debat entorn a l'eix 3

19.25 h a 19.30 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 23 persones a la trobada, de les quals 6 eren dones (26%), i 17 eren homes (74%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions al voltant de la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Quan es parla de *patrimoni*, és essencial donar valor a allò intangible, i sovint no es pot explicar el patrimoni tangible sense l'intangible que l'envolta. Es planteja regular el patrimoni material i immaterial conjuntament, per tal de reflectir més acuradament aquesta relació entre els dos tipus de patrimoni.
- Una definició actualitzada de *patrimoni* ha de posar en valor el patrimoni minoritzat, el patrimoni de minories i el patrimoni quotidià.
- Es planteja la rellevància del patrimoni natural així com el debat sobre la seva protecció en el marc del patrimoni cultural.
- Es planteja avançar cap a una definició de *patrimoni* que no defineixi un text que pugui limitar la seva interpretació i actualització, sinó definir quins són els criteris que defineixen què és el que s'hauria de considerar patrimoni. Algun d'aquests criteris pot ser el temps, però cal incorporar-hi l'ús del patrimoni així com avançar cap a la seva concepció holística.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa utilitzar la definició de *patrimoni* de la UNESCO, que a més, dona també importància a aspectes com el patrimoni social, el patrimoni econòmic, l'espai públic...etc.
- En la definició de *patrimoni* caldria poder-hi incorporar també el que s'anomena *patrimoni de proximitat* o *bé quotidià*, per donar valor a elements que expliquen la història de la nostra societat. En aquest àmbit hi ha elements que són de tipus material i altres de tipus immaterial, i es fa difícil poder-los entendre per separat.
- Es planteja la importància de donar un valor al patrimoni de les persones migrades, com a part de la societat que participen i nodreixen la cultura del nostre país. També es planteja si cal parlar de patrimoni català o bé de patrimoni de Catalunya, per a poder plantejar un model més inclusiu.

- Establir un sistema legislatiu del patrimoni que aglutini el patrimoni cultural, el patrimoni material i el patrimoni immaterial, incloent-hi el patrimoni natural. Amb el canvi climàtic cada vegada és més important donar valor als espais naturals que, a més, és probable que es vagin perdent. Es debat la importància de poder parlar del patrimoni material i immaterial de forma conjunta, donat que sovint no es poden separar en la seva interpretació, ús i difusió. Es comparteix que és difícil parlar de patrimoni sense pensar en els seus usos, ja que fer-ho així desproveeix el patrimoni de contingut i context.
- La definició de *patrimoni* hauria de poder anar vinculada a donar-li un valor. Es planteja que una manera d'abordar-ho podria ser tenir uns criteris per a identificar què és patrimoni. Un d'aquests criteris pot ser el temps, però també caldria tenir en compte que aquest patrimoni ha d'explicar coses, així com interpretar-lo de forma holística.
- Es planteja la necessitat de criteris específics per diferenciar el patrimoni cultural i el patrimoni natural, per exemple en el patrimoni paleontològic. Altres aportacions apunten al fet que la distinció entre tipus de patrimonis no és tan important com la protecció del mateix.
- Seria interessant fer una lectura del patrimoni actualitzada als reptes socials actuals, com ara l'emergència climàtica, les cures o el benestar social.
- Caldria reconèixer el patrimoni industrial en el nou text.
- Les declaracions dels béns immobles haurien de recollir o emparar la protecció dels béns mobles que contenen.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- S'identifica com a clau transversalitzar la cura i concepció del patrimoni perquè no només es protegeixi des de l'àmbit cultural, sinó que altres departaments entenguin les seves implicacions.
- S'apunta al fet que cal crear més categories d'intervenció.
- Per a completar la protecció del patrimoni es podrien articular altres mecanismes com ara el mecenatge o la col·laboració públicoprivada. Es remarca la importància que l'administració pública escolti les necessitats i demandes de les associacions.
- El nou text legal hauria de proveir un major grau de claredat i ordre competencial.
- S'identifiquen com a essencials diferents espais de coordinació en els següents nivells: interdepartamental, interadministratiu i públicoprivat.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa la regulació de sistemes de protecció públicoprivats o privats que permetin facilitar la protecció del patrimoni en aquells casos en què no escaigui la protecció del sistema públic. En aquesta línia, es planteja la regulació del sistema de mecenatge i/o patrocini.
- Es proposa establir mecanismes de coordinació per a transversalitzar el patrimoni entre els departaments de la Generalitat.

- Es planteja potenciar l'aplicació dels mecanismes de protecció existents mitjançant el reforç dels drets i deures que generen en la persona o agent que n'insta la declaració.
- La nova llei hauria d'establir un sistema de competències que aporti major claredat en les seves atribucions així com eviti duplicitats i incoherències. Cal que aquest sistema estableixi jerarquies clares entre agents, per tal d'agilitzar i facilitar el procés de presa de decisions.
- S'identifica com a clau que la coordinació en la gestió i protecció del patrimoni esdevingui interdepartamental dins de la Generalitat, però també interadministratiu amb els agents locals.
- Es planteja la necessitat de regulació del catàleg com un mecanisme clau i essencial de què haurien de disposar tots els ajuntaments. Actualment, hi ha ajuntaments que no disposen de catàleg ni casos en què s'ha produït una sobredeclaració de BCIL.
- Es demana que la nova Llei agilitzi els procediments de declaració de BCIN i BCIL per tal d'assegurar la seva eficàcia com a instruments de protecció.
- S'identifica la necessitat que la Generalitat intervingui a favor de la protecció i conservació del patrimoni en els casos en què les administracions locals prioritzen l'urbanisme.
- La nova Llei hauria d'establir competències professionals per a tots els sectors relacionats amb el patrimoni, i especialment per a la conservació-restauració.

Eix 3. Reptes actuals i com abordar-los

1. *Emergència climàtica i digitalització*

- La preservació del patrimoni hauria d'actualitzar-se incorporant mesures de mitigació del canvi climàtic en la seva nova regulació.
- La digitalització del patrimoni es valora positivament, ja que permet conservar el patrimoni en cas de pèrdua de béns (per exemple, deguda a desastres naturals).
- S'adverteix de la petjada ambiental del patrimoni digital, si bé es considera interessant incorporar-lo i protegir-lo a la nova Llei.
- Es planteja la necessitat de preservar el patrimoni web, especialment en els casos en què no és possible de reproduir en format físic.
- Cal establir criteris d'esporga per tal de preservar els béns patrimonials més representatius. Per exemple, en el patrimoni paleontològic hi ha una gran quantitat de jaciments que es fan malbé a causa del canvi climàtic, i és inviable mantenir-los tots, així que cal establir criteris de selecció per tal de conservar els que siguin realment representatius.

2. *Instruments de protecció i règim sancionador*

- Es remarca que no existeix una relació o catàleg de tots els béns patrimonials de Catalunya, tot i que la llei actual obliga que existeixi. Es planteja la necessitat de crear mecanismes que assegurin que les mesures contemplades a la llei es compleixin.
- Es planteja que la protecció del BCIL caldria que fos revisada i ajustada per a un millor funcionament d'aquest instrument. Es demana un model econòmic i de finançament que permeti efectivament la protecció dels BCIL.

- Es planteja la necessitat de concretar i ampliar la protecció d'un "tercer mecanisme". Es comparteix que el bloc d'"altres béns integrants del patrimoni català" no dona actualment prou protecció per a completar el sistema de protecció amb el BCIN i BCIL.
 - Es planteja establir els mecanismes necessaris perquè la protecció subsidiària funcioni de la forma que es requereix.
 - S'exposa la necessitat que el sistema de protecció que defineixi la nova llei sigui realment implementable i assolible per part dels organismes que se n'encarreguin, vetllant així per l'impuls pressupostari que es necessiti.
 - S'identifica la necessitat d'establir mecanismes de gestió i finançament específics per garantir la correcta aplicació de les declaracions de BCIN i BCIL, atès que actualment hi ha casos en què generen unes obligacions respecte a la protecció dels béns que la persona o agent impulsor no pot afrontar econòmicament.
 - Caldria que el patrimoni moble tingui la mateixa protecció que l'immoble. Caldria explicitar la relació entre el patrimoni moble i l'immoble en el moment de fer la catalogació, per tal de conservar els béns mobles.
 - Es detecta la necessitat d'establir mecanismes de protecció del patrimoni immaterial, especialment pel que fa a la memòria.
3. *Visibilització i accessibilitat del patrimoni*
- És clau trobar mecanismes i formes per a posar el patrimoni a l'abast de tothom però, a la vegada, sense malmetre'l. Així, cal anar amb compte amb el codi d'accessibilitat. En aquest sentit, es pot fer ús de les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies.
 - Caldria que la nova llei reculli els usos socials del patrimoni, i com el modifiquen. Caldria establir criteris que permetin aquests usos socials i, alhora, la conservació dels béns.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat territorial a Tarragona

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la segona sessió de debat territorial, celebrada a Tarragona.

Data, horari i ubicació

16 d'octubre de 2024 de 17.30 h a 19.30 h a al seu dels Serveis Territorials a Tarragona del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. carrer Major, 14 de Tarragona.

Agenda de la sessió

17.30 h a 17.45 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

17.45 h a 17.50 h: Context del procés participatiu

17.50 h a 18.45 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

18.45 h a 19.25 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

19.25 h a 19.30 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 10 persones a la trobada, de les quals 1 era dona (10%), i 9 eren homes (90%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- S'identifica la necessitat de disposar d'una definició del patrimoni que sigui prou flexible per actualitzar-se i respondre als canvis de context i realitat. Caldria que la definició diferenciés clarament entre *llegat*, *tradicció* i *patrimoni*, tot fent èmfasi en l'element comunitari del patrimoni i la seva difusió en l'educació.
- Caldria pensar el patrimoni sempre en clau del seu ús social, articulant així una definició que s'enfoqui a la difusió, divulgació i el seu ús com a eix articulador de la cohesió social.
- Es fa èmfasi en la necessitat d'aglutinar el patrimoni material i l'immaterial, ja que estan intrínsecament lligats i és difícil entendre i protegir l'un sense l'altre.

Aportacions i contingut de la conversa:

- A escala general, es planteja que un sistema legislatiu que recollís tot el patrimoni de forma global (vincular drets culturals, patrimoni material i immaterial) podria permetre una millor entesa, protecció i difusió del patrimoni.
- La definició de *patrimoni* ha de ser prou àmplia per a acollir el patrimoni de tipus més històric però també altres espais i elements amb valor cultural (p. ex. un rentador).
- La definició de *patrimoni* requereix abordar alguns debats com, per exemple:
 - o Plantejar si les fórmules d'intervenció a la natura s'han de considerar patrimoni (referència al *land art*). Caldria tenir en compte que tot allò que es consideri patrimoni requereix preservació.
 - o Plantejar les limitacions del patrimoni natural, ja que a un ésser viu no se li pot aplicar el concepte de *conservació*.
 - o Plantejar fórmules flexibles que permetin tant conservar el patrimoni com fomentar-ne els usos socials.
- Es considera essencial que la definició de *patrimoni* en reconegui la visió que aquest esdevingui un llegat de futur. Es planteja que caldria pensar en patrimoni amb visió de futur, perquè realment tingui una importància i un ús en la societat.

- Es remarca la importància de no museïtzar el patrimoni. El patrimoni és dinàmic i caldria mantenir-lo viu (p.ex.: els paisatges de conreu poden ser patrimoni, però també haurien de respondre a les necessitats de les persones que els conreen). El paisatge rural no es pot entendre com una fotografia, és variable i caldria protegir-lo tenint-ho en compte.
- Pel que fa al patrimoni arquitectònic i constructiu, es remarca la importància de protegir les arts i oficis que els conformen (reparació i restauració de rajoles, pintures a la calç...).
- Es destaca la importància de protegir els coneixements que permeten conservar i reparar el patrimoni.
- Caldria establir criteris d'intervenció en la conservació i restauració dels BCIN i del patrimoni mundial.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Els processos de definició de les competències així com dels mecanismes de protecció del patrimoni han d'incorporar la visió del món rural per a poder-ne atendre les necessitats i limitacions específiques.
- És important garantir la representativitat en els espais de presa de decisions perquè així les decisions que es prenguin entorn del patrimoni tinguin en compte les especificitats de l'àmbit rural.
- L'associacionisme té un paper molt rellevant en la protecció i difusió del patrimoni i fora important donar valor, reconeixement i suport a la seva tasca.
- Caldria reforçar la col·laboració entre les administracions públiques i els actors privats propietaris de patrimoni, així com la col·laboració entre diferents sectors professionals.
- El sector educatiu i divulgatiu tenen un rol fonamental en la difusió i els usos del patrimoni, caldria reconèixer aquest paper i donar-li l'entitat necessària a la Llei per tal de poder dur a terme aquesta tasca plenament.

Aportacions i contingut de la conversa:

- L'ús i la difusió del patrimoni s'ha de preocupar de forma específica de fer-lo arribar a una major diversitat de persones, especialment les persones joves i/o persones migrades, fent ús de la capacitat del patrimoni d'articular i cohesionar el territori i les societats.
- Es planteja l'impuls de fórmules innovadores per a la difusió del patrimoni, com ara el cas de la Ribera d'Ebre, en què es combina amb activitats de tipus ludicoesportiu, com les piragües.
- La concreció dels mecanismes de protecció del patrimoni ha d'establir incentius i facilitats per a les persones que n'impulsen la declaració. Actualment, la catalogació es percep com quelcom negatiu donat que genera obligacions de cura i manteniment difícils d'abordar i el finançament que s'ofereix és insuficient.
- Es reclama la resolució d'ineficiències del sistema actual d'incentius a la declaració de BCIL, com per exemple, les limitacions en l'aplicació de la reducció de l'IBI que es troben algunes administracions locals.

- La redefinició dels sistemes de protecció ha de resoldre ineficiències com ara que la protecció limiti l'ús dels béns catalogats de forma incoherent (p. ex. hi ha camps amb barraques de pedra seca catalogades que no es poden tornar a utilitzar per a la plantació de vinyes, que era la seva finalitat original i que, a més, donaria una major perdurabilitat al patrimoni) i penalitzar la permissivitat en el deteriorament del patrimoni.
- Es proposa legislar una protecció dels béns catalogats que en promogui i faciliti l'ús, ja que els béns en ús tenen una major preservació i socialització. No cal que tots els béns catalogats esdevinguin museus.
- Es proposa dotar de més definició al sistema de BCIL perquè els ajuntaments puguin fer-ne una millor aplicació, ja que actualment hi ha un gran marge d'indefinió que pot afavorir els ajuntaments grans que tenen més recursos, però perjudica els ajuntaments més petits.
- Es proposa identificar el tipus de perfil professional que fa les acceptacions dels BCIL o BCIN perquè siguin experts acreditats en patrimoni.
- És important garantir la representativitat i pluridisciplinarietat en els espais de presa de decisions perquè així les decisions que es prenguin entorn del patrimoni tinguin en compte les especificitats de l'àmbit rural.
- L'associacionisme té un paper molt rellevant en la protecció i difusió del patrimoni i fora important donar valor, reconeixement i suport a la seva tasca. En la llei de patrimoni immaterial hi ha una línia d'actuació específica en aquesta línia que podria escaure aplicar o adaptar també per al patrimoni material.
- Es proposa revisar la composició de la Comissió de Patrimoni per a fer-la més representativa i establir mecanismes perquè les seves decisions puguin ser apel·lables. D'aquesta manera les entitats puguin obtenir respostes i raonament a les decisions que pren aquest organisme.
- Es planteja revisar la configuració del règim sancionador i dotar de recursos als cossos de seguretat que protegeixen el patrimoni per a fer més efectiva la seva tasca. Es podria donar autoritat als agents rurals perquè actuïn en l'àmbit de la protecció del patrimoni.
- Es proposa establir mecanismes de coordinació i optimització amb els recursos disponibles als territoris (p. ex., en comptes de disposar de tres arqueòlegs a la Direcció General de Patrimoni a Tarragona, establir mecanismes de coordinació amb l'equip d'arqueòlegs de la URV).
- Es proposa formalitzar a la llei la relació entre les persones docents i els centres de recursos pedagògics, així com dotar-los de les competències necessàries per crear recursos didàctics sobre patrimoni i difondre'ls.
- Es destaca la importància d'una bona coordinació i col·laboració entre la planificació urbana i la protecció del patrimoni. Caldria crear mecanismes d'acció ràpida per flexibilitzar la planificació urbana; si hi ha una troballa de béns patrimonials, caldria traspasar el pla a un altre lloc de manera ràpida i efectiva per protegir el patrimoni.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Aportacions i contingut de la conversa:

- És primordial garantir la protecció del patrimoni com a base abans d'abordar altres reptes, donat que hi ha molt d'espòli.
- Caldria impulsar la inspecció, que actualment no s'està duent a terme, i requereix preparar de forma específica als cossos de seguretat.
- Es planteja la importància de l'impacte social del patrimoni i la reivindicació del patrimoni de proximitat com un eix articulador de la societat.
- Un element facilitador de la difusió i divulgació del patrimoni podria ser una major inclusió d'aquest en el sistema educatiu.
- La invisibilització del patrimoni té molt a veure amb les dificultats que tenen les persones privades que n'ostenten la propietat. Caldria facilitar els procediments per tal que aflori aquest patrimoni ocult.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat territorial a Girona

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la tercera sessió de debat territorial, celebrada a Girona.

Data, horari i ubicació

21 d'octubre de 2024 de 17.30 h a 19.30 h a la Seu de la Generalitat de Catalunya a Girona. Plaça de Pompeu Fabra, 1 Girona.

Agenda de la sessió

17.30 h a 17.45 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

17.45 h a 17.50 h: Context del procés participatiu

17.50 h a 18.45 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

18.45 h a 19.25 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

19.25 h a 19.30 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 30 persones a la trobada, de les quals 19 eren dones (63%), i 11 eren homes (37%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Plantejar una definició més genèrica de *patrimoni* que permeti copsar els canvis i evolució del patrimoni i les noves necessitats.
- Conceptualitzar el patrimoni entenent el material i l'immaterial, per poder explicar el patrimoni en el context en què es troba i en relació amb el valor que aporta i el llegat que es vol transmetre.
- Atendre les necessitats específiques de definició de certs àmbits de patrimoni com ara el patrimoni musical.
- Identificar el patrimoni català més enllà de l'espai territorial.
- Crear catàlegs de béns patrimonials exhaustius.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa una definició de *patrimoni* més genèrica, i se'n proposen alguns redactats:
 - o Conjunt de béns que conformen la nostra societat.
 - o Tot allò que ens dona identitat, ens arrela en un espai-temps (lloc i història), ens explica d'allà on venim, dona sentit a la societat actual.
 - o Béns o manifestacions culturals que emanen d'una societat, que l'expliquen i que cal preservar i conservar i protegir, donar continuïtat
 - o Patrimoni cultural i natural – incloent així el patrimoni moble, l'immoble i paisatge cultural.
 - o Elements que configuren i defineixen un territori, que configuren l'espai on vivim avui en dia.
 - o Allò del passat que volem que es conservi en el present i que es llegui al futur.
 - o Elements materials o immaterials que representen físicament i simbòlicament.
 - o Caldria anar amb compte amb el fet que quan incloem la paraula *béns*, s'està exclouent l'immaterial.
- Es planteja que, si la definició ha de ser més genèrica, cal que vagi acompanyada del desplegament reglamentari que en permeti la concreció adequada a les diferents

necessitats. La llei actual ha tingut una manca de desplegament. Per evitar repetir-ho, la nova Llei hauria d'incloure un pla i compromís de desplegament tant del mateix articulat com dels decrets que se'n derivin.

- Més enllà de la definició de diferents tipus de patrimoni, és prioritari que la nova Llei marqui uns criteris generals que permetin definir què és i què no és patrimoni, per tal de crear una definició flexible que es pugui adaptar als canvis temporals i contextuals i que entengui el patrimoni com una construcció social.
- Es mencionen diferents àmbits del patrimoni que caldria tenir en compte pel que fa al contingut de l'articulat: el patrimoni material i immaterial, el patrimoni digital, el patrimoni musical, el patrimoni industrial, el patrimoni cinematogràfic i de filmoteca, entre d'altres.
- Es reclama que la nova Llei incorpori definicions més clares dels tipus de patrimoni, i que incorpori tipus de patrimoni que ara mateix no es contempnen: patrimoni flotant, subaquàtic, audiovisual...
- Es planteja el dubte de si és convenient que la nova Llei englobi les lleis sectorials (Llei de museus, Llei d'arxius)... En tot cas, és necessari que no quedin buits de protecció entre les diferents lleis.
- Es proposa incorporar l'associacionisme cultural com a agents en l'àmbit del patrimoni.
- Es planteja incorporar en la definició la importància de la identitat del lloc, la coherència dels entorns, entendre el patrimoni més enllà dels elements singulars i identificar allò que ens identifica. Es menciona el concepte de *cadena de transmissió*.
- Es proposa incorporar la comprensió i divulgació del patrimoni des de la perspectiva dels itineraris, que incorporin així paisatge, ecologia i memorial.
- S'han de marcar criteris clars per a determinar què s'ha d'incorporar als catàlegs municipals de béns, i què no (ex: en el cas de la pedra seca, cal incorporar-la sempre en tots els casos?). Sovint hi ha confluències entre el valor arquitectònic i l'etnològic dels béns, calen més criteris per a omplir les fitxes correctament.
- S'insisteix en la necessitat de regular i protegir el patrimoni immaterial juntament amb el patrimoni material, i que quedi recollit a la nova Llei. Es posa per exemple el patrimoni literari: el valor literari d'una obra no queda protegida si només se'n protegeix el suport físic. Hi ha molts tipus de patrimoni que són inseparablement materials i immaterials alhora. No es pot separar els objectes del seu valor simbòlic.
- Caldria una definició i una estructura més clara del que s'entén per BCIN, BCIL i béns restants. La nova Llei hauria d'establir criteris clars sobre qui valora i com es valora aquesta catalogació. Actualment, es deixa massa marge de decisió a qui redacta els catàlegs. Es detecta la necessitat que la nova Llei incorpori criteris clars d'intervenció.

Alguns comentaris de tipus sectorial:

- Es proposa generar més conscienciació entorn de l'accessibilitat del patrimoni, que s'ha incorporat en l'àmbit de la restauració però caldria que fos més present i millorar-ne el marc legal.
- En l'àmbit de l'arquitectura i l'urbanisme es parla de la rellevància del que s'anomena "patrimoni anònim", que es refereix a tots els elements que expliquen el patrimoni arquitectònic que no són el bé immoble en si, si no el seu context històric, els fets que hi succeïren, les persones que hi van viure, etc.

- Es planteja que caldria entendre el concepte *documents* de forma més àmplia, donat que hi ha visions i lectures sectorials que el limiten als documents bibliogràfics. Els documents poden ser de molts tipus: sonors, visuals, etc.
- Es parla de la necessitat de protegir el patrimoni musical d'una forma més comprensiva i divulgativa. La música no és només el paper, fins ara només s'està conservant el paper dels arxius i els instruments.
- Es parla de la importància en el patrimoni literari de poder vincular tot un conjunt d'elements de context que expliquen i ubiquen l'obra en el valor que té. Caldria entendre l'obra literària en el moment temporal en què es va produir, en les circumstàncies de l'autor/a i/o en el conjunt de la seva obra, entre d'altres. Tanmateix, es marca la importància de conservar l'obra en sí, no el suport en què es troba o el paper en què es troba.
- Es comparteix la inquietud de tenir en compte el patrimoni cultural català que es troba fora de les fronteres del territori català. Potser no pot ser objecte de protecció d'una forma directa, però també caldria incorporar-lo en la interpretació global del patrimoni.
- Pel que fa al patrimoni audiovisual, es remarca que no només existeix el patrimoni cinematogràfic, sinó molts altres tipus, com el fotogràfic. En aquests casos caldria protegir tant el suport físic com el valor simbòlic.
- Pel que fa al patrimoni digital, caldria establir mecanismes de protecció específics que tinguin en compte el traspàs de formats. Caldria regular formats estàndard per tal de poder conservar el patrimoni digital, i assegurar que es compleixin tant en col·leccions públiques com privades.
- S'identifica la necessitat d'establir criteris per als casos en què els elements patrimonials es poden protegir pel seu valor material i immaterial. Hi ha elements que no es poden protegir pel seu valor arquitectònic degut al fet que s'hi ha fet alteracions, però el seu valor immaterial segueix intacte. Exemple de les adoberies de Vic: s'han protegit pel seu valor arquitectònic, però realment la importància del lloc recau en l'ús social de l'equipament. Exemple del Casino menestral figuerenc: s'hi han fet reformes i no es pot protegir com un bé patrimonial arquitectònic, però té un gran valor immaterial.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Regular els instruments de protecció ha de permetre la coherència entre la protecció del patrimoni i el seu ús i difusió que en fomenti la conservació i la seva funció social.
- Definir mecanismes de protecció que també protegeixin el patrimoni immaterial.
- Incorporar professionals especialitzats que puguin atendre les noves realitats que caldria regular i protegir.
- Promoure espais de coordinació d'agents i departaments de tipus més transversal.
- Complementar la protecció del patrimoni articulant el vessant del mecenatge i el patrocini.
- Donar valor a l'associacionisme cultural.

- Clarificar l'atribució de competències.
- Promoure l'ús del patrimoni com a eix articulador i cohesionador de la societat.
- Promoure la coordinació interadministrativa i interdisciplinària.
- Incorporar i regular en la nova llei l'esporga, així com criteris clars per a la selecció del patrimoni a protegir.
- Coordinar el funcionament de la digitalització.
- Descentralitzar l'establiment dels equipaments.
- Articular un sistema sancionador implementable i menys punitivista, fomentant el reconeixement de qui conserva el patrimoni en bones condicions i potenciant una cara amable de l'administració envers la ciutadania.
- Potenciar la cessió d'ús en el patrimoni eclesiàstic.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es demana que s'elabori una llei àmplia però també transversal entre departaments.
- Caldria reforçar i millorar els mecanismes de coordinació i col·laboració entre les administracions públiques i les associacions i entitats. Les associacions fan una gran labor de conservació del patrimoni, i és cabdal que se'ls reconegui.
- Es planteja que, un cop s'ha catalogat un bé, s'estableixi la forma de protegir-ne o dotar-lo del context, entorn, i altres elements necessaris per a poder-lo explicar. Es parla de poder parlar de patrimoni des del valor que té quelcom, des de la mirada que se'n fa.
- Es planteja buscar una fórmula de protecció que protegeixi tant el patrimoni anònim com l'immaterial.
- Es destaca la necessitat de protegir efectivament els immobles declarats BCIN i BCIL. Hi ha una gran mancança de mecanismes d'ajuda a les persones físiques i jurídiques que n'ostenten la propietat. Les persones que tenen béns patrimonials necessiten més facilitats, i processos flexibles i adaptables a diferents casuístiques (ex: no té sentit que es demani els mateixos estudis arqueològics a una persona que ha de refer un mur de pedra seca a la seva propietat que a una altra que vol fer una gran obra en un jaciment).
- Es conversa entorn de quina podria ser la forma més adequada d'abordar certes tipologies de patrimoni. Tot és patrimoni? Hi ha elements en què es debat sobre si l'important és protegir el component físic o si bé caldria documentar-ne la rellevància històrica o el relat (p. ex. la carretera de l'arrabassada).
- Es planteja incorporar mecanismes de revisió dels BCIL i BCIN que permetin respondre als canvis que els afectin a causa del pas del temps o bé el canvi d'ús.
- Es proposa establir mecanismes per promoure el manteniment privat del patrimoni que permeti coordinar la protecció del patrimoni amb el foment del seu ús. En aquesta línia, es planteja la importància d'articular un sistema coherent entre la protecció i l'ús per evitar disfuncionalitats com ara les dificultats per la instal·lació i ús de plaques solars o la rehabilitació d'edificis per adequar-los a les necessitats de les persones que hi viuen.
- Es planteja la necessitat d'articular un sistema de protecció que permeti la complementació amb l'articulació del mecenatge o el patrocini privats. Es fa èmfasi en la idea de corresponsabilitzar la societat i els particulars que tenen béns patrimonials en la seva conservació.
- Es demana que el nou articulat clarifiqui l'atribució de competències.

- Es planteja articular mecanismes de difusió del patrimoni musical, incloent-ne la programació en auditoris o teatres catalans, i incorporant-ho al sistema educatiu.
- Es planteja la necessitat d'incorporar perfils professionals que sàpiguen abordar temes específics especialitzats com l'arqueologia subaquàtica o la geofísica.
- Es comparteix la importància de promoure la divulgació i pedagogia entorn del patrimoni per a una major identificació en la societat de la seva importància així com valoritzar-lo.
- Es planteja la importància de fer ús del patrimoni com a eix articulador del territori i la societat.
- Es planteja la necessitat d'articular mecanismes i espais de coordinació interadministrativa, interdisciplinars.
- Es proposa definir mecanismes clars per a la selecció del patrimoni així com per a promoure l'esporga quan escaigui.
- Es planteja la necessitat d'establir un ordre per a articular la digitalització del patrimoni, que sovint pot incórrer en ineficiències.
- Es planteja descentralitzar els equipaments nacionals perquè no necessàriament hagin d'estar a Barcelona.
- Es demana l'articulació d'un sistema sancionador que sigui realment implementable.
- Seguint amb el sistema sancionador, es planteja la necessitat de passar d'una mirada de perseguir els infractors a protegir els benefactors. Es demana que es canviï el paper fiscalitzador i sancionador per una administració més amable amb qui ostenta la propietat dels béns patrimonials, per tal de donar facilitats per conservar-los i adaptar-los als nous usos.
- Es proposa la creació d'instruments fiscals que permetin gravar tributs per tal de finançar la conservació del patrimoni.
- Es destaca la necessitat que la nova llei incorpori criteris flexibles per a diferents tipus de patrimonis pel que fa a la conservació i restauració. P.ex.: una església petita i una catedral no necessiten els mateixos criteris de conservació.
- Pel que fa al patrimoni eclesiàstic, es proposa potenciar la figura de la cessió d'ús davant el deteriorament d'aquest patrimoni i la manca de donacions de béns patrimonials a l'administració pública. Es destaca la necessitat d'incloure criteris respecte a la cessió d'ús del patrimoni eclesiàstic a la nova llei.
- Es demana la creació d'un catàleg exhaustiu dels béns patrimonials existents, emprant les noves tecnologies per tal d'aconseguir-ho. La manca de coneixement dels béns patrimonials existents n'impedeix la conservació, i això genera preocupació a la ciutadania i al sector. Caldria que les administracions públiques locals i les associacions tinguessin accés a aquests mapes per a poder evitar conflictes d'interessos entre els sectors d'urbanisme i patrimoni (si ja es coneix on hi ha béns patrimonials, els plans urbanístics s'hi poden adaptar més fàcilment).
- Es demana que hi hagi més tècnics de patrimoni territorials, i que tinguin uns criteris d'actuació definits a la nova llei.
- Es detecta la necessitat que les comissions de patrimoni tinguin una sèrie de criteris i directrius d'actuació recollides a la nova llei.
- Es demana que els municipis històrics disposin d'arquitecte i arqueòleg municipal, i que si són suficientment grans es facin càrrec del seu patrimoni.

- Hi ha preocupació per la fuga de talents i la precarització del sector. Hi ha molta feina a fer al sector patrimonial i moltes persones molt formades, però hi ha la sensació que aquests recursos no s'aprofiten. Es proposa l'exploració de noves línies de negoci relacionades amb el patrimoni, més enllà de la conservació.
- Es proposa la facilitació de tràmits a l'hora de tramitar la catalogació de béns, amb un paper amable de l'administració envers la ciutadania. Es proposen mesures de reconeixement social i beneficis fiscals per a les persones que conserven béns patrimonials propis.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Trobar l'equilibri entre la preservació i conservació del patrimoni i la seva divulgació i participació.
- Promoure la responsabilitat cultural.
- Elaborar museologia del patrimoni modern i d'actualitat.
- Articular mecanismes de divulgació del patrimoni que siguin responsables amb la seva cura.
- Abordar el debat entorn del valor de l'arquitectura tradicional i el seu paper en la salut i l'eficiència energètica.
- Construir espais i mecanismes per a la divulgació del patrimoni contemporani.
- Promoure un "cànon cultural català" a les escoles.
- Establir paràmetres clars en la digitalització en l'arqueologia.
- Promoure nous usos del patrimoni i evitar la museïtzació de patrimonis vius, com el paisatge rural.
- Mantenir i promoure l'artesanía que permet conservar el patrimoni.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comparteix la necessitat de trobar l'equilibri entre la preservació i conservació del patrimoni i la seva divulgació i participació, perquè la preservació sigui prou flexible per permetre'n la divulgació, però que la divulgació sigui prou respectuosa per a una correcta preservació.
- Es planteja la promoció d'un sentiment de responsabilitat cultural compartida, amb la idea de generar responsabilitat a l'hora de divulgar i donar a conèixer el patrimoni català de manera més activa, com per exemple, incorporar el patrimoni musical català en àmbits com el cinematogràfic.
- Es proposa fomentar l'ús dels itineraris culturals com a eina de difusió del patrimoni.
- Es planteja la necessitat de generar espais explicatius i de museologia del context patrimonial actual, donat que no hi ha divulgació del patrimoni actual en l'àmbit educatiu, dels anys quaranta fins als noranta.
- S'exposa la necessitat de coordinació en la divulgació del patrimoni, per exemple, a la televisió, per a adequar els missatges que s'estan transmetent i que es faci de manera responsable i adequada (p. ex. es menciona el cas d'una emissió televisiva d'unes

persones fent escalada en un mur protegit on no es podia fer, evidenciant una manca de coneixement de la situació d'aquest patrimoni).

- Es planteja donar un espai a l'arquitectura tradicional, que donava bons resultats en termes salut i eficiència energètica.
- Es comparteix la necessitat d'establir uns criteris clars per a la patrimonialització d'allò contemporani. Està molt clar protegir allò antic, però no està clar què passa amb allò més actual. Art, edificis.
- Es planteja l'impuls d'un cànon cultural català a les escoles.
- Es demana l'establiment de paràmetres clars en la digitalització en l'arqueologia.
- Es demana que la nova Llei sigui més flexible pel que fa als nous usos del patrimoni, fomentant-ne els usos comunitaris i afavorint les modificacions si aquestes permeten un millor ús del patrimoni (p.ex.: instal·lació d'ascensors per millorar l'accessibilitat a castells).
- Es genera debat entre els criteris de protecció i conservació i el foment dels usos i la dinamització del patrimoni. S'observa que la conservació del patrimoni no es pot convertir en una càrrega, i hi ha patrimonis que no són conservables sense modificacions (p.ex.: el paisatge rural no es pot convertir en un museu, ha de canviar per mantenir-se viu). Hi ha patrimonis, com les masies, que es poden conservar sense fer una alteració excessiva de l'entorn. Es proposa que la nova Llei incorpori fórmules que permetin conciliar els nous usos del patrimoni i el seu manteniment.
- Es proposa que la creació de noves ajudes per a les persones propietàries de béns patrimonials vagi lligada a una contraprestació relacionada amb la conservació dels béns. Es comenta que caldria tendir cap a fórmules que permetin que el patrimoni sigui autosostenible.
- Es destaca la importància de mantenir i conservar l'artesania que permet conservar el patrimoni. A la llei actual no es reconeix l'experiència professional de les persones artesanes, caldria que la nova Llei ho contemplés i protegís també el valor immaterial de la memòria d'aquestes persones.
- Es proposa la valoració del patrimoni com a font de benestar emocional.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat territorial a Terres de l'Ebre

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la quarta sessió de debat territorial, celebrada de forma virtual.

Data, horari i ubicació

23 d'octubre de 2024 de 17.30h a 19.30 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

17.30 h a 17.45 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

17.45 h a 17.50 h: Context del procés participatiu

17.50 h a 18.45 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

18.45 h a 19.25 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

19.25 h a 19.30 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 13 persones a la trobada, de les quals 5 eren dones (38%), i 8 eren homes (62%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de patrimoni que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Es valora positivament la definició de *patrimoni* inclosa en la llei actual, tot i que caldria fer-la més oberta i flexible per tal que es pugui adaptar a les noves visions del patrimoni.
- Es detecta la necessitat de vetllar perquè aquesta flexibilitat no impliqui una manca de protecció del patrimoni.
- Es demana regular conjuntament el patrimoni material i l'immaterial, donada la impossibilitat de separar els béns patrimonials materials del seu valor immaterial.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comenta que la definició inclosa en la llei actual és molt correcta, però que cal incorporar els nous tipus de patrimoni que han aparegut des de la seva redacció: memòria, patrimoni industrial, patrimoni subaquàtic...
- Caldria que la nova llei incorpori una definició més oberta i completa. Caldria fer una definició que no sigui inamovible, amb elements que permetin adaptar-la amb el pas del temps.
- D'altra banda, es valora que hi ha un cert risc a l'hora d'incloure diferents tipus de patrimoni molt específics, i que cal vetllar perquè la incorporació de nous tipus de patrimoni no generi una dispersió que afecti negativament alguns sectors, o que es generi una indefinició de criteris a causa de la diversitat de sectors patrimonials.
- Es valora positivament la definició de la llei actual de patrimoni. S'apunta que caldria revisar què és el que inclou cadascuna de les categories actuals (moble, immoble i immaterial) per definir-les millor.
- Es comenta que el valor immaterial del patrimoni és inseparable dels béns materials. Es demana regular-los conjuntament per tal de reflectir aquesta realitat a l'ordenament jurídic.
- Es considera que la llei actual és molt generalista, i això de vegades permet diferents interpretacions que poden portar a contradiccions. Tanmateix, si s'aposta per una llei molt concreta, es corre el risc que no permeti protegir el patrimoni de manera adient.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- La nova llei hauria de reconèixer el paper essencial de les comunitats i entitats locals en la definició i conservació del patrimoni, fomentant la seva participació en col·laboració amb les administracions per reforçar el vincle comunitari.
- Es detecta la necessitat de definir clarament qui és el responsable dels béns patrimonials per facilitar una distribució de competències justa i eficaç entre els diferents agents implicats en la protecció del patrimoni.
- Caldria promoure la sensibilització sobre el valor del patrimoni, i implicar el Departament de Cultura en tasques de divulgació i prospecció per assegurar-ne la preservació.
- Es proposen ajudes i incentius fiscals (com la reducció de l'IBI) per als propietaris de béns patrimonials, així com beneficis per als mecenes que contribueixen a la conservació, per evitar que la protecció es vegi com un greuge econòmic.
- La nova llei hauria d'assignar competències clares a les associacions i entitats per actuar on l'administració no arriba, mentre que l'administració pública potenciar el seu rol de suport i coordinació amb les entitats locals i universitats.
- Es demana que la nova llei inclogui mecanismes i eines per protegir l'artesania vinculada al patrimoni com un element cultural rellevant.

Aportacions i contingut de la conversa:

- La nova llei hauria de tenir més en compte les comunitats portadores, així com els elements de definició i creació de comunitat entorn del patrimoni. Caldria reconèixer el paper de les comunitats en el desenvolupament del patrimoni i observar mecanismes de participació de les administracions locals. Caldria fomentar la participació de les entitats locals, que són les que coneixen millor la situació del patrimoni.
- S'apunta al fet que la definició de *patrimoni immaterial* de la UNESCO fa èmfasi en el fet que el patrimoni és un element viu, i en el moment en què les comunitats deixen de fer-lo servir i d'identificar-s'hi, es mor i deixa de considerar-se patrimoni.
- Caldria definir qui és el titular dels béns patrimonials, qui n'és responsable, per a poder definir les competències en base a això. Hi ha diferents agents que intervenen en la protecció d'un mateix bé patrimonial, amb nivells de responsabilitat diferents. Caldria definir quines són les competències d'aquests actors més detalladament.
- Es demana que la nova llei fomenti i faciliti la coordinació entre agents, visibilitzant-la i donant-li la importància que té actualment en la conservació i la protecció del patrimoni. Aquesta realitat ha canviat des de que es va redactar la llei actual, actualment la ciutadania té molt més present el patrimoni i la seva importància, i caldria que la nova llei ho reculli.
- Tot i que la ciutadania cada cop està més conscienciada, segueix havent-hi molta població que no és conscient del valor patrimonial dels béns que té. En el cas del patrimoni documental, sovint hi ha persones que no saben com conservar els seus documents ni quins cal conservar. Caldria que la nova llei potencii la conscienciació de la ciutadania i la difusió del patrimoni, i que el Departament de Cultura s'hi impliqui tant pel que fa a la divulgació com pel que fa a la prospecció.
- Actualment, les persones propietàries dels béns patrimonials són les responsables de la seva conservació i restauració, i això fa que es generi una sensació de por i rebuig a que es

- declarin béns patrimonials. Caldria fomentar la formació de la ciutadania i que l'administració pública hi doni més suport.
- El deure de protecció es pot arribar a veure com un greuge en alguns casos, especialment si implica una despesa monetària. La Llei de mecenatge podria ser un mecanisme d'ajuda molt important en aquests casos. Caldria que les persones que fan de mecenes tinguin beneficis o ajudes per recompensar-ho.
 - Es demana dotar a les entitats i associacions de competències clares perquè puguin actuar allà on no arriba l'administració pública, potenciant el seu rol com a agents protectors del patrimoni.
 - Es considera que l'administració pública hauria de tenir un paper menys fiscalitzador, promovent l'educació de la ciutadania pel que fa a la importància del patrimoni. Caldria reforçar el paper acompanyador de l'administració.
 - Es proposa la creació d'ajudes per a les persones que han de conservar i protegir patrimoni de la seva propietat, com reduccions d'IBI i altres beneficis fiscals.
 - Es destaca que les entitats locals necessiten assessorament i poder englobar els seus projectes en altres projectes més grans, a Catalunya, així com posar-se en contacte amb altres entitats del territori, universitats... El paper de l'administració de la Generalitat hauria de ser de coordinació i de posada en contacte entre entitats locals.
 - D'altra banda, es demana que l'administració de la Generalitat tingui un paper més contundent a l'hora de defensar la protecció del patrimoni, i defensi els interessos de les entitats locals davant d'altres agents que no comparteixin la importància de la protecció del patrimoni.
 - Es destaca la importància que la nova Llei vagi acompanyada d'una planificació pressupostària que permeti desplegar-la efectivament.
 - Es demana que la nova llei estableixi mecanismes per protegir l'artesanía relacionada amb el patrimoni.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- La nova llei hauria de promoure la difusió del patrimoni com a element que reforça la cohesió social, donant suport a les entitats locals i a l'educació formal per visibilitzar-ne el valor.
- Caldria potenciar el patrimoni en l'educació formal i superior, facilitant recursos als municipis i promovent treballs acadèmics relacionats amb el patrimoni per fomentar-ne la comprensió des de joves.
- És important que la nova llei promogui eines i mecanismes que facin el patrimoni accessible per a tota la població, evitant que sigui percebut com una cosa elitista o allunyada de la societat.
- Caldria posar en valor els elements patrimonials dels espais públics i evitar que es deteriorin per ser considerats quotidians, alhora que es protegeixin els formats de digitalització per evitar la pèrdua futura de dades.
- Es demana que la nova llei inclogui mecanismes per mitigar l'impacte de l'emergència climàtica, com la compensació econòmica als propietaris d'edificis patrimonials que no poden instal·lar plaques solars per mantenir la integritat dels seus béns.

- Es detecta la necessitat de crear protecció per als patrimonis desprotegits, com el de la Guerra Civil, amb un suport més actiu de les administracions locals i catàlegs detallats de béns patrimonials per garantir-ne la localització i la protecció adequada.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Caldria que la nova llei potenciï la divulgació del patrimoni com a element cohesionador de la societat.
- Es comenta la falta de foment i coneixement del patrimoni, i es proposa que siguin les entitats i administracions locals les que n'impulsin la divulgació i visibilització. També caldria incorporar la difusió del patrimoni a l'educació formal.
- Es remarca la importància d'incorporar el patrimoni a l'educació. El món escolar està incorporant continguts sobre patrimoni, i alguns municipis estan fent molts esforços en la línia de difusió i divulgació del patrimoni. Caldria facilitar-los recursos per poder fer un seguiment adequat d'aquestes actuacions. Pel que fa a l'educació superior, caldria potenciar la creació de treballs finals de grau i màster sobre temàtiques relacionades amb el patrimoni.
- També caldria trobar mecanismes per difondre aquestes publicacions acadèmiques entre la població general, i trobar eines i mecanismes de difusió i divulgació que permetin que el patrimoni no es converteixi en quelcom elitista, sinó disponible i accessible per a tothom.
- Es demana posar en valor el patrimoni existent als carrers dels pobles i les ciutats, i que de vegades es permet que es deteriori perquè es veu com a quotidià.
- La digitalització del patrimoni hauria de tenir en compte els formats en què es fa, per tal d'evitar que quedin obsolets i es perdi el patrimoni que es volia protegir.
- Pel que fa a l'emergència climàtica, es menciona que aquesta sol entrar en conflicte amb el patrimoni. La instal·lació de plaques fotovoltaiques, per exemple, impacten en la conservació del patrimoni i el paisatge. En els casos en què s'opta per no instal·lar plaques solars per mantenir les cobertes dels edificis, es podria contemplar l'opció de compensar econòmicament a la factura d'electricitat.
- Es destaca que hi ha elements patrimonials no protegits que queden afectats pels grans camps de plaques solars (p.ex.: pedra seca, masos enderrocats...). En el cas de la pedra seca es protegeix l'art, però no les estructures particulars, i caldria concretar-ho més a la nova llei.
- Caldria crear mecanismes de protecció específics per als patrimonis que actualment queden desprotegits, com el patrimoni de la guerra civil. S'hauria de potenciar el paper de les administracions locals i reforçar la corresponsabilitat en la protecció del patrimoni.
- Per tal que aquests mecanismes de protecció siguin efectius, caldria tenir catàlegs exhaustius dels béns patrimonials, indicats en un mapa per assegurar-ne la protecció i tenir-los localitzats.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat territorial a Lleida

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la cinquena sessió de debat territorial, celebrada a Lleida.

Data, horari i ubicació

28 d'octubre de 2024 de 17.30 h a 19.30 h a l'Arxiu històric de Lleida.

Agenda de la sessió

17.30 h a 17.45 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

17.45 h a 17.50 h: Context del procés participatiu

17.50 h a 18.45 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

18.45 h a 19.25 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

19.25 h a 19.30 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 25 persones a la trobada, de les quals 10 eren dones (40%), i 15 eren homes (60%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Plantejar una definició de *patrimoni* àmplia que es concreti a través d'altres instruments normatius o reglamentació.
- Articular una llei dimensionada amb el pressupost d'execució i incorporar elements per a la seva concreció en l'articulat.
- Promoure una definició i interpretació de *patrimoni* més descentralitzada, i que destaquï el paper del patrimoni com a element cohesionador de la societat catalana.
- Potenciar el paper del patrimoni des del punt de vista educatiu, articulador i identitari, integrant-lo en els seus contextos socials i territorials per potenciar la seva capacitat generadora d'identitat.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa que la nova llei incorpori una definició de *patrimoni* en la línia d'organismes internacionals, com la que contempla la UNESCO, però adaptada a la realitat del patrimoni cultural català (per exemple, incorporant la importància de la llengua catalana).
- Es remarca la importància de considerar el patrimoni com un element amb gran transcendència social, una herència que cal transmetre a les noves generacions, tot i que pugui integrar noves perspectives amb el temps.
- Es proposa una definició de patrimoni que respongui a les inquietuds de cada generació, identificant allò que la societat vol llegar al futur.
- Es comenta que el patrimoni cultural català interpel·la i incorpora tots aquells agents que formen part de la societat catalana i que se'n volen sentir part.
- Es destaca que el patrimoni ajuda a reforçar el sentiment de pertinença i cohesió en la comunitat, actuant com a referent comú per als seus membres. Es comenta que el patrimoni cultural català interpel·la i incorpora tots aquells agents que formen part de la societat catalana i que se'n volen sentir part.

- Es proposa una definició clara que especifiqui què es considera *patrimoni*, ja sigui material o immaterial. Es comenta que la manca de precisió actual dificulta la percepció de la vinculació de la societat amb el patrimoni.
- Es planteja que, tot i que es considera que seria més idònia una definició de patrimoni més àmplia i genèrica, com menys acotada se'n preveu una menor capacitat de gestió. La llei hauria d'anar acompanyada d'un desplegament reglamentari que en permeti la concreció i la seva correcta execució. Es valora que la llei anterior no s'ha dotat de prou desplegament reglamentari.
- Es considera el patrimoni indispensable per a la planificació i el desenvolupament del territori, reforçant la seva protecció en els projectes de desenvolupament.
- Es planteja que la comunitat defineix el patrimoni, ja que reconeix i dona valor als elements que considera propis, erigint-se així en agent de protecció i patrimonialització.
- Es planteja que la definició del patrimoni s'ha d'atenir al seu reconeixement social, així com el seu valor. D'aquesta manera, es podria abordar la problemàtica del creixement exponencial del patrimoni.
- Es manifesta la preocupació per la destrucció de la pedra seca, ja que només està protegida com a patrimoni immaterial, fet que dificulta la seva defensa davant de projectes destructius.
- Es reclama que la nova llei contempli la protecció conjunta del patrimoni material i immaterial, evitant una divisió que pugui afeblir la protecció global del patrimoni.
- Es proposa que, per a una major implementació real de la llei, caldria valorar la incorporació d'elements que en marquessin el compromís pressupostari. Una forma de fer-ho podria ser en termes percentuals o analitzar altres exemples normatius com la normativa francesa. En tot cas, la regulació hauria de ser coherent amb els recursos que s'hi destinaran.
- Es planteja la necessitat d'acompanyar l'establiment de competències a diferents ens de recursos per a l'execució d'aquestes competències. Per exemple, la llei actual obliga els ens locals a vetllar i protegir el patrimoni però no dona recursos per a fer-ho.
- Es planteja que la identificació de recursos que es destinen a la protecció de diferents tipus de béns pugui fer-se donant una distribució percentual a les categories de béns. Així, es vetllaria perquè es protegís també altres tipologies de patrimoni, més enllà del monumental.
- Es comenta que actualment el reconeixement del patrimoni està molt burocratitzat, fent que sigui difícil fer-lo encaixa amb la realitat dels agents.
- Es planteja la necessitat que la visió del patrimoni sigui menys centralitzada en la visió, la funcionalitat, etc.
- Es parla de la importància del patrimoni en termes d'educació i de transmissió del seu valor transformador. Per parlar de patrimoni s'ha d'integrar en el seu entorn, territorialment però també socialment i contextualment, així com potenciar-ne el seu rol de generació d'identitat.
- Es parla de la importància de reconèixer el paper del patrimoni i la cultura com a eixos articuladors de la salut.

Alguns comentaris de tipus sectorial:

- Es remarca la importància del patrimoni artístic dins del conjunt patrimonial, i es proposa que la història de l'art sigui una assignatura obligatòria a l'educació secundària per fomentar la consciència sobre el patrimoni entre la ciutadania.

- Es destaca la necessitat de protegir el patrimoni contemporani, que sovint es troba en una situació més vulnerable.
- Es detecta que la gestió documental en els ens locals la duen a terme persones administratives que, mancant de formació específica, poden contribuir al deteriorament del patrimoni documental. Es proposa millorar la formació en conservació del patrimoni documental per al personal de les administracions públiques.
- Es constaten les dificultats dels ajuntaments per conservar i arxivar correctament els documents, així com per garantir l'accés de la ciutadania als arxius municipals. Es proposa dotar de més eines i recursos per al manteniment d'aquests arxius i establir criteris unificats entre arxius municipals.
- Es manifesta la tensió entre la Llei de transparència i la protecció de dades, en especial pel que fa a la gestió documental en l'àmbit del govern obert.
- Es proposa que, en l'àmbit de la nova arquitectura, es respectin sistemes estètics que permetin crear conjunts harmònics. Es demana establir criteris d'intervenció més concrets per limitar l'excessiva llibertat d'alguns arquitectes en intervencions que afecten el patrimoni.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Facilitar l'ús comunitari del patrimoni eclesiàstic, prioritzant els interessos socials i culturals en lloc dels usos eclesiàstics, especialment en zones amb escassetat d'espais culturals.
- Revisar el sistema de declaració de BCIL i BCIN per equilibrar la conservació amb nous usos, així com de millorar la inspecció dels monuments amb la participació d'historiadors de l'art.
- Promoure formació específica per als agents implicats en la gestió patrimonial i una distribució més clara de competències per als ens locals per millorar la seva capacitat de gestió i legitimar les seves accions.
- Vincular un pressupost adequat als instruments de protecció del patrimoni per garantir la seva correcta execució, incloent-hi la restauració i el manteniment a llarg termini dels béns.
- Reconèixer la importància dels centres d'estudis i les associacions locals en la protecció i divulgació del patrimoni, així com la seva contribució a la descentralització i a una gestió més arrelada al territori.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es considera prioritari que el patrimoni eclesiàstic tingui un ús comunitari, posant per sobre els interessos de la comunitat respecte als usos eclesiàstics. Es proposa que la nova llei faciliti aquests usos comunitaris, especialment en zones on escassegen espais culturals.
- Es proposa revisar la relació amb el patrimoni eclesiàstic, atès que rep inversió pública tot i ser patrimoni privat. Es destaca que la normativa espanyola preveu la cessió de la propietat durant cinquanta anys si hi ha inversió pública, cosa que la llei catalana podria emular.
- Es demana que la nova llei sigui una eina de negociació per garantir que la ciutadania tingui accés i capacitat de decisió sobre el patrimoni. Es proposa que l'administració pública reforci els usos socials en espais eclesiàstics.

- Se subratlla que amb els recursos actuals no es pot assegurar una protecció adequada del patrimoni i es demana evitar la precarització del sector cultural, dotant de més protecció els professionals del patrimoni i la cultura.
- Es constata la necessitat de millorar la inspecció de monuments, integrant la figura dels historiadors de l'art, ja que actualment només hi participen arquitectes i arqueòlegs. Es proposa gestionar millor les inspeccions i reforçar l'autoritat de les persones tècniques del sector.
- Es considera que el sistema de declaració i gestió de BCIL, delegat en ajuntaments i consells comarcals, genera problemes. S'hi proposa una revisió del règim sancionador i una major implicació de l'Administració de la Generalitat per evitar que patrimoni important es malmeti.
- Es detecta la manca de flexibilitat en la catalogació de BCIN i BCIL i es proposa una revisió per equilibrar la conservació amb els nous usos. En el cas de les masies, es reclama un nivell de protecció especial per facilitar-ne l'ús i mantenir-les actives, evitant l'abandonament i la deterioració d'aquests edificis.
- Es planteja la necessitat de recollir la figura del conservador-restaurador com a agent clau en la preservació del patrimoni. S'exposa que es va fer arribar una proposta de regulació en aquest sentit al Departament, i que hi ha referències que es poden seguir tals com la normativa aprovada pel Govern de Canàries.
- Es planteja la importància que la responsabilitat envers al patrimoni s'ha d'enfocar d'una manera més interdepartamental, per a obtenir una visió més holística així com per a evitar incoherències de gestió. En aquest sentit, aquesta visió també fora bo que incorporés l'àmbit comunitari.
- Es parla de la necessitat de demanar formació específica en l'àmbit del patrimoni a certs agents que hi treballen (per exemple, no tots els arquitectes tenen prou coneixement des del punt de vista patrimonial per a treballar en certes tasques).
- Es debat entorn de la necessitat d'una major claredat així com distribució competencial en l'àmbit local. Molts ens locals es troben amb necessitats de gestió de tipus patrimonial però no en tenen les competències reconegudes, i això dificulta una correcta gestió i poder legitimar molta feina que sí que s'està duent a terme.
- Es comenta la necessitat que els instruments de protecció comptin amb la vinculació d'un pressupost per al seu acompliment. Tanmateix, es planteja que els instruments actuals no són suficients. En la translació a la realitat de les diferències pressupostàries, es generen grans ineficiències i desigualtats tals com una protecció específica per al patrimoni de la humanitat però desprotecció en l'àmbit de BCIN i BCIL, així com desigualtats en l'impuls segons diferents diputacions. També es parla de la necessitat que aquest pressupost prevegi no només la restauració de béns, si escau, sinó també el seu manteniment a més llarg termini i divulgació.
- Es planteja que el reconeixement de competències en l'àmbit de la gestió del patrimoni en els ens locals permetria també promoure'n l'ús com a eix articulador i dinamitzador del territori. Es proposen procediments més simplificats vinculats a una major comprovació i aplicació del règim sancionador.
- Es conversa entorn de les dificultats de gestió del patrimoni que enfronten alguns particulars però també institucions públiques. Hi ha institucions que reben llegats propis però no disposen de recursos per a gestionar-lo i fer-ne divulgació. Caldria donar-los aquest suport, o bé, realitzar una tria més concreta de quin d'aquest patrimoni es pot protegir.

- Es parla de la importància d'altres agents com els centres d'estudis en el coneixement, protecció i divulgació del patrimoni. En algunes comarques (per exemple, al Pirineu) són agents clau que permeten generar coneixement i espais de divulgació, així que reconèixer-ne la importància també contribueix a la descentralització de la definició de *patrimoni*.
- Es parla de la necessitat de reconèixer el paper del teixit associatiu en la cura i divulgació del patrimoni.
- Es planteja la necessitat d'abordar certes incoherències legislatives que perjudiquen la protecció del patrimoni, tals com:
 - o Els procediments de contractació pública per a la protecció i restauració de patrimoni no s'atenen al valor patrimonial, sinó que presenten més o menys exigència de coneixement específic en funció del volum econòmic del projecte. Això pot provocar que la restauració d'un bé petit però d'alt valor patrimonial, en representar una menor despesa pressupostària, es realitzi amb un menor rigor en la contractació de l'actor que hi realitzarà la intervenció.
 - o A vegades l'aplicació del codi tècnic d'edificabilitat pot generar grans pèrdues de patrimoni que després no són recuperables.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Caldria fomentar la pedagogia i l'educació per generar un sentiment de pertinença i garantir el manteniment del patrimoni. La nova Llei hauria d'incloure elements de sensibilització i conscienciació per reforçar la identitat cultural.
- Garantir l'accessibilitat física i digital al patrimoni, amb un catàleg exhaustiu del patrimoni català accessible en línia. També es destaca la necessitat d'accessibilitat per a persones amb dificultats de mobilitat i la creació de mecanismes per retornar el patrimoni local després de restauracions.
- Revisar la relació amb el patrimoni eclesiàstic, amb un enfocament en garantir l'accés públic i garantir la coherència en la inversió pública i les obligacions derivades d'aquesta protecció.
- Garantir política activa de promoció del patrimoni, no només des d'un punt de vista econòmic, sinó també social i cultural, i de garantir la visibilització del patrimoni.
- Revisar la normativa per afavorir la protecció i conservar la flexibilitat en l'ús dels béns propietat de particulars, per tal que tinguin incentius per declarar-los.

Aportacions i contingut de la conversa:

- S'assenyala la importància de fomentar la consciència patrimonial a través de la pedagogia i l'educació, que es consideren fonamentals per al manteniment i conservació del patrimoni gràcies a la generació d'un sentiment de pertinença.
- Es proposa la necessitat de dur a terme accions que sensibilitzin la població sobre la importància del patrimoni, suggerint que la nova llei incorpori elements d'educació, pedagogia i conscienciació per reforçar el sentiment d'arrelament i identitat. Es considera que l'Administració hauria de treballar activament en la pedagogia del patrimoni.
- Es destaca la conveniència d'una política activa de promoció dels elements patrimonials, atorgant rellevància a motius no únicament econòmics en l'activació del patrimoni.

- Es manifesta una preocupació per l'anomenat "segrest" del patrimoni, pel qual una part significativa d'aquest patrimoni esdevé inaccessible per a la ciutadania amb l'argument de la conservació.
- Es planteja la creació de mecanismes per retornar el patrimoni a les seves localitats després de les restauracions en centres especialitzats, amb l'objectiu de preservar el patrimoni local i la memòria col·lectiva. Es critica el centralisme en la conservació, qüestionant per què tot s'ha de portar a Barcelona o a les capitals de província.
- Es posa de relleu que diferents territoris, com el Pirineu, tenen necessitats específiques que haurien de ser considerades, i es subratlla la riquesa del patrimoni repartit arreu del territori, així com la necessitat d'incorporar visions diverses.
- Es suggereix que la nova Llei prevegi sistemes de protecció perquè no es repeteixin situacions com la de Sixena i la Franja, considerat un cas únic a nivell museològic mundial. Es fa èmfasi en la protecció del patrimoni present a Catalunya que, tot i no haver estat creat aquí, forma part de la tradició col·leccionista catalana, incloent obres d'art d'artistes com Goya.
- Es destaca que, a Aragó, una normativa obliga a recuperar el patrimoni que ha marxat del territori, cosa que es considera un punt a tenir en compte a Catalunya.
- Es considera que la digitalització del patrimoni és essencial per garantir-ne la difusió i l'accessibilitat a tot el territori, tot i que preocupa el cost associat.
- Es remarca que l'inventari de patrimoni de l'Església catòlica no és accessible en línia, i es proposa que ho sigui, incloent-hi no només el patrimoni immoble sinó també el moble.
- Es proposa la creació d'un catàleg exhaustiu del patrimoni català per democratitzar l'accés al patrimoni i es recomana que l'Administració pública sigui exemplar en transparència en aquest sentit.
- Es posa en relleu la necessitat de garantir l'accessibilitat física al patrimoni per a persones amb dificultats de mobilitat.
- Es considera que una major accessibilitat i visibilització del patrimoni contribueixen a la seva conservació, ja que un major coneixement del patrimoni en facilita l'apreciació i la valoració.
- Es proposa dotar les persones tècniques de la Generalitat d'una major autoritat i d'un paper més actiu en la detecció de falsificacions de patrimoni.
- Es menciona la rellevància de la cultura com a element preventiu contra el despoblament en el marc de l'agenda rural i dels reptes demogràfics.
- Es constata que el règim sancionador actual no és efectiu ni per a les administracions públiques, ni per a particulars, ni per a empreses, i que sovint s'evita imposar sancions excepte en casos com el dels detectoristes.
- Es recomana que els BCIL siguin designats per persones amb coneixements especialitzats, amb sancions només com a últim recurs, ja que el desconeixement dels particulars i de les administracions locals genera destrucció de patrimoni per manca d'educació.
- Es considera que els propietaris no tenen incentius per declarar els béns patrimonials, ja que això es percep com una dificultat afegida. Alguns ajuntaments mostren reticències, atès que la declaració dificulta la flexibilitat en els usos d'espais i béns, la qual cosa porta a la pèrdua de patrimoni.
- Es suggereix que la nova llei hauria de tenir una visió més àmplia, aplicable a tot el territori, i hauria de tenir en compte les necessitats específiques dels diferents territoris.
- Es critica que els preus d'accés als museus i equipaments culturals dificulten l'accessibilitat al patrimoni, destacant que en altres països, com Itàlia, els professionals del patrimoni hi tenen accés gratuït.

- Es planteja el debat sobre la gratuïtat dels museus, prenent com a referència el model anglès, amb col·leccions permanents gratuïtes i temporals de pagament.
- Es fa referència al projecte Manifesta als Països Baixos com un exemple d'iniciativa pública subvencionada i es qüestiona per què la Generalitat no promou iniciatives similars. També es critica el menysteniment que sovint pateixen els professionals del sector artístic català.
- Es debaten diversos aspectes entorn del patrimoni eclesiàstic:
 - o Es planteja la necessitat de garantir l'accés del públic a patrimoni eclesiàstic, fent especial èmfasi en aquell que ha rebut recursos públics per a la seva preservació.
 - o Es planteja que podria ser pertinent que el patrimoni eclesiàstic fos de titularitat pública.
 - o Es planteja revisar les intervencions de tipus públic en patrimoni de titularitat eclesiàstica per a una major coherència de la inversió dels recursos públics així com de les obligacions derivades d'aquest suport en la protecció.
- Es conversa entorn de la necessitat d'apropar el patrimoni a les persones joves, dotant-lo d'utilitat o bé plantejant la manera en què es fa la comunicació.
- Es planteja la necessitat de garantir l'accessibilitat i inclusió del patrimoni
- Es parla de la importància d'incorporar la perspectiva de gènere en la gestió del patrimoni.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat territorial a Barcelona (II)

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la sisena sessió de debat territorial, celebrada de manera virtual.

Data, horari i ubicació

4 de novembre de 2024 de 17.30 h a 19.30 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

17.30 h a 17.45 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

17.45 h a 17.50 h: Context del procés participatiu

17.50 h a 18.45 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

18.45 h a 19.25 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

19.25 h a 19.30 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 21 persones a la trobada, de les quals 14 eren dones (67%), i 7 eren homes (33%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- La nova Llei hauria d'incloure una definició clara del patrimoni cultural català, considerant el territori com a criteri central i seguint estàndards d'organismes internacionals com la UNESCO.
- Es proposa que el patrimoni universitari i científic, generat per universitats i institucions com col·legis professionals, sigui reconegut i protegit, en comptes de ser només un àmbit de col·laboració.
- Es demana un enfocament flexible per a les categories de patrimoni natural i cultural dins de la gestió general de patrimoni, sense insistir tant en la divisió entre categories.
- Es demana incorporar el feminisme com a eina interpretativa en el patrimoni cultural per donar veu a les experiències femenines, i incloure la participació de grups vinculats a la cultura en la formulació de la Llei.
- Es detecta la necessitat que la nova Llei faci un èmfasi especial en la conservació preventiva del patrimoni cultural català.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comenta la importància que la nova Llei incorpori una definició clara del patrimoni cultural català. La part cultural del concepte fa referència a allò creat o ideat per les persones, o que té valor cultural. Si s'entén cultural com allò creat per l'intel·lecte de les persones, tot allò paleontològic quedaria fora. Es comparteix la pregunta de si el patrimoni cultural català ha de ser aquell que és referent al territori de Catalunya.
- Pel que fa al patrimoni artístic i literari, es comparteix el mateix dubte: la literatura catalana és la que es fa en català o la que es fa des de Catalunya? La qüestió geogràfica condiciona el patrimoni, i genera moviments artístics, arquitectònics... Es fa la reflexió que més que una qüestió intel·lectual, hauria de ser una qüestió territorial.
- Es fa èmfasi en què la nova Llei hauria d'estar alineada amb les definicions que fan servir organismes internacionals com la UNESCO. Aquestes definicions permeten aclarir conceptes; per exemple, la UNESCO equipara el patrimoni cultural al nivell de protecció del

- patrimoni natural. Es proposa que el patrimoni cultural i el patrimoni natural estiguin regulats sota un mateix instrument jurídic.
- Pel que fa a la creació de noves categories de patrimoni, es comparteix la por que generi problemes per protegir tot allò que no encaixa perfectament a cap categoria. Es demana que la nova llei incorpori una visió més àmplia del patrimoni, que es pugui adaptar a noves realitats, i que destaquï el valor que s'atorga als elements culturals, sigui quina sigui la seva procedència.
 - Pel que fa a l'àmbit territorial, es comenta que caldria tenir a entendre'l com l'àmbit on la llei té efecte, el punt geogràfic d'origen de la producció dels béns patrimonials. Tot allò que succeeix a Catalunya hauria de quedar sota la llei de patrimoni cultural català, encara que tingui un altre origen o provingui d'altres tradicions, per tal de protegir la interculturalitat del patrimoni.
 - Es comenta que com més obert sigui el plantejament de la nova llei, més podrà persistir en el temps i incorporar els canvis futurs en la definició del patrimoni. Cal incorporar nous àmbits: subaquàtic, universitari, etc.
 - Es fa èmfasi en la necessitat que la nova llei incorpori una definició dinàmica del patrimoni cultural català, que permeti adaptar-la als canvis produïts al llarg del temps.
 - Es menciona que les definicions internacionals incorporen el concepte de *llegat*, però també és important que sigui una definició prou àmplia que arribi a incorporar aspectes més contemporanis. Està molt clar en el patrimoni artístic que cal protegir l'art contemporani, però en altres categories de patrimoni no queda tan clar, i la nova llei hauria d'incorporar-ho.
 - Es comparteix la preocupació pels buits que poden quedar entre la llei de patrimoni cultural català i altres lleis de protecció del patrimoni. Es demana vetllar per tal que aquests buits no deixin patrimoni desprotegit. Hi ha límits que no són nítids, caldria que la nova llei fes referència a altres lleis i organismes relacionats amb el patrimoni cultural.
 - Es proposa que a l'hora de vincular el patrimoni cultural amb el desenvolupament territorial i econòmic, es faci sempre en equilibri amb la sostenibilitat. El desenvolupament no és infinit i, si no es controla, xoca amb la sostenibilitat.
 - S'apunta al fet que caldria incorporar el feminisme al patrimoni, com a eina que incorpora altres maneres de narrar i interpretar el patrimoni cultural. Es considera imprescindible incorporar i visibilitzar les experiències i el coneixement de les dones dins de la construcció del que és patrimoni cultural. Per a fer-ho, es podria comptar amb associacions i grups de dones.
 - Sobre la participació en l'elaboració de la llei i de la consulta pública, es comenta que cal que els agents que hi participin tinguin un vincle directe amb l'àmbit i es proposa la participació dels sindicats que tenen un vincle amb l'àmbit de la cultura.

Alguns comentaris de tipus sectorial:

- Pel que fa al sector museístic, es demana que hi hagi una nova llei de museus que pengi de la nova llei de patrimoni cultural català. Es fa èmfasi en la necessitat de preservar el patrimoni científic i tècnic.
- Es destaca que les universitats tenen un patrimoni cultural que hauria de ser objecte de protecció, i no només tingudes en compte com a agents amb qui col·laborar. La formació, la docència i la recerca són camps generadors de patrimonis que cal protegir i preservar. Es

detecta la necessitat i conveniència d'incorporar el patrimoni universitari a la nova Llei, així com de protegir el patrimoni científic conservat per col·legis professionals i altres institucions vinculades a la ciència.

- Pel que fa a la paleontologia, es comparteix el dubte de si s'hauria de considerar patrimoni natural o cultural. Tradicionalment es considera cultural, però es menciona que el sector se'n queixa perquè es senten menystinguts i menys valorats que altres tipus de patrimoni cultural. Es comenta que és més important que estigui ben gestionat, més enllà de si es fa des del punt de vista natural o cultural.
- Es menciona que la línia entre patrimoni cultural i patrimoni natural pot ser molt fina en alguns aspectes. Es proposa no centrar-se en les diferències, es poden mantenir categories amples i centrar-se a fer-ne una bona gestió.
- Pel que fa al patrimoni festiu, es destaca que cal que sigui un patrimoni viu i actiu, La part material d'aquest patrimoni podria ser reformada tenint en compte la imatge anterior, però sense que n'afecti a l'ús social.
- Es detecta la necessitat que existeixi un seguiment de la conservació preventiva per tal d'evitar la destrucció de patrimoni després d'una bona intervenció de restauració.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es demana que la nova Llei inclogui clarament definicions sobre les competències de les institucions i agents locals en la protecció i gestió del patrimoni, amb especial atenció als propietaris de béns patrimonials i els tècnics municipals.
- Es proposa que les comissions territorials de patrimoni tinguin un rol més col·laboratiu, centrant-se en el suport i acompanyament als projectes de conservació i restauració.
- Es considera fonamental potenciar la col·laboració entre els diversos agents de patrimoni, amb línies de subvencions, suport fiscal, i la inclusió de gremis de restauració en la protecció del patrimoni actiu.
- Es remarca la importància de dotar els museus, col·leccions patrimonials i universitats d'un pressupost adequat i de personal especialitzat per garantir la conservació d'aquests béns culturals.
- Caldria que les administracions amb competències d'inspecció facin un seguiment actiu i ofereixin orientacions durant tot el procés, de manera que s'agilitzin els procediments i es millorin els projectes des del principi.
- Es demana que la nova Llei contempli ajudes financeres i exempcions fiscals per a propietaris i agents implicats en la conservació del patrimoni, per garantir la seva sostenibilitat a llarg termini.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es demana que les universitats es considerin agents clau amb qui cooperar per a gestionar el patrimoni cultural català, fent que la relació entre les universitats i el Departament de Cultura sigui més fluida.
- Es detecta la necessitat que la nova Llei incorpori a les persones professionals de la conservació-restauració i afegixi criteris d'intervenció en aquest àmbit. Es demana que

- aquests professionals tinguin presència a les comissions de patrimoni i als serveis territorials, tot destacant que a als instruments jurídics d'altres territoris, com les Illes Canàries o Itàlia, sí s'incorpora aquest sector professional.
- Es proposa que la nova llei tingui en compte la col·laboració entre diferents institucions que comparteixen tipus de patrimoni.
 - Es menciona que caldria que la nova llei definís millor la professionalització del sector patrimonial. En projectes molt grans, de vegades és difícil que s'hi incorporin arqueòlegs i no només paletes.
 - Es proposa realitzar un estudi sobre els perfils professionals dels membres de l'associació de professionals de la museologia, per identificar les necessitats i competències específiques del sector.
 - Es suggereix que les comissions territorials de patrimoni passin de tenir un paper fiscalitzador a ser espais de debat, promoció i acompanyament de la ciutadania. Cal que tots els projectes hi passin, però amb l'objectiu de donar suport als processos i no només de revisar-los.
 - Es recomana dotar les institucions dels mitjans necessaris perquè puguin exercir la inspecció i assessorament durant tot el procés, no només avaluar al final. Els informes negatius haurien d'incloure orientacions per millorar els projectes, agilitzant així els procediments.
 - Es remarca que les col·leccions patrimonials haurien de ser gestionades per professionals del patrimoni, especialment les col·leccions universitàries, per garantir una gestió adequada i experta.
 - Es destaca la importància de la col·laboració amb els gremis de restauració i conservació per mantenir la maquinària patrimonial industrial activa, ja que el millor mètode de preservació és el seu ús continuat.
 - Es considera fonamental que els museus que custodien el patrimoni disposin d'un pressupost adequat per garantir una conservació de qualitat.
 - Es proposa que els propietaris de béns patrimonials siguin tinguts en compte en les taules territorials i les comissions de patrimoni, ja que molts s'esforcen per conservar el patrimoni i necessiten suport en aquests processos.
 - Es demana que la nova llei no només estableixi les obligacions, sinó que fomenti la col·laboració entre agents, amb noves línies de subvencions i clarificació sobre exempcions fiscals.
 - Es proposa que la nova llei defineixi clarament les competències de les diferents institucions amb patrimoni, especialment els ens locals, per facilitar una coordinació més eficient entre tots els agents implicats.
 - Es destaca la figura del tècnic de patrimoni municipal com a clau per gestionar el patrimoni en cada localitat i assegurar-ne la protecció i conservació.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Es proposa motivar la implicació de la ciutadania en entitats i projectes relacionats amb el patrimoni com a via de socialització i benestar emocional, reforçant el seu paper en la salvaguarda cultural.
- Es considera fonamental que la digitalització sigui part del procés de conservació del patrimoni, amb infraestructures adequades per a fer-lo accessible i útil socialment.

- Es remarca la importància d'assegurar la preservació del patrimoni amb mètodes sostenibles per garantir-ne la durabilitat i difusió.
- Es destaca la necessitat que la nova llei s'integri amb altres àmbits legislatius, com l'ensenyament i la salut pública, per facilitar una gestió coordinada del patrimoni.
- Es recomana que la llei defineixi clarament les categories de béns catalogats, els procediments de declaració de BCIL i un règim sancionador coherent, posant èmfasi en la conscienciació abans que en les mesures punitives.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es considera essencial motivar la ciutadania perquè s'impliqui en entitats i projectes de salvaguarda del patrimoni, ja que l'associacionisme pot ser un element clau de socialització i benestar emocional.
- Es recomana assegurar que el patrimoni es mantingui per a les generacions futures i que es pugui difondre entre la societat, buscant sempre la manera més sostenible de fer-ho a través de la conservació preventiva.
- Pel que fa a l'emergència climàtica, es destaca la dificultat de conciliar la preservació d'obres patrimonials amb les condicions ambientals específiques que requereixen, especialment en un context d'escalfament global.
- Es proposa que la digitalització del patrimoni sigui una part fonamental del procés de conservació i es potenciï com a eina d'accessibilitat per a l'ús social del patrimoni.
- Es considera imprescindible crear infraestructures adequades per permetre la digitalització eficient del patrimoni.
- Es demana que la nova llei concreti els procediments per declarar i protegir el patrimoni local, prioritzant la conscienciació ciutadana en lloc de solucions punitives.
- Es proposa promoure la pedagogia sobre la importància del patrimoni en l'urbanisme, però amb un règim sancionador més rigorós per als casos d'incompliment. Es destaca la necessitat de concretar i aclarir el règim sancionador en la nova llei.
- Es recomana definir amb precisió la categoria d'"altres béns catalogats" per evitar ambigüitats i confusions en la seva gestió.
- Es considera important que la nova llei de patrimoni cultural estigui en sintonia amb altres normatives vigents, especialment en àmbits com l'ensenyament, les universitats i la salut pública.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat sectorial sobre patrimoni arquitectònic

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la primera sessió de debat sectorial, referent al patrimoni arquitectònic.

Data, horari i ubicació

5 de novembre de 2024 de 10 h a 12 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00 h a 10.15 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

10.15 h a 10.20 h: Context del procés participatiu

10.20 h a 11.15 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

11.15 h a 11.55 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

11.55h a 12.00h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 19 persones a la trobada, de les quals 12 eren dones (63%), i 7 eren homes (37%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació al marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Caldria que la nova Llei permeti valorar el patrimoni no només per la seva antiguitat o col·leccionisme, sinó pel seu valor social actual i ús potencial. Això inclou integrar elements més moderns i promoure usos que el mantinguin viu i accessible, amb una llista d'usos compatibles que en permetin la conservació i utilització reversible.
- Es proposa considerar el patrimoni com un dret humà, reconeixent-lo com a part de la identitat, memòria col·lectiva i cohesió social, amb una definició inclusiva que respongui a la diversitat de la societat catalana i la seva evolució.
- Es considera necessari articular mecanismes per revisar el que es considera patrimoni, adaptant les proteccions i possibilitant que alguns béns puguin perdre aquesta condició quan sigui necessari per garantir la sostenibilitat de la protecció patrimonial a llarg termini.
- Es proposa coordinar millor la protecció patrimonial amb la planificació urbanística, inspirant-se en models d'altres països i afavorint una convergència entre arquitectura i urbanisme per a una gestió integrada i sostenible del patrimoni.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comenta que ja hi ha molt acumulat amb projecció futura difícil, així que caldria incorporar el valor que donen les persones al patrimoni, l'ús potencial que pot fer aquest patrimoni a la societat a la qual s'adreça. Si no, només tindrem una enorme col·lecció. Cal tenir un criteri que permeti triar, diferent del que s'ha fet servir fins ara.
- Es planteja també la necessitat de recollir elements més moderns del patrimoni. Els elements que formen part de temps més recents també és més fàcil que formin part de la vida de la gent. Caldria intentar que els elements patrimonials no siguin elements aturats en un moment llunyà, sinó que formin part de la societat, i vinculació per part de les persones. Hi ha elements moderns en un estat de molt mala conservació. El Col·legi d'Arquitectes va identificar alguns béns en aquesta situació.
- Es planteja que hi ha un tipus de patrimoni que s'està museïtzant, però que caldria avançar cap a un model que el fet de ser patrimoni no invalidi els usos d'un bé, perquè siguin béns vius.
- Per promoure l'ús del patrimoni, es proposa que caldria eliminar el text que limita l'ús dels béns a allò que sigui compatible amb la protecció del patrimoni. Caldria fer una llista dels usos compatibles.

- Actualment el planejament urbanístic està preveient usos pels béns patrimonials que impedeixen posar en marxa el patrimoni de manera viva. Es proposa donar-los usos reversibles que en permetin la conservació, així com identificar quines són les opcions compatibles amb el bé patrimonial.
- Caldria trobar punts de coordinació i entesa entre la protecció patrimonial i la protecció urbanística. Hi ha altres països com Itàlia amb referències d'usos que ens poden orientar.
- Es planteja la necessitat de garantir l'accés al patrimoni com a un dret humà.
- Es planteja com cal articular el concepte de patrimoni *català* o *de Catalunya*, la necessitat d'incorporar les visions d'altres persones o de reflectir els canvis en la societat. En l'àmbit d'arquitectònic, es planteja que cal recollir allò en el territori català, entenent la capacitat de gestió disponible.
- Avui en dia tot és susceptible de ser patrimonialitzable. Si la definició és molt concreta, o recull tipologies de patrimoni concretes, és susceptible de deixar coses fora.
- Caldria plantejar-se que no tot podrà tenir el màxim nivell de protecció.
- Es planteja la necessitat d'articular mecanismes que permetin depurar el que es considera patrimoni, introduint la possibilitat que les coses deixin de ser patrimoni, com a forma de fer la protecció patrimonial sostenible en el temps.
- Es planteja que el debat s'hauria de limitar als nivells adequats per l'instrument legal (Llei) i marcar la línia a partir de la qual cal reglamentar i aprovar altres instruments per la seva aplicació real.
- Es planteja que cada vegada hi ha una major separació entre l'arquitectura i l'urbanisme, i a nivell d'enfocament del text legal i de la seva exposició de motius, fora interessant reflexionar entorn aquesta separació i com poder enfocar una major convergència i coordinació.
- Es planteja la necessitat de vetllar pels oficis i professionals.
- Es proposa que la definició de *patrimoni* a la llei comenci per reconèixer-lo com un dret humà. Això implica una visió inclusiva i transversal, que entengui el patrimoni com un element fonamental per a la identitat, la memòria col·lectiva i la cohesió social.
- Es proposa que el patrimoni arquitectònic inclogui tant els edificis i elements monumentals com aquells que, tot i no ser tan visibles, transmeten valors culturals importants, com les tècniques constructives o les condicions socials associades.
- Es considera important no separar el patrimoni arquitectònic del patrimoni arqueològic i paleontològic, ja que sovint un element patrimonial és a la vegada arquitectònic i arqueològic.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es destaca la importància d'una bona coordinació entre professionals (historiadors, arquitectes, arqueòlegs, restauradors, etc.) i la necessitat d'espais de trobada per evitar que el treball independent ignori aspectes essencials. Es proposa crear una "comissió pont" formal que integri departaments com Cultura, Patrimoni, Urbanisme, Turisme i Educació per assegurar una visió completa i coherent en la protecció del patrimoni.
- Es planteja la possibilitat de fer públiques les decisions i criteris de les comissions de patrimoni, inspirant-se en països on aquestes comissions són obertes al públic, per incrementar la transparència i la implicació ciutadana en la protecció del patrimoni cultural.

- Es considera que l'excés de burocràcia limita l'ús i aprofitament social del patrimoni. Per alleugerir les tasques de les comissions de patrimoni, es proposa delegar la gestió de béns no classificats com a BCIN o BCIL als municipis, permetent que aquests recursos tinguin una atenció més personalitzada i pràctica.
- se suggereix que la nova llei integri tant el patrimoni material com immaterial, establint una perspectiva interdepartamental per evitar conflictes amb altres àmbits com turisme o urbanisme. També es recomana que el procés d'elaboració inclogui una representació interdisciplinària, amb la participació tant d'experts amb experiència com de nous agents, per reflectir una visió renovada del patrimoni en la societat actual.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja la necessitat de coordinar equips en espais físics, a vegades pot quedar difuminat en alguns àmbits com en els conjunts patrimonials. El treball per separat pot portar a ometre qüestions rellevants.
- Es destaca la necessitat d'una bona coordinació entre els diversos professionals implicats en la protecció del patrimoni (historiadors, arqueòlegs, arquitectes, etc.), per evitar malentesos i garantir una intervenció adequada. Es demana que, a l'hora d'intervenir en el patrimoni arquitectònic, els tècnics responsables tinguin les competències i sensibilitat adequades per garantir una intervenció respectuosa amb els valors patrimonials.
- Es considera important recuperar la relació directa i personal entre els tècnics implicats en les obres (arquitectes, arqueòlegs, restauradors), que actualment es veu substituïda per processos burocràtics i virtuals.
- Es planteja la necessitat de coordinar espais de trobada i coordinació, una comissió pont formalment creada, entre diferents departaments com ara Cultura i Patrimoni, també amb Urbanisme i altres àmbits com el turisme, l'atenció social o educació. Es referencien experiències de grups de treball que ja s'han donat en la Direcció General de Patrimoni Cultural.
- Es destaca la necessitat que cada administració i agent tingui clar quines són les seves competències i responsabilitats per evitar conflictes i malentesos en la protecció del patrimoni.
- Molts monuments en zones urbanes tenen una edificabilitat que permeten construir més metres que el que és estrictament el monument, generant col·lisió entre el dret privat sobre el propi bé immoble, i el dret públic de protecció del patrimoni.
- Es planteja que la llei anterior tenia la virtut de posar per sobre la decisió patrimonial per sobre de la resta.
- Es planteja que es podria obrir que els criteris o decisions que prenguin les comissions de patrimoni, i que fossin públics. Quant a referència, es comenta que hi ha països en què les comissions de patrimoni són obertes al públic.
- Es planteja traslladar la gestió d'altres béns que no són BCIN o BCIL als municipis amb la voluntat de poder alleugerir la feina de les comissions de patrimoni permetre que aquests béns tinguin una major atenció.
- Es destaca que la burocràcia excessiva i la limitació d'usos del patrimoni dificulten la seva aplicació pràctica i el seu aprofitament social. Cal millorar la connexió entre les estratègies de desenvolupament i la protecció del patrimoni.
- Es planteja que podria ser pertinent analitzar el cos normatiu en altres països (com ara França) per veure com es resolen alguns aspectes complexos.

- Es planteja la necessitat d'incorporar en el procés d'elaboració de la llei tant a agents de perspectives interdisciplinàries amb llarg recorregut i experiència, com a agents més joves que estan impulsant ara el sector.
- Es planteja que sovint no es fa un anàlisi del valor del patrimoni que es protegeix, i així l'enfocament de la seva protecció i impuls de l'ús serà més actualitzat, amb visió holística del seu ús i paper en l'entorn i context.
- Es proposa que la nova llei sigui una llei única que integri tant el patrimoni material com immaterial, i que sigui interdepartamental per evitar conflictes amb altres lleis, com les d'economia, turisme, i urbanisme.
- Es proposa millorar la difusió del patrimoni per evitar la desconexió social. Caldria reforçar la relació entre Cultura i Educació i potenciar el paper de col·legis professionals, entitats i associacions de veïns en la difusió del patrimoni.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Es planteja que, a més de preservar els espais patrimonials, caldria valorar l'ús continuat d'aquests béns, com en el cas de les farmàcies històriques. Se suggereix un enfocament que preservi l'ús patrimonial o, si això no és viable, que en reconegui el valor simbòlic i identitari.
- La digitalització de processos de restauració i conservació és una proposta per facilitar la transparència i accessibilitat del patrimoni, sense exposar-lo a riscos físics. Això també permetria preservar coneixement i garantir-ne l'accessibilitat futura.
- Es proposa una gestió coherent del territori per la crisi climàtica, prioritzant les energies renovables en zones no patrimonials i establint criteris flexibles per la instal·lació de mesures d'eficiència energètica en edificis històrics.
- Es proposa reconèixer i incentivar el paper dels propietaris privats en la preservació del patrimoni mitjançant suport financer, ja que tenen un rol essencial en la seva protecció i posada en valor dins de la comunitat.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja la necessitat de donar un valor patrimonial a l'ús de certs béns o espais, com amb l'exemple d'espais que tenen un valor perquè han estat farmàcies durant molt de temps i ara es protegeix només l'espai, però es permet qualsevol tipus d'ús.
- Pel que fa al sistema de sancions, es planteja la importància que no només tingui un paper punitiu, sinó que pugui ser també de tipus premi o incentivador.
- Es planteja que es podria fer ús de la tecnologia per a gravar les intervencions de restauració i conservació dels béns perquè s'hi pugui accedir, essent útil per a l'accessibilitat però també per a la generació i preservació del coneixement.
- Es planteja que no tot el patrimoni pot ser accessible i que forçar-ho podria malmetre'ls. Tanmateix, es pot fer ús de les eines tecnològiques per a facilitar l'accessibilitat en el màxim de qualitat possible.

- Es planteja que l'articulat reculli el dret de les persones propietàries de patrimoni a rebre suport econòmic per a reconèixer-los també el seu rol i importància en la protecció del patrimoni.
- Es proposa una gestió global del territori per l'emergència climàtica, evitant actuacions individuals. Cal prioritzar instal·lacions fotovoltaïques i eòliques en sòl industrial i equipaments, abans que afectar edificacions amb valors patrimonials, protegides o no.
- Es proposa establir criteris clars per a la implantació de noves instal·lacions en edificis patrimonials, amb flexibilitat per complir normatives d'edificació i eficiència energètica.
- Se suggereix crear un repositori de bones pràctiques i abordar la rehabilitació del patrimoni davant els canvis climàtics.
- Es considera necessari revisar com abordem la protecció del patrimoni cada cop que actuem en un element construït. Cal valorar els aspectes temporals, socials i simbòlics d'allò que intervenim i definir les actuacions segons aquests valors.
- Se suggereix contemplar la compra de patrimoni construït de la mateixa manera que es fa amb obres d'art, per preservar-ne el valor històric i cultural.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat sectorial sobre patrimoni arqueològic i paleontològic

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la Llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la segona sessió de debat sectorial sobre patrimoni arqueològic i paleontològic.

Data, horari i ubicació

7 de novembre de 2024 de 10 h a 12 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00 h a 10.15 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

10.15 h a 10.20 h: Context del procés participatiu

10.20 h a 11.15 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

11.15 h a 11.55 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

11.55 h a 12.00 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 17 persones a la trobada, de les quals 6 eren dones (35%), i 11 eren homes (65%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Es proposa que el patrimoni es defineixi de manera flexible per permetre la incorporació de nous elements i revisar periòdicament les seves categories, amb una gestió adaptada a les necessitats específiques de cada tipus de patrimoni.
- Es demana que es millori la protecció del patrimoni paleontològic i bioarqueològic amb mesures de conservació preventiva, protocols específics de mostreig i estabilitat tèrmica, i que la bioarqueologia sigui reconeguda dins la legislació patrimonial.
- Alguns participants defensen que la paleontologia es vinculi més al patrimoni natural per les diferències amb l'arqueologia, mentre que d'altres consideren que està ben situada dins el patrimoni cultural, però que requereix una regulació específica per a garantir la seva protecció i gestió.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa que el patrimoni no s'ha de centrar només en les categories, sinó en la seva gestió flexible i amb l'expertesa adequada. La definició de *patrimoni* hauria de permetre revisions periòdiques per adaptar-se a noves incorporacions, garantint coherència i flexibilitat en la gestió.
- Es destaca la necessitat de millorar la protecció del patrimoni bioarqueològic (com les restes arqueobotàniques i arqueozoològiques), creant protocols específics per al mostreig i garantint la seva estabilitat, especialment davant del canvi climàtic. Es demana que la bioarqueologia sigui una disciplina reconeguda dins la llei.
- Algunes persones participants proposen que la paleontologia se separi de l'arqueologia i que es vinculi més al patrimoni natural, ja que les dues disciplines tenen diferències fonamentals (especialment el factor antròpic). Tanmateix, altres defenen que s'ha de garantir que la paleontologia tingui un marc legislatiu propi, equiparat amb el patrimoni cultural, i d'altres consideren que és correcte que formi part del patrimoni cultural.

- Es defensa que la paleontologia, tot i estar vinculada al patrimoni cultural, ha de tenir una regulació i protecció diferenciada, ja que els fòssils i jaciments paleontològics tenen un valor específic que mereix una gestió pròpia, independent de l'arqueologia.
- Es proposa millorar la protecció del patrimoni paleontològic i bioarqueològic, especialment en relació amb el canvi climàtic. La conservació preventiva és fonamental, amb mesures com l'aïllament tèrmic per garantir la protecció dels jaciments i restes arqueològiques.
- Es destaca que el patrimoni cultural català inclou tant béns materials com immaterials que representen la identitat, història i tradicions de Catalunya. Aquest conjunt inclou monuments, jaciments arqueològics, expressions artístiques, llengua, festes, gastronomia, etc.
- Es proposa ampliar la definició del patrimoni cultural català per incloure explícitament el patrimoni immaterial, com les tradicions, la llengua i altres formes d'expressions culturals, que també formen part de la identitat col·lectiva.
- Se suggereix revisar la definició del patrimoni cultural català, entenent-lo com tot allò material i immaterial que defineix el territori i el poble català, amb especial èmfasi en la seva diversitat i evolució al llarg del temps.
- Es proposa definir clarament els diferents tipus de patrimoni, especialment el patrimoni contemporani, atès que sovint es barregen categories i resulta difícil establir-ne límits clars.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es demana incrementar el personal especialitzat en arqueologia, tant en el Servei d'Arqueologia com en l'àmbit local, per garantir una supervisió i tramitació àgil i eficient de les intervencions, amb el suport de recursos pressupostaris adequats.
- Caldria que la nova Llei establís les funcions específiques dels ajuntaments en la gestió del patrimoni per evitar sobrecàrregues, reconeixent el seu rol en béns del seu territori, i enfortís la col·laboració amb altres institucions com el Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic i l'Institut Cartogràfic per a una protecció integral del patrimoni.
- Es proposa simplificar i agilitzar els procediments per evitar una burocratització excessiva, i potenciar la coordinació entre diferents nivells d'administració, acadèmics i centres de recerca, utilitzant mecanismes de consulta i assessorament per fer-los més representatius i efectius.
- Se subratlla la importància de promoure el patrimoni cultural i paleontològic entre la ciutadania des de tots els nivells administratius, amb campanyes educatives i espais de debat per conscienciar la població i implicar-la en la seva preservació.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa incrementar el personal públic en bioarqueologia per gestionar millor les intervencions, des de la planificació fins a la generació de memòries, ja que la falta de recursos limita l'agilitat dels tràmits i procediments.
- Es destaca que molts ajuntaments disposen de tècnics qualificats, però no tenen les competències necessàries en matèria arqueològica. Es considera necessari diversificar i distribuir la feina per evitar colls d'ampolla i aprofitar el coneixement local.

- Es demana definir amb claredat les funcions dels ajuntaments en la gestió del patrimoni per evitar que assumeixin tasques sense reconeixement ni recursos, i establir procediments més clars que evitin sobrecàrregues i permetin la implementació efectiva de les accions necessàries.
- Caldria unificar la informació en recursos accessibles perquè el personal local, sovint amb diferents responsabilitats, pugui consultar les dades patrimonials de manera efectiva.
- Es considera essencial que la nova llei contempli una dotació pressupostària adequada per a les necessitats de protecció i gestió del patrimoni cultural.
- Es suggereix que les administracions locals tinguin un paper més actiu i competències més àmplies en la gestió del patrimoni cultural, especialment en aquells béns que es troben al seu terme municipal.
- Es destaca la importància de coordinar la gestió del patrimoni paleontològic i geològic amb el Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic i l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya per assegurar una protecció integral.
- Es proposa incrementar el personal del Servei d'Arqueologia per millorar la supervisió de les intervencions arqueològiques, garantint així la qualitat en totes les fases del procés.
- Es demana establir un vincle clar entre les institucions responsables del patrimoni paleontològic i geològic, per assegurar-ne una identificació, protecció i difusió adequades.
- Es planteja la necessitat d'una major capacitació dels agents implicats en la gestió patrimonial, assegurant que tinguin coneixements bàsics sobre la història cultural i biològica de les zones on treballen.
- Ja existeixen mecanismes de coordinació (com òrgans de consulta i assessorament), però es considera que cal potenciar-los i diversificar-los perquè siguin veritablement útils i representatius.
- Se subratlla la importància d'una coordinació transversal entre l'àmbit acadèmic, l'administració local i altres agents per tal de garantir una protecció efectiva del patrimoni.
- La llei actual defineix amb claredat les competències, però s'assenyala la necessitat de millorar la tramitació de processos per minimitzar els recursos necessaris.
- Es proposa incloure plans de contingència en cas de possibles conflictes socials o armats que puguin amenaçar el patrimoni.
- Es proposa crear espais de debat periòdics on els diferents agents puguin compartir perspectives, reptes i solucions en matèria de patrimoni.
- Es destaca que el patrimoni paleontològic, tot i les limitacions de competències, requereix una gestió eficaç per a garantir-ne la protecció i valorització social.
- Se suggereix millorar la coordinació entre museus, centres de recerca i entitats de custòdia patrimonial, potenciant la col·laboració entre els que prioritzen la conservació i els que se centren en la recerca.
- Es proposa simplificar tràmits i procediments per reduir la burocràcia i agilitzar la gestió dels expedients patrimonials, amb recursos adequats i descentralització.
- Es proposa establir a la llei una connexió entre l'Inventari de Jaciments Paleontològics i l'Inventari d'Espais d'Interès Geològic per facilitar la seva protecció coordinada.
- Es demana una major difusió i foment del patrimoni cultural des de tots els àmbits administratius, incloent-hi la Generalitat, els ajuntaments, les diputacions i els centres patrimonials.
- Es planteja que la coordinació entre els agents locals i les unitats superiors com l'SPAP ha de permetre certa llibertat d'accions per evitar una burocratització excessiva que pugui frenar la gestió àgil del patrimoni.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Es prioritza la digitalització i conservació preventiva del patrimoni, especialment el paleontològic, per garantir-ne l'accés a les futures generacions i evitar pèrdues degudes al canvi climàtic.
- Es considera fonamental reforçar el règim sancionador amb penalitats clares i dissuasòries per protegir el patrimoni, aplicable també a les administracions públiques quan incompleixin la normativa.
- Es demana un rol més actiu i clar per als ajuntaments en la gestió i protecció del patrimoni, amb recursos adequats i una millor definició de les competències per evitar la duplicació d'esforços.
- Es considera essencial apropar el patrimoni a la ciutadania, incloent projectes educatius a escoles, perquè la societat valori i protegeixi el patrimoni com a part de la seva identitat cultural.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es considera imprescindible garantir la conservació a llarg termini del patrimoni paleontològic, que requereix espais adequats d'emmagatzematge. Es proposa aprofitar intervencions com les d'infraestructures per a obtenir restes valuoses i fer servir la digitalització com una eina de conservació en casos d'emergència climàtica.
- Caldria crear un inventari específic per als elements arqueològics i paleontològics afectats pel canvi climàtic, especialment en zones litorals. A més, es proposa incloure l'obligatorietat de plans de contingència per a la protecció del patrimoni davant fenòmens climàtics extrems.
- La digitalització es considera clau per a millorar l'accessibilitat i la conservació del patrimoni. Tanmateix, es demana una gestió adequada del material digitalitzat, assegurant que es mantingui accessible per a professionals i ciutadans, i que s'adopti com a política prioritària per a evitar pèrdues futures.
- Es proposa un sistema sancionador més dissuasiu, amb penalitats més clares i contundents segons la gravetat de la infracció. Es considera important que aquest règim sancionador sigui aplicable també a les administracions públiques quan no compleixin la normativa patrimonial.
- Se subratlla la importància de donar a conèixer el patrimoni per fomentar-ne l'apreciació social, aconseguint que la ciutadania el valori i protegeixi. Es proposa facilitar l'accés a la informació patrimonial des d'edats joves, amb projectes educatius dirigits a escoles i la difusió associada a cada intervenció.
- Es demana un sistema de protecció clar, transparent i realista, amb una definició precisa dels tipus de béns patrimonials i les seves responsabilitats. Es proposa una millor coordinació entre administracions, evitant que les competències coincideixin, i que es potenciï el paper dels ajuntaments i cossos de vigilància en la protecció del patrimoni.
- Es considera que els recursos per a la gestió i conservació del patrimoni són insuficients. Es demana ampliar el personal dedicat, facilitar els tràmits administratius i fer més accessibles els projectes d'accessibilitat universal per a garantir un patrimoni més inclusiu.

- Es destaca la importància de treballar en la conservació preventiva i establir protocols que incloguin estudis específics en tota intervenció per assegurar la protecció dels béns. També es recomana millorar la regulació i vigilància per evitar l'ús inadequat de detectors de metalls i altres pràctiques que perjudiquin el patrimoni.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat sectorial sobre patrimoni documental i patrimoni bibliogràfic

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveu la celebració de 6 sessions de debat territorials, presencials, i 6 sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la sessió de debat sectorial sobre patrimoni documental i patrimoni bibliogràfic.

Data, horari i ubicació

19 de novembre de 2024 de 10 h a 12 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00 h a 10.15 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

10.15 h a 10.20 h: Context del procés participatiu

10.20 h a 11.15 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

11.15 h a 11.55 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

11.55 h a 12.00 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 35 persones a la trobada, de les quals 20 eren dones (57%), i 15 eren homes (43%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- La definició del *patrimoni cultural* podria vincular-se al concepte de *llegat*.
- S'identifica com a clau la definició dels criteris que donen la consideració de patrimoni a un element.
- El reconeixement del patrimoni cultural com a un dret social permetria garantir-ne la protecció i l'accessibilitat.
- La protecció del patrimoni digital i la digitalització del patrimoni són elements que caldria incorporar a la nova Llei.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es debat entorn de la vinculació del concepte de *llegat* a la definició del patrimoni cultural.
 - o Es comenta que és diferent la representació del que és la societat catalana actual del que s'identifica com a llegat, que té una forma més àmplia.
 - o Es proposa que, per definir el patrimoni, es pensi en el llegat que es vol deixar al futur. Es pregunta fins a quin punt les administracions públiques poden tenir un rol en influir en la creació del patrimoni amb visió de futur o bé si és la societat qui anirà preservant allò que es pugui. És a dir, es planteja quin nivell de proactivitat es vol tenir en generar polítiques, estructures organitzatives i tècniques de conservació per a poder garantir la conservació del patrimoni.
 - o Es comenta que el concepte de *llegat* i el *d'herència* són diferents, però que tanmateix aborden la motxilla cultural d'una societat i d'un territori. El país ha canviat i el seu patrimoni és fruit del context.
- Es planteja sobre com es pot acollir i incorporar el patrimoni, representacions o elements documentals de diverses comunitats que viuen a Catalunya. Es planteja el dubte de si la definició hauria d'incloure conceptes com *identitat* i *memòria* de la societat catalana.
- Es proposa que per a la definició es tingui en compte la definició de la UNESCO, i que s'estableixi una definició que entengui la cultura com a canviant i que, així, es pugui actualitzar.

- Es comenta la necessitat que el nou articulat contempli les noves concepcions del patrimoni, com per exemple, els elements documentals digitals privats.
- Es parla de la necessitat que el nou text reconegui i posi en valor el rol dels arxius.
- Es planteja quins haurien de ser els criteris per a considerar que un element té un valor patrimonial.
 - o Es considera que el temps no hauria de ser un criteri únic per a considerar que un element té valor patrimonial. La restricció del temps a vegades pot ajudar però també pot resultar negativa en alguns casos. Tanmateix, es comenta que no posar límits pot també generar problemes de gestió.
 - o Es considera que caldria tenir en compte criteris de tipus qualitatiu.
 - o En termes de patrimoni documental i patrimoni bibliogràfic, molts documents tenen un valor per la seva vinculació a un moment editorial, per exemple, i es debat si ha d'anar vinculat a la dimensió temporal, on es marca la línia actual entorn dels cent anys. En els documents sonors també hi ha unes dates establertes. Hi ha elements que valdria la pena revisar com per exemple el fet que, en els documents sonors, es considera patrimoni tot allò que es rep en dipòsit legal, però es considera històric el que és anterior a la realització d'aquest dipòsit.
 - o Es planteja que es podria explorar si les noves tecnologies podrien ajudar a sistematitzar o ordenar la identificació dels béns que haurien de ser patrimoni des del seu naixement o sorgiment.
- Es parla de la necessitat que la definició del patrimoni cultural li doni la consideració de dret social, garantint-ne la conservació i l'accessibilitat. La consideració de dret hauria de permetre abordar problemàtiques actuals com l'accessibilitat als arxius, que actualment, en alguns casos, és molt restrictiva.
- Es remarca la necessitat que la definició de *patrimoni* sigui prou precisa per a garantir la seva aplicabilitat. Així, no cal confondre les definicions de tipus antropològic, mediàtic o filosòfic, de les definicions de tipus legal.
- D'altra banda, s'apunta que la definició hauria de ser suficientment flexible per adaptar-se al pas del temps, però mantenint l'essència perdurable del patrimoni.
- Es comparteix la preocupació entorn de la protecció del patrimoni de les persones escriptores. Es tracta d'un àmbit específic en l'espectre documental que potser requerria especificacions per a la seva conservació.
- Sobre el patrimoni digital i la digitalització de patrimoni:
 - o Es planteja el dubte de si la nova Llei hauria d'incloure el patrimoni digital, o si hauria de ser inclòs a la Llei d'arxius.
 - o Es comenta la necessitat de comptar amb un repositori digital comú de la Generalitat per tal d'assegurar la conservació i protecció del patrimoni digital.
 - o Es parla que seria interessant digitalitzar les peces patrimonials privades, promovent la creació de col·leccions privades digitals.
 - o Es comenta que caldria sistematitzar els processos de digitalització per tal de tenir molt clar quins béns patrimonials es digitalitzen, i per què.
- Es comenta que caldria que la nova Llei recollís la importància d'identificar correctament el patrimoni bibliogràfic per tal de poder preservar-lo adequadament.

- Es destaca que el patrimoni bibliogràfic sovint es vincula a allò publicat i distribuït massivament, però aquesta perspectiva es considera restrictiva. Es proposa una visió més àmplia que inclogui tota la producció documental de valor intrínsec generada a Catalunya.
- Es proposa definir el patrimoni bibliogràfic i documental com aquella producció escrita, sonora o audiovisual generada a Catalunya, o relacionada amb l'interès cultural del territori. Inclou codificacions diverses, com ara la llengua, la música o el braille.
- Es consideren béns materials i immaterials essencials aquells que són fonamentals per comprendre l'herència històrica, cultural i artística de Catalunya, i que cal preservar i transmetre a les generacions futures.
- Es considera que els arxius són serveis públics essencials en la conservació del patrimoni i la memòria del país, la gestió documental i la garantia dels drets d'accés a la informació i transparència. Es defensa que l'accés als arxius és un dret fonamental.
- Es destaca que el patrimoni documental digital privat té un impacte significatiu en la societat actual, i s'hauria d'incloure dins del concepte de patrimoni documental.
- Es remarca que el patrimoni documental català és diversificat territorialment, representatiu d'èpoques històriques i expressions culturals, i té un valor excepcional. Es defensa la necessitat de millorar-ne la governança i atendre àmbits específics, com l'activitat política i les empreses públiques.
- Es posa en relleu que la promoció del patrimoni immaterial ha d'incloure llenguatges artístics propis, tradicions i formes d'expressió vinculades a la cultura catalana.
- Es considera que el patrimoni bibliogràfic català ha de recollir tot el que es publica a Catalunya, sobre Catalunya o en llengua catalana, independentment de la ubicació geogràfica.
- Es destaca la necessitat de reflexionar sobre la creació de continguts culturals generats per la intel·ligència artificial i el seu impacte en la societat.
- Se subratlla que el patrimoni digital arxivístic inclou totes les dades generades electrònicament per persones físiques o jurídiques, i es considera un recurs essencial per a la memòria i el desenvolupament de la societat catalana.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Els perfils professionals que treballen en l'àmbit del patrimoni actualment requereixen una formació que incorpori la digitalització.
- La gestió del patrimoni requereix perfils professionalitzats diferenciats.
- Existeix la preocupació d'elaborar diferents instruments de salvaguarda i emergència per a la protecció del patrimoni en relació amb l'emergència climàtica.
- El patrimoni privat requereix incentius específics per a la seva conservació.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja la necessitat que els perfils professionals que es defineixen per a la gestió i protecció del patrimoni tinguin competències digitals per a poder respondre les necessitats actuals del sector.
- Es comparteix la necessitat d'entorns organitzatius amb més especialització i complexitat per a poder realitzar una correcta gestió i protecció del patrimoni. Això pot implicar la necessitat de centres més ben dotats tècnicament en termes de capacitat de recursos i tecnològicament, així com un personal amb especialització directa en la gestió del patrimoni.
- Es comparteix la inquietud d'elaboració de diferents plans de salvaguarda: plans de protecció del patrimoni que abordin reptes actuals com ara l'emergència climàtica. El nou articulat podria preveure la realització d'aquests plans així com identificar qui seria l'organisme responsable d'elaborar-los així com les responsabilitats d'execució.
- Es debat entorn de la necessitat d'impulsar polítiques actives de prevenció específiques per al patrimoni privat. Les institucions no arriben a assumir tot el que actualment es troba en l'àmbit privat, per això és necessari que les persones actualment responsables tinguin incentius per a aquesta protecció, per assegurar que aquest patrimoni no acabi en magatzems sense cura o contenidors.
- Es proposa que la regulació del patrocini o el mecenatge podrien ser mecanismes a articular per facilitar la gestió, conservació i protecció del patrimoni, especialment el de titularitat privada.
- Es comparteix que, el fet que les persones que donen un fons tinguin beneficis fiscals, genera dificultats als arxius, ja que no els poden absorbir. Es podrien articular incentius perquè aquests fons documentals es conservin però allà on s'han generat.
- Es proposa l'articulació de mecanismes que permetin la protecció de fons documentals d'empreses que es trobin en un procediment judicial. No queda clar si hi ha procediments actualment establerts que garanteixin la cura i protecció d'aquests fons.
- Es planteja que es podria fer una anàlisi sobre el funcionament dels instruments de protecció del patrimoni (BCIN i BCIL) per a poder introduir-hi correccions i modificacions que permetin una millor articulació d'aquests mecanismes per a garantir la protecció del patrimoni.
- Es proposa la promoció d'espais de coordinació en la gestió i protecció del patrimoni que s'apropin a la dimensió territorial. Així, es referencia com un model a analitzar el del Consorci d'Administració Oberta de Catalunya. Es planteja que aquest model podria permetre donar serveis de millor qualitat.
- Es proposa el reconeixement del paper de les associacions i entitats i la seva feina pel que fa a la detecció i preservació de fons documentals, així com al seva rellevància per les comunitats. Es proposa que la nova Llei les incorpori i els reconegui algunes competències (per exemple, pel que fa a la gestió d'arxius).
- En el cas concret del patrimoni musical, es planteja la necessitat de coordinació amb diferents agents que no solen estar molt vinculats al sector patrimonial però que conserven el patrimoni musical: musicòlegs, editorials, intèrprets, sales, registradores... Cal un pla per coordinar-se estratègicament amb aquests actors.
 - o Entre aquests agents, també cal tenir en compte les persones que creen i són autores dels béns patrimonials.
- Es proposa establir un marc de contacte entre els agents implicats i definir un calendari de seguiment per garantir una aplicació efectiva de les polítiques patrimonials.
- Es considera fonamental definir clarament les competències i funcions dels agents implicats. Es destaca que no poden tenir les mateixes competències els responsables de la protecció

- que els encarregats de la investigació. Cal establir rols específics per a cada agent, ja sigui de caràcter públic o privat.
- Es recomana delimitar l'àrea d'actuació de cada institució, tant a nivell geogràfic com tècnic, per evitar solapaments i garantir una cobertura integral del territori.
 - Es proposa incloure competències específiques per identificar i gestionar noves formes de patrimoni cultural que puguin sorgir, assegurant que quedin recollides a la Llei.
 - Es destaca la necessitat d'una visió de futur, amb polítiques actives de prevenció i conservació del patrimoni. Es considera essencial donar visibilitat als arxius públics i eclesiàstics, atesa la rellevància històrica dels documents que custodien.
 - Se suggereix establir una potestat sancionadora efectiva, amb normatives clares que facilitin la digitalització dels fons patrimonials i garanteixin l'accés obert i protegit als recursos digitals.
 - Es recomana que les competències en patrimoni bibliogràfic incloguin la gestió i distribució del pressupost per a la selecció i adquisició de col·leccions, amb un èmfasi especial en la preservació, conservació i accessibilitat del patrimoni cultural català.
 - Es proposa crear grups de treball, permanents o temporals, encarregats de reflexionar sobre la protecció i inclusió de noves formes de patrimoni. Aquests grups haurien de coordinar-se amb un organisme central amb capacitat de decisió.
 - Es considera necessària una estratègia proactiva per al país, impulsada per la Direcció General del govern, que integri la resta d'administracions, especialment a escala territorial. Es suggereix la creació de comissions permanents per assegurar la implementació de la nova Llei.
 - Es proposa que la nova Llei garanteixi la preservació a llarg termini i l'accessibilitat de les col·leccions digitals de biblioteques, museus i arxius públics.
 - Es destaca que els agents implicats inclouen totes les institucions que custodien patrimoni cultural català, ja siguin museus, biblioteques o arxius, de titularitat pública o privada. Es considera imprescindible que aquestes institucions treballin coordinadament per assolir l'objectiu comú de preservar i facilitar l'accés al patrimoni cultural català.
 - Es proposa reforçar la col·laboració entre ajuntaments, Generalitat i Govern central per garantir que les polítiques de protecció del patrimoni siguin coherents i eficaces a tot el territori.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- L'emergència climàtica és un repte que el nou articulats haurà d'abordar en múltiples dimensions i implicacions.
- Cal assegurar que el règim sancionador actual s'implementa, i complementar-lo amb incentius econòmics per les persones propietàries de béns patrimonials.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comenta la necessitat d'abordar en el nou text reptes com ara la intel·ligència artificial, la transversalitat de gènere o l'emergència climàtica.
- Es parla de la necessitat de preparar els edificis que serveixen com a espais de gestió, conservació i protecció del patrimoni per a afrontar l'emergència climàtica.

- Es planteja la realització d'una auditoria sobre l'estat del patrimoni cultural a Catalunya en termes d'emergència climàtica, per així poder identificar les necessitats d'adaptació i poder preparar plans d'emergència.
- Es comparteix la preocupació entorn de la despesa energètica dels dipòsits.
- Es proposa que, a banda del règim sancionador, es prevegin també incentius econòmics per les persones particulars propietàries de patrimoni que gestionen correctament el patrimoni.
- Es proposa implementar accions centrades en l'eficiència energètica en la gestió patrimonial, així com unificar criteris i coordinar esforços en matèria de digitalització.
- Es destaca la importància de considerar l'emergència climàtica en la preservació del patrimoni, tant pel que fa a la transformació digital (reducció de l'ús de paper) com per a la protecció dels edificis patrimonials i la documentació davant de canvis ambientals.
- Es considera necessari preveure la viabilitat econòmica de les disposicions de la nova Llei per garantir-ne l'aplicabilitat.
- Es proposa desenvolupar noves formes de prevenció i polítiques actives de protecció, incloent-hi la construcció d'equipaments adequats i la realització de prediccions de futur per afrontar reptes emergents.
- Es posa èmfasi en la importància del canvi climàtic i l'impacte de la transformació digital en la difusió i visibilització del patrimoni digital.
- Es suggereix incloure el patrimoni creat per intel·ligència artificial (IA) dins de les noves definicions de patrimoni cultural.
- Es proposa crear infraestructures digitals, com ara plataformes obertes, per facilitar l'accés a col·leccions digitalitzades.
- Es recomana tenir en compte el canvi climàtic en les polítiques de preservació i conservació del patrimoni cultural català, apostant també per la digitalització dels fons bibliogràfics.
- Es considera necessari conèixer i actualitzar els criteris que defineixen els béns culturals d'interès nacional (BCIN) i altres categories de protecció.
- Es destaca la necessitat d'establir un règim sancionador clar i aplicar-lo de manera efectiva, dotant-lo de mitjans materials i humans suficients per garantir-ne la implementació.
- Es proposa endurir el règim sancionador i fer-lo general, independentment de la condició de cada element patrimonial.
- Es posa en relleu la necessitat de garantir la sostenibilitat de les mesures de conservació actuals, especialment en un context d'augment sostingut de les temperatures.
- Es recomana millorar els mecanismes de control i sanció en la protecció del patrimoni cultural mitjançant noves tecnologies de vigilància i la creació d'un sistema de denúncies ciutadanes.
- Es proposa facilitar l'accés als registres de classificació de béns protegits, garantint alhora la protecció de les dades personals.
- Es considera necessari definir una política clara d'adquisicions per als principals equipaments culturals, dotant-los de més recursos per a la difusió del patrimoni.
- Es destaca la importància de fomentar l'accessibilitat i visibilització del patrimoni cultural per a tota la ciutadania, ressaltant que es tracta d'un bé públic de gran valor social.
- Es recomana millorar la coordinació entre experts, incloent-hi especialistes tecnològics, per garantir una gestió patrimonial més eficaç.
- Se suggereix condicionar l'atorgament de subvencions a la difusió activa del patrimoni cultural.

- Es proposa incrementar la dotació de recursos i experts per valorar prospeccions i adquisicions de noves formes de patrimoni.
- Es planteja desenvolupar una estratègia nacional per identificar i recuperar béns patrimonials perduts o deslocalitzats.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat sectorial sobre museus i patrimoni mòble

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la sessió de debat sectorial sobre museus i patrimoni mòble.

Data, horari i ubicació

21 de novembre de 2024 de 10 h a 12 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00 h a 10.15 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

10.15 h a 10.20 h: Context del procés participatiu

10.20 h a 11.15 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

11.15 h a 11.55 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

11.55 h a 12.00 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 9 persones a la trobada, de les quals 6 eren dones (66%), i 3 eren homes (33%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de patrimoni i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Es destaca la importància de no vincular el patrimoni exclusivament a criteris temporals rígids, sinó a valors culturals, socials i emocionals, especialment en un context de constant canvi. Es considera que el patrimoni contemporani, incloent-hi elements de recent creació amb valor social o memorial, hauria d'integrar-se dins la legislació patrimonial de manera diferenciada, respectant altres processos com els etnològics o industrials.
- Caldria que la nova Llei revisi les figures de classificació i protecció de béns culturals, tant mobles com immobles, per garantir que siguin aplicables a tot tipus de patrimoni. La Llei hauria de ser flexible i clara, amb criteris amplis però interpretables, per evitar buits legals. A més, es considera essencial harmonitzar la llei de patrimoni amb altres normatives com les de paisatge i museus, establint criteris específics per a la protecció de béns immobles i mobles.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es comenta que el patrimoni no hauria de vincular-se a terminis temporals estrictes, sinó a valors culturals, emocionals i socials, especialment en una societat en constant canvi. Es considera necessari reconèixer el patrimoni contemporani, que inclou elements de recent creació amb valor memorial o social, dins la legislació, diferenciant-lo d'altres processos patrimonials com l'etnològic o l'industrial.
- Es proposa revisar les figures de classificació i protecció de tots els béns culturals, tant mobles com immobles, per garantir que qualsevol figura de protecció sigui aplicable a qualsevol tipus de patrimoni. La Llei hauria de ser clara i flexible, amb criteris amplis però interpretables, per evitar buits legals i problemes de gestió. Es recomana aprofitar criteris existents en museus i altres organismes per extrapolar-los a la normativa patrimonial.
- Es destaca la importància de protegir tant els béns immobles com els elements interns, tenint en compte la unitat de procedència i el valor patrimonial conjunt. Es considera necessari abordar la gestió integral del patrimoni industrial, protegint no només l'edifici, sinó també tot allò que en forma part. Es detecta que la compartimentació actual dificulta aquesta visió global.
- S'indica la necessitat d'harmonitzar la llei de patrimoni amb altres normatives, com la de paisatge i la de museus. Es remarca que el paisatge cultural, resultat de l'acció humana, ha de diferenciar-se clarament de la protecció ambiental. També es proposa definir els òrgans

consultius i establir criteris específics per als béns immobles i mobles, assegurant-ne una aplicació coherent.

- Es considera imprescindible incloure noves categories de patrimoni cultural, com el patrimoni contemporani i el patrimoni industrial, i garantir la protecció del patrimoni documental. Es recomana definir clarament les competències dels diferents agents implicats i harmonitzar la legislació amb les definicions internacionals, com les proposades per l'ICOM.
- Es destaca el paper fonamental dels museus en la conservació, recerca, difusió i educació del patrimoni cultural. Es proposa reforçar la funció dels museus com a espais de reflexió social, amb un paper actiu en la promoció del patrimoni industrial com a clau per entendre la societat catalana actual i la seva contribució a la identitat col·lectiva.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es proposa que la protecció del patrimoni cultural sigui vista com un dret fonamental de les persones, essencial per al benestar de la societat. Es proposa un clima d'intercooperació administrativa, transferint certes funcions de la Generalitat als ajuntaments, per agilitzar processos i aprofitar millor els recursos municipals, que tenen una capacitat superior en molts casos.
- Es destaca la necessitat de millorar la formació dels professionals del patrimoni, adaptant els currículums a les necessitats reals del sector i establint protocols clars per garantir la qualitat tècnica. A més, es proposa una major coordinació entre els agents implicats, creant espais de diàleg i revisant els sistemes de comissions per evitar l'ancoratge institucional i permetre que els agents locals assumeixin més responsabilitats.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es destaca la necessitat de vincular la protecció del patrimoni cultural amb els drets fonamentals de les persones, ressaltant el seu valor essencial per a la societat. Es proposa impulsar un clima d'intercooperació administrativa, transferint certes funcions de la Generalitat als ajuntaments per agilitzar els processos i optimitzar els recursos, ja que la suma de les capacitats municipals supera la de l'administració central.
- Es considera important definir de manera clara els rols i funcions dels diferents agents implicats, preferiblement dins la mateixa llei, en lloc de relegar-ho a reglaments posteriors. Això inclou reconèixer i regular la figura del conservador-restaurador, establint les seves competències i responsabilitats, i assegurant que les intervencions sobre béns culturals siguin realitzades per professionals qualificats amb formació específica en conservació-restauració.
- Es proposa millorar la formació en patrimoni i museologia, ja que els currículums actuals no s'ajusten a les necessitats reals. Cal garantir la capacitat i idoneïtat dels professionals que treballen a les institucions patrimonials i fomentar-ne la formació contínua. Es considera necessari establir protocols clars en àmbits com la documentació i la conservació per assegurar la qualitat i coherència del treball tècnic.
- Es remarca la importància de coordinar-se de manera conjunta, superant l'individualisme actual i compartint problemàtiques i solucions. Es proposa crear espais de diàleg actualitzats entre els agents implicats, revisant els sistemes de designació de les comissions per evitar

l'ancoratge institucional. També es planteja que els agents locals tinguin competències legals per assumir funcions fins ara reservades a la Generalitat, sempre que comptin amb la capacitat tècnica necessària i es coordinin amb l'administració superior.

- Es destaca la necessitat d'alleugerir la càrrega burocràtica per als professionals del sector i avançar cap a la definició d'òrgans gestors amb independència i poder de decisió sobre la protecció i conservació del patrimoni cultural català.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Es proposa establir plans de contingència amb estratègies clares per protegir els béns culturals davant fenòmens extrems com inundacions o variacions de temperatura. Així mateix, es destaca la necessitat de més inversions en protecció i formació tècnica per afrontar aquests reptes.
- Se subratlla la importància de planificar adequadament els repositoris digitals, amb dotació de recursos i formació del personal. A més, es proposa una millor coordinació amb altres departaments per afrontar els costos elevats i l'impacte mediambiental de la digitalització, establint mecanismes de control i inspecció per garantir-ne l'eficàcia.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es manifesta una preocupació significativa per l'impacte del canvi climàtic sobre el patrimoni cultural. Es proposa establir plans de contingència que incloguin estratègies clares per protegir els béns culturals i garantir la seguretat dels visitants davant fenòmens extrems com inundacions i variacions de temperatura. Es ressalta la necessitat d'inversions en protecció i formació tècnica per afrontar aquestes situacions.
- Pel que fa a la digitalització, se subratlla la importància de planificar adequadament els repositoris digitals, incloent-hi la dotació de recursos i la formació del personal. Es reconeix que cada institució hauria de fer-se càrrec del seu servidor, però això comporta costos elevats i impacte mediambiental, la qual cosa obliga a replantejar prioritats. Es destaca la necessitat de coordinar-se amb altres departaments i establir mecanismes de control i inspecció.
- Es proposa reforçar els instruments de protecció i el règim sancionador per garantir el compliment de les normatives patrimonials. Es planteja la possibilitat d'inhabilitar responsables de projectes o conservadors-restauradors en cas d'incompliments greus, així com de registrar i difondre informació sobre sancions aplicades per augmentar la consciència sobre l'impacte de les accions negligents.
- Pel que fa a la dinamització i socialització del patrimoni, es considera essencial integrar aquest contingut en el currículum educatiu, fet que requerirà la col·laboració amb el Departament d'Ensenyament. Es ressalta la necessitat de coordinar-se amb altres departaments de la Generalitat per garantir una protecció i difusió més efectiva del patrimoni cultural.
- Es posa èmfasi en la protecció del patrimoni industrial, sovint infravalorat, i es reivindica la necessitat de dotar-lo de recursos humans i materials adequats. Es planteja com un repte la

conservació d'elements efímers o tecnològics, com els béns industrials, qüestionant si conservar només l'objecte físic té sentit si no està en funcionament.

- Es destaca la importància de desenvolupar noves formes de difusió i transmissió del coneixement mitjançant estratègies digitals i reconstruccions històriques. També es proposa la creació de fons nacionals unificats en diferents matèries, amb l'objectiu d'assegurar una protecció integral del patrimoni cultural. Finalment, es remarca la necessitat de reforçar la coordinació amb agents externs i cossos de seguretat per garantir una protecció efectiva.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat sectorial sobre conservació i restauració en el patrimoni

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la Llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la sessió de debat sectorial sobre conservació i restauració en el patrimoni.

Data, horari i ubicació

26 de novembre de 2024 de 10 h a 12 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00 h a 10.15 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

10.15 h a 10.20 h: Context del procés participatiu

10.20 h a 11.15 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

11.15 h a 11.55 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

11.55 h a 12.00 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 12 persones a la trobada, de les quals 10 eren dones (83%), i 2 eren homes (17%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn de la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn de les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Es proposa que el patrimoni cultural s'entengui com allò creat o vinculat a la influència cultural catalana, amb una rellevància especial per a la conservació-restauració vinculada al territori. A més, es considera important que la definició de *patrimoni* inclogui també els Països Catalans, ampliant així la seva visió.
- Es destaca la necessitat de protegir tant el patrimoni immaterial com el material per garantir-ne una conservació i restauració efectiva. Aquesta protecció hauria de ser més clara, amb criteris definits per evitar dificultats en la identificació i protecció dels béns culturals.
- Es proposa que la visió del patrimoni s'ampliï per incorporar noves perspectives culturals, incloent-hi elements patrimonials de cultures que cohabituen a Catalunya, reflectint així la diversitat cultural present al territori.
- Es proposa que la nova Llei de patrimoni reguli de manera més exhaustiva la conservació i restauració del patrimoni, incloent-hi activitats com l'examen, la documentació, i la cura preventiva dels béns. Es destaca la importància que aquestes tasques siguin realitzades per professionals amb titulació reglada.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja que el patrimoni cultural és allò creat o vinculat a la influència cultural catalana. Es planteja la importància de la vinculació de les tasques de conservació-restauració al territori, per poder copsar també certes implicacions.
- Es comparteix que si la concepció es defineix com a patrimoni del territori català també hauria d'incorporar els països catalans.
- Es planteja la necessitat de contemplar el patrimoni tant immaterial com material, per així poder fer una protecció real del patrimoni i poder-ne garantir la conservació i restauració.
- Es comenta que sovint la definició del patrimoni és molt àmplia i, tot i ser necessari que sigui així, també pot implicar dificultats en la identificació del patrimoni i, per tant, en la aplicació del sistema de protecció. En la definició, la menció del component identitari també ajuda a limitar.

- Es destaca la importància d'entendre el patrimoni com una dimensió social i identitària, ja que contribueix a millorar la qualitat de vida i la salut de la comunitat, així com a interpellar la societat i les seves idees. A més, la nova Llei hauria de garantir que el patrimoni promogui l'acceptació de la diversitat.
- Es parla dels criteris per a la identificació del patrimoni i del paper del temps com a un d'aquests criteris. Considerar el temps com a un criteri clau pot ser conflictiu o complicat perquè aleshores seria molt difícil identificar quins elements considerar patrimoni i quins no. És necessària la definició d'uns criteris de selecció. Es planteja que caldria definir millor quins són els valors que han de reunir els béns que calgui protegir. Es pot aprofitar l'experiència i la pràctica.
 - o Per exemple, es podria plantejar en els BCIL incorporar els béns mobles. O en l'àmbit dels BCIN, no té sentit la divisió entre mobles i immobles.
- Es parla de la importància i necessitat de fer més fàcil, clara i accessible la catalogació. Cal que en algun punt es faci una tria de què cal que es consideri patrimoni, i articular com s'hauria de fer la catalogació. Hi ha molts inventaris començats però no es troben actualitzats o acabats, sovint falten dades.
- Es planteja quin hauria de ser el paper de les persones artistes vives en la conservació de les seves obres. En l'àmbit internacional, quan les obres ingressen a museus, es considera que pertanyen al museu i els criteris d'intervenció pertanyen al museu. En canvi, en el nostre país, l'artista manté la propietat i pot incidir en la forma que se'n fa la protecció.
- Es planteja que en el moment de catalogació i declaració d'un bé immoble, caldria que es faci una declaració que identifiqui i reculli tots els elements mobles que també s'hi vinculen. Cal així anar més enllà del punt de vista arquitectònic i poder abordar l'àmbit etnològic, arqueològic, etc. Els informes han de ser fets d'una forma interdisciplinària.
- Es comenta la importància que la visió del patrimoni pugui incorporar noves visions culturals i elements patrimonials de cultures que es troben a Catalunya.
- Es proposa també que la conservació i restauració del patrimoni, tant material com immaterial, sigui regulada per la nova Llei de manera més exhaustiva per assegurar la seva integritat i preservació. Aquesta disciplina inclouria activitats com l'examen, la documentació, el tractament i la cura preventiva dels béns culturals, amb l'objectiu de protegir-los de la degradació i garantir la seva disponibilitat per a futures generacions. Es destaca que els professionals amb titulació reglada en conservació-restauració haurien de ser els encarregats de dur a terme aquesta tasca.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es proposa que el conservador-restaurador sigui una figura explícitament reconeguda en la nova normativa per garantir una aplicació correcta del seu rol en els projectes de conservació-restauració.
- Es reclama que el conservador-restaurador estigui present en diversos equipaments culturals i territorials per abordar adequadament les tasques de conservació.

- Es planteja la necessitat de treballar en col·laboració amb altres professionals per garantir la incorporació de la visió del conservador-restaurador en els projectes, però sense sobrecarregar-lo de responsabilitats.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es parla de la necessitat que el conservador-restaurador sigui una figura reconeguda de manera explícita en la regulació de la nova normativa, donant-li un paper equiparat al d'altres professionals, per a poder garantir la correcta aplicació del seu rol i perspectiva.
- Es reclama que es reculli la figura del conservador-restaurador de forma estructurada per part de l'administració i que es garanteixi la seva presència en diversos equipaments culturals i que es garanteixi la presència al territori. Actualment no hi ha un equip que permeti arribar a abordar aquestes tasques tant en el mateix centre com en el territori.
- Es comenta la necessitat que la llei contempli les funcions del conservador-restaurador, així com que reconegui que aquest professional ha de poder liderar els projectes de conservació-restauració.
- Es parla de la necessitat de la formació i preparació d'aquest tipus de professionals, i es fa referència a la regulació de les illes Canàries com a exemple.
- Es comenta la necessitat de què el rol de conservador-restaurador també treballi en intercooperació amb altres perfils professionals des de la interdisciplinarietat per a poder assegurar la incorporació de la seva visió però que no recaigui tota aquesta responsabilitat i tasques només en aquest perfil.
- Es planteja la necessitat de definir protocols i plans de salvaguarda per a la conservació-restauració compartits pel sector i compartits a nivell de país.
- Es planteja la necessitat de potenciar la difusió i divulgació del patrimoni, amb la idea de també realitzar una conservació preventiva, mitjançant la generació d'aquesta consciència col·lectiva de la importància de la protecció del patrimoni.
- Es comparteix la necessitat que el conservador-restaurador sigui el garant dels coneixements i expertesa de persones especialistes que pugui escaure en el cas d'alguns oficis i coneixements específics d'algunes tipologies de patrimoni.
- A la vegada, es planteja que la protecció d'aquests oficis es podrien considerar patrimoni immaterial.
- Es parla de la necessitat d'articular formes en què els ajuntaments puguin establir nous mecanismes per a la protecció de patrimoni que atenguin a les especificitats de situacions o elements de què disposin.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Es planteja la necessitat de plans obligatoris de protecció i salvaguarda del patrimoni, atenent els riscos emergents i l'emergència climàtica. La digitalització es destaca com una eina clau per a la protecció i difusió del patrimoni.
- Es considera fonamental millorar la visibilitat de la tasca dels conservadors-restauradors, dotant aquesta figura de més recursos humans i econòmics i destacant la seva contribució a la conservació del patrimoni.

- Es proposa revisar el sistema de catalogació, especialment la documentació digital vinculada al patrimoni, per garantir la preservació a llarg termini i facilitar-ne la consulta.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es planteja la importància dels plans de protecció, salvaguarda i contingència del patrimoni, atenent els riscos de situacions sobrevingudes així com als efectes de l'emergència climàtica. La normativa podria reclamar-ne l'obligatorietat o necessitat. Es destaca la importància de la digitalització com a eina fonamental per a la protecció i difusió del patrimoni.
- Es parla de les noves necessitats i adaptacions en relació amb les energies renovables i la sostenibilitat, que s'estan aplicant ja actualment. Es planteja de quina forma pot afectar els edificis de nova planta així com als nous edificis de protecció i conservació, avançant cap a edificis més autosuficients en la climatització o eficiència energètica. Hi ha hagut diverses experiències a Catalunya que es podrien compartir i divulgar.
- Es planteja la necessitat d'identificar mesures que permetin l'avanç cap a aquesta eficiència energètica en diferents tipus de museus o edificacions que tenen recursos diferents (els museus de Catalunya tenen diferents dimensions i recursos, per exemple).
- Es parla de la necessitat d'una revisió del sistema sancionador, però que caldria que anés acompanyada de tota una tasca de conscienciació i estima pel patrimoni.
- Es comenta el repte de la difusió i visibilitat del patrimoni. Un dels aspectes en què es podria reforçar seria en l'àmbit educatiu, en totes les franges d'edat i dimensions educatives.
- Es considera necessari millorar la difusió i la divulgació de la feina dels conservadors-restauradors, fent més visible la seva tasca en la societat i valorant la seva contribució a la conservació del patrimoni. Això inclouria dotar aquesta figura de més recursos humans i econòmics, equiparant-la a altres professionals del sector com arquitectes o arqueòlegs, que actualment tenen un paper més central en les qüestions relacionades amb el patrimoni i l'administració.
- Es proposa revisar el sistema de catalogació, especialment pel que fa a la documentació digital vinculada al patrimoni, per garantir-ne la preservació a llarg termini i assegurar-ne una fàcil consulta.
- Es considera essencial que els conservadors-restauradors tinguin competències per abordar la conservació de materials perillosos (amiant, plom, mercuri, materials infecciosos, etc.) i que estiguin habilitats per inspeccionar els treballs de conservació i restauració. També s'assenyala la necessitat de crear una comissió de conservadors-restauradors per analitzar les possibles adquisicions de béns per part de la Generalitat, amb la participació activa dels conservadors-restauradors en aquest procés.
- Es proposa promoure la presència dels conservadors-restauradors en la direcció facultativa dels projectes de conservació i restauració i fomentar la publicació de materials sobre les tasques realitzades pels conservadors-restauradors al territori. Així es reforçaria el coneixement públic sobre la seva tasca i es contribuiria a la seva millor valorització i reconeixement.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

Document de resultats del debat sectorial sobre ús social i dinamització del patrimoni

Introducció

El Departament de Cultura posa en marxa un procés participatiu per a l'actualització i millora del règim de protecció i conservació del patrimoni cultural català amb els objectius següents:

- Informar la ciutadania d'aquesta iniciativa de regulació i ordenació del patrimoni cultural a Catalunya.
- Organitzar un diàleg social ampli i divers sobre la normativa en matèria de patrimoni cultural al llarg del territori català.
- Emprar els resultats del procés en la definició de la Llei i de les actuacions associades, traslladant la informació obtinguda als grups parlamentaris amb l'objectiu de contribuir en el debat polític entorn de l'avantprojecte de la Llei de patrimoni cultural.

La finalitat és conèixer l'opinió de la ciutadania en general, les entitats i els sectors professionals relacionats amb aquesta matèria sobre com es pot actualitzar i millorar el règim de protecció, conservació, acreixement, investigació, difusió i foment del patrimoni cultural català.

Aquest procés participatiu es va iniciar al mes d'octubre de 2024, i finalitzarà al desembre del mateix any. Es preveuen sis sessions de debat territorials, presencials, i sis sessions de debat sectorials, virtuals.

El present document recull els resultats relatius a la sessió de debat sectorial sobre ús social i dinamització del patrimoni.

Data, horari i ubicació

28 de novembre de 2024 de 10 h a 12 h de manera virtual a través de la plataforma Zoom.

Agenda de la sessió

10.00 h a 10.15 h: Benvinguda i reflexions per a una nova Llei del patrimoni cultural català

10.15 h a 10.20 h: Context del procés participatiu

10.20 h a 11.15 h: Dinàmica 1: debat entorn dels eixos 1 i 2

11.15 h a 11.55 h: Dinàmica 2: debat entorn de l'eix 3

11.55 h a 12.00 h: Conclusions, propers passos i tancament de la trobada

Persones participants

Van assistir un total de 13 persones a la trobada, de les quals 9 eren dones (69%), i 4 eren homes (31%).

Resultats de la sessió

Eix 1. Definició de *patrimoni* i Eix 2. Competències i coordinació

L'objectiu de la dinàmica era, a través d'un conjunt de preguntes plantejades, obrir el debat entre les persones participants per tal de recollir aportacions entorn a la definició de *patrimoni* que escauria que incorporés la futura Llei, així com la identificació d'elements clau a incorporar-hi en relació amb el marc competencial i la coordinació entre agents, amb la voluntat d'actualitzar el text i de resoldre'n les mancances i disfuncionalitats.

La dinàmica s'ha dividit en dues parts, 2-3 minuts de reflexió personal, i després el debat entorn a les preguntes per a la reflexió.

Resultat del debat:

Eix 1. Definició de *patrimoni*

Missatges clau:

- Es proposa una definició de *patrimoni cultural* que inclogui tant el valor material com immaterial, reconeixent-lo com un element que identifica i uneix les comunitats, amb un component social i comunitari destacat, a banda del seu valor econòmic. Aquesta definició també hauria de tenir en compte que certs béns patrimonials poden tenir un valor territorial diferent depenent del context i la regió.
- Es proposa que el patrimoni subterrani, sovint desapercebut, rebi més reconeixement, especialment en l'àmbit municipal. Aquest reconeixement podria afavorir la seva preservació i dinamització, tenint en compte els seus valors socials i la seva rellevància en la mitigació del canvi climàtic, com la gestió de l'aigua i la sequera.
- Es proposa que l'educació patrimonial sigui un element central de la nova Llei, superant els paradigmes de difusió establerts en lleis anteriors. Aquesta educació hauria de ser vista com una eina per a la transmissió de sabers i la creació de vincles entre les comunitats, amb una implicació activa de la ciutadania en la presa de decisions sobre el patrimoni.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa una definició del patrimoni cultural que inclogui tant el seu valor material com immaterial, reconeixent el patrimoni com un element que identifica i uneix les comunitats, amb un fort component social i comunitari, a banda de l'econòmic. Així mateix, caldria tenir en compte que certs béns patrimonials, com la pedra seca i els paisatges, poden tenir un valor territorial diferent segons el context i la regió.
- Es destaca la necessitat d'una visió àmplia del patrimoni, incloent-hi tant el material com l'immaterial, amb un reconeixement comunitari que faciliti la construcció d'identitats. Els béns culturals heretats del passat haurien de ser percebuts com a elements significatius en la configuració de la nostra identitat com a comunitat, amb un procés clar de reconeixement, significació i presa de decisions.
- Es considera fonamental que la nova Llei contempli la inclusió de béns patrimonials indissociables del seu valor immaterial, com el patrimoni literari i altres manifestacions

culturals vinculades a la llengua i el territori. La llengua catalana, com a element clau del patrimoni, hauria de ser considerada en aquest context, destacant els Països Catalans com a referència territorial.

- D'altra banda, es proposa que béns com el patrimoni subterrani, sovint desapercebut, rebin més reconeixement, especialment a nivell municipal. Aquest reconeixement podria afavorir la seva preservació i la seva dinamització, tenint en compte els seus valors socials i les possibles connexions amb nous usos relacionats amb la mitigació del canvi climàtic (per exemple, la gestió de l'aigua i la sequera).
- Es considera important una definició oberta i flexible del patrimoni que permeti incorporar futurs nous patrimonis. Aquesta flexibilitat hauria de contemplar el patrimoni cultural i natural, tangible i intangible, incloent-hi elements com el paisatge cultural, els arxius digitals i altres formes emergents de patrimoni que actualment no tenen un reconeixement clar.
- Pel que fa a l'educació patrimonial, es proposa que aquesta sigui un element fonamental de la nova llei, superant els paradigmes de la difusió establerts a l'antiga llei. L'educació patrimonial ha de ser vista com una eina per a la transmissió de sabers i el teixit de vincles entre les comunitats, en especial a través de la implicació activa i passiva de la ciutadania en la presa de decisions sobre el patrimoni, la realització d'activitats i la creació de ponts entre cultures.
- També és important que el patrimoni literari català, com a element fonamental de la identitat cultural, sigui reconegut tant en la seva dimensió material com immaterial. Així mateix, caldria afavorir la integració del patrimoni en els debats socials sobre conflictes i reconeixement del patrimoni, així com el paper d'aquests béns com a eina comunicadora i educadora.
- Es proposa la creació de serveis d'educació patrimonial, amb professionals formats en aquest àmbit, que garanteixin la transmissió del coneixement i l'acompanyament de les comunitats educatives en la realització de projectes educatius i activitats vinculades al patrimoni.

Eix 2. Competències i coordinació

Missatges clau:

- Es proposa establir un pla d'educació patrimonial que fomenti el pensament crític, el reconeixement i la presa de decisions sobre el patrimoni, amb la finalitat de promoure una participació activa de la ciutadania. Aquest pla hauria de millorar la comprensió del patrimoni a nivell social i individual, i incloure línies d'actuació clares per desenvolupar aquesta educació.
- Es proposa establir un marc clar per a la cooperació entre les administracions públiques i les entitats de recerca, amb l'objectiu que aquestes entitats tinguin un paper destacat en la definició de les mesures de protecció dels béns patrimonials, aprofitant el seu coneixement especialitzat per a la seva preservació.
- Es considera essencial crear noves figures professionals que actuïn com a connectors entre les comunitats i els professionals del patrimoni, promovent una visió més inclusiva i innovadora. També es destaca la necessitat d'establir xarxes i equips estables amb professionals de diversos àmbits per a la protecció, conservació, investigació, difusió i foment del patrimoni.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Es proposa la creació d'un pla d'educació patrimonial per fomentar el pensament crític, el reconeixement i la presa de decisions sobre el patrimoni. Aquest pla hauria de permetre una participació activa de tota la ciutadania, promovent una major democràcia i conscienciació ciutadana. És important que s'incloguin línies d'actuació clares per desenvolupar aquesta educació, amb l'objectiu de millorar la comprensió del patrimoni, tant socialment com individualment.
- El reconeixement professional de l'educació patrimonial es considera clau per establir vincles entre les comunitats i el patrimoni. Així, la nova Llei de patrimoni hauria d'ajudar a concretar els requisits i la formació necessària per a l'educació patrimonial, per tal que els professionals del sector puguin realitzar una tasca pedagògica eficient.
- També es destaca la necessitat de tenir en compte les entitats municipals, que tenen un gran coneixement tècnic i poden aportar molt a la protecció i promoció del patrimoni. Tot i això, actualment aquest coneixement no sempre es valora o es considera adequadament. A més, es detecta una mancança de coneixement tant a la ciutadania com als equips de l'administració, el que posa de manifest la necessitat d'un pla de formació que inclogui tant els professionals com el públic general.
- Pel que fa a la recerca i la investigació sobre el patrimoni, caldria establir un marc clar que permeti la cooperació entre les administracions públiques i les entitats de recerca. Aquestes entitats haurien de tenir un paper més destacat en la definició de les mesures de protecció, ja que coneixen els béns patrimonials i poden identificar les mesures més adients per a la seva preservació.
- Es proposa que la difusió del patrimoni no sigui vista com una fase final, sinó com a part d'un procés que inclou la protecció, la conservació, l'estudi i la valoració dels béns. Els equips responsables de la difusió haurien de tenir en compte tot aquest procés previ per poder comunicar de manera més efectiva els valors del patrimoni.
- Pel que fa a les competències, es considera que el control i el seguiment dels béns inventariats han de ser responsabilitat del Govern de Catalunya, excepte en aquells casos en què la legislació estatal ho limiti. L'administració local hauria de tenir un paper executiu en casos concrets, com la gestió i la vigilància de béns patrimonials al seu territori.
- A més, es proposa la creació de noves figures professionals que puguin actuar com a connectors entre les comunitats i els professionals del patrimoni. Aquestes figures haurien de fomentar una aproximació més inclusiva i participativa, fomentant una visió més oberta i innovadora sobre el patrimoni.
- Es considera essencial establir xarxes i equips estables amb professionals de diversos àmbits que abordin les necessitats específiques de protecció, conservació, investigació, difusió i foment del patrimoni. Aquestes xarxes haurien de ser duradores i estables, evitant contractacions externes temporals, i haurien de treballar de manera coordinada a través de taules multisectorials.
- Les competències pedagògiques haurien de ser clau en la nova llei, ja que es considera que no pot haver-hi una protecció del patrimoni democràtica sense una educació patrimonial adequada. Així mateix, caldria establir mecanismes que fessin poroses les fronteres actuals entre administracions i sectors, amb una responsabilitat compartida en la gestió del patrimoni.
- Es comenta que s'haurien de crear taules específiques per tractar les qüestions relacionades amb la catalogació o la incorporació de nous tipus de patrimoni, com el patrimoni industrial,

la pedra seca, les masies o la memòria democràtica. Aquestes taules ajudarien a definir la millor manera de preservar i protegir aquests elements en el futur.

Eix 3. Reptes en l'àmbit del patrimoni cultural

Missatges clau:

- Es proposa explorar alternatives per a l'ús d'energies renovables sense afectar la integritat dels béns immobles.
- Es considera essencial garantir l'accessibilitat als espais patrimonials sense comprometre la seva integritat, amb un enfocament que integri l'educació patrimonial i respecti la diversitat cultural.
- Es destaca la necessitat de regulacions clares per evitar falsificacions històriques i manipulacions que distorsionin la veritat del patrimoni. Les reconstruccions, si són necessàries, haurien de ser mínimes i ben documentades, amb una distinció clara entre els elements originals i els reconstruïts per mantenir la integritat històrica.

Aportacions i contingut de la conversa:

- Sobre l'ús d'energies verdes en béns immobles:
 - o Hi ha un sector que considera que no s'haurien d'instal·lar plaques solars en edificis patrimonials, ja que aquestes podrien alterar l'aspecte visual i la integritat d'aquests béns. Tanmateix, s'insisteix en la necessitat de vincular la presa de decisions sobre el patrimoni amb les implicacions socials i ambientals d'aquestes decisions, buscant alternatives que causin un menor impacte sobre el paisatge. Un exemple d'alternativa seria la instal·lació de plaques cinètiques en espais públics amb gran afluència de gent, que podrien generar energia sense alterar elements patrimonials.
 - o Es considera fonamental explorar solucions que permetin adaptar-se a la diversitat de casos, ja que una gran part del patrimoni és privat i sovint poc conegut. Per tant, cal un enfocament flexible que tingui en compte la tipologia d'edificis protegits. En casos on només estigui protegida la façana, es podria permetre la instal·lació de plaques solars, sempre que no afectin l'element patrimonial a preservar.
 - o S'ha de mantenir una actitud prudent, investigant i estudiant les noves tecnologies que poden permetre l'ús d'energies renovables sense la necessitat de plaques solars, com ara teules solars integrades en el disseny dels edificis. L'ús d'energies renovables hauria d'estar sempre subjecte a una avaluació detallada, en què es considerin els impactes socials i ambientals de cada decisió.
 - o És essencial ser respectuós amb la preservació dels espais patrimonials i evitar modificacions innecessàries. Cada cas s'hauria d'avaluar individualment per identificar la millor solució, optant per instal·lacions innovadores i no invasives. També s'ha de tenir en compte que el paisatge és un element patrimonial i cal valorar-ne la preservació en conjunt amb les decisions relatives a l'energia.
 - o Finalment, es proposa explorar formes de generar energia mitjançant la relació social amb els espais patrimonials, com la instal·lació de bateries cinètiques que aprofitin el pas de les persones en espais molt concorreguts per generar energia, creant així una sinergia entre el patrimoni, la comunitat i la sostenibilitat.

- Sobre els nous usos de béns patrimonials:
 - Es considera essencial garantir l'accessibilitat als espais patrimonials, amb una atenció especial als accessos i a la lectura fàcil. Tanmateix, l'accessibilitat no ha de ser implementada a qualsevol preu. Un exemple d'això és la paralització d'un projecte d'ascensor al Castell de Montjuïc, que implicava la destrucció d'una volta del segle XVI de 2,5 metres. Per tant, s'ha de buscar un equilibri entre la preservació del patrimoni i la millora de l'accessibilitat.
 - Aquesta accessibilitat no es consideraria completa si no inclou una educació patrimonial adequada. La importància de sentir-se representat identitàriament pel patrimoni esdevé clau en una societat culturalment diversa. Per exemple, cal destacar que la glosa en llengua de signes, tal com s'ha implementat actualment, no està funcionant de manera efectiva, ja que les persones sordes no es vinculen amb els conceptes de la rima i l'espontaneïtat inherents a la glosa. Cal tenir en compte les característiques de la població a la qual ens dirigim a l'hora de pensar en l'accessibilitat del patrimoni.
 - Un altre aspecte a tenir en compte és la necessitat que el patrimoni integri també les produccions culturals d'altres comunitats, en un context plural i inclusiu.
 - La nova llei hauria de descriure els drets i usos del patrimoni, establint un marc normatiu clar que possibiliti el seu desplegament a través de decrets o plans d'actuació concrets. A més, cal reconèixer que el patrimoni és sempre reapropiat per la societat, de manera que la llei hauria de contemplar aquesta dinàmica de resignificació i reapropiació.
 - Es considera que els nous usos del patrimoni haurien de ser totalment respectuosos tant amb l'espai físic com amb el patrimoni immaterial que conté. En aquest sentit, el Pla de museus ja preveu noves modalitats d'ús, i és important que la llei aculli aquests usos contemplats en els diversos plans actuals. Tot i això, caldria delimitar clarament què s'entén per "nou" ús, establint quins tipus d'usos són viables i com han de ser gestionats.
- Sobre els "falsos històrics":
 - Es considera fonamental establir línies clares de prevenció per evitar la creació de "falsos històrics" i regular les reconstruccions patrimonials. No s'haurien de permetre falsificacions ni manipulacions que distorsionin la veritat històrica. Les reproduccions virtuals, en aquest sentit, poden ser una eina eficaç per mostrar elements patrimonials de manera recreativa o didàctica sense pertorbar l'originalitat del bé.
 - En cas que es duguin a terme reconstruccions, aquestes haurien de ser mínimes i haurien d'incloure modificacions evidents en els materials utilitzats, així com explicacions clares que detallen els canvis fets. La transparència en el procés és clau per garantir que no es confonguin les parts originals amb les noves incorporacions.
 - A més, caldria vetllar perquè no es facin reconstruccions que transformin els espais patrimonials en parcs temàtics. Es considera essencial diferenciar clarament els elements originals dels reconstruïts per mantenir la integritat històrica i evitar la falsificació del passat.

Propers passos

- Es poden fer arribar els comentaris o matisos que escaiguin per a complementar aquest document.
- Es pot seguir participant a través del [Portal Participa](#), a l'apartat "Proposa".
- Es publicaran les conclusions de totes les sessions de debat, així com un informe final del procés participatiu.

